

Riksdagens protokoll

2007/08:31

Tisdagen den 27 november

Kl. 13.30 – 16.05

18.00 – 21.49

Protokoll
2007/08:31

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 20 och 21 november.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att *torsdagen den 29 november* skulle votering äga rum efter debattens slut, ca kl. 12.00, och inte kl. 17.00 som tidigare aviserats.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid *frågestunden torsdagen den 29 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Finansminister Anders Borg (m), statsrådet Lars Leijonborg (fp), miljöminister Andreas Carlgren (c), socialminister Göran Hägglund (kd) och utbildningsminister Jan Björklund (fp).

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:151

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:151 Haparandabanan

av Kristina Zakrisson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 december 2007.

Prot. 2007/08:31
27 november

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 november 2007
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2007/08:167

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:167 Botniabanan
av Katarina Köhler (s)
Interpellationen kommer att besvaras den 4 december 2007.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 november 2007
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2007/08:168

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:168 Järnvägen längs Norrlandskusten
av Hans Stenberg (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 december 2007.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 november 2007
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2007/08:170

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:170 Ostkustbanan
av Raimo Pärssinen (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 december 2007.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 november 2007
Näringsdepartementet
Åsa Torstensson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:180 Skoterpolitik

av Gunnar Sandberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 20 november 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

**5 § Svar på interpellationerna 2007/08:94 och 128 om nedläggning
av Norrsundets massabruk**

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Raimo Pärssinen och Ulla Andersson har i liknande interpellationer frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att ge direkt stöd till de anställda på massabruket i Norrsundet, vilka åtgärder jag kommer att vidta för att fler arbetstillfällen skapas i Norrsundet, hur jag tänker bistå Gävle kommun, om jag tänker ta initiativ till utlokalisering av statliga jobb, samt om jag tänker försöka påverka Stora Enso att sälja fabriken i stället för att lägga ned den.

Raimo Pärssinen och Ulla Andersson ställer sina frågor mot bakgrund av att Stora Enso avisat en nedläggning av massabruket i Norrsundet, vilket leder till att ca 325 personer förlorar sina jobb.

Låt mig först understryka att jag känner starkt med alla dem som nu har drabbats av nedläggningen i Norrsundet. Regeringen har på ett tidigt stadium informerat sig om beslutet samt dess konsekvenser och har för avsikt att följa utvecklingen också framgent.

Regeringen för en aktiv regional tillväxtpolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas och en politik för fler och växande företag som har lett till att sysselsättningen ökar. Vår uppfattning är att en av de viktigaste åtgärderna för att stärka en regions konkurrenskraft är att öka det lokala och regionala inflytandet och möjligheten att växa utifrån sina egna förutsättningar. Det är genom egen kraft, byggd på de förutsättningar som kommuner och regioner själva är bäst på att analysera, värdera och utveckla, som man kan skapa en långsiktigt god jordmån för företag och jobb.

Samverkansorganet och Länsstyrelsen i Gävleborgs län har tillsammans fått 89,3 miljoner kronor av regeringen för 2007 att användas till regionala tillväxtåtgärder. Länet är också en del av strukturfondsprogrammet för norra Mellansverige, som omfattar drygt 1,75 miljarder kronor för perioden 2007–2013. Jag tror att samverkansorganet tillsammans med övriga aktörer kan använda alla dessa resurser på ett bra sätt och genomföra ett utmärkt tillväxtarbete i länet.

Det är viktigt att de statliga myndigheternas lokalisering i ökad utsträckning får en större spridning över landet. Det handlar om att noga pröva om nya myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentrum. En utgångspunkt är att myndigheterna ska kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. I detta fall kan självklart Gävleborg bli aktuellt, liksom andra platser i landet.

Slutligen vill jag försäkra Raimo Pärssinen och Ulla Andersson om att regeringen är fullt uppmärksam på näringslivets och arbetsmarknadens utveckling i Gävleborgs län likaväl som i övriga delar av landet.

Anf. 2 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Beskedet om Stora Ensos nedläggning av massafabriken i Norrsundet kom som en total överraskning för väldigt många, allra mest för de anställda och deras anhöriga och för samhället Norrsundet. Det är många som ifrågasätter de förklaringar som getts beträffande nedläggningen.

Fabriken är, som alla vet, lönsam, och den ger koncernen en god avkastning. Avkastningen är till och med bättre än vad många andra enheter inom Stora Enso förmår att ge. Prisbilden för massa är god. Ändå väljer man att slå igen fabriken. Det kan också tilläggas att fabriken är självförsörjande på energi och att den levererar ånga till det intilliggande sågverket. En nedläggning är väldigt svår att acceptera eftersom stora värden går till spillo.

Vi vill nu försöka förhindra att så sker utifrån att det faktiskt finns en seriös investerare som vill få chansen att överta driften av fabriken. Därför tycker jag och många med mig att det måste ges en möjlighet här, att Stora Enso måste kunna ge den här investeraren möjligheter att inte bara fortsätta driften utan även utveckla den. Det behöver inte alls ske på ett sådant sätt att det konkurrerar med råvarutillgången när det gäller Stora Enso.

Därför måste vi fråga om Maud Olofsson som näringsminister är beredd att ställa upp här för att hitta en bra lösning för Norrsundet. Det kan ju vara så att Maud Olofsson – om hon så vill och väljer, för politik är att vilja – är beredd att samtala till exempel med Stora Ensos ägare inom Wallenbergsfären och även med sin finske kollega Mauri Pekkarinen eftersom finska staten är en storägare av Stora Enso.

Egentligen pekar allting uppåt vad gäller själva driften av fabriken, och det finns inget större investeringsbehov utan det går bra. Verksamheten ger 325 personer jobb direkt i fabriken. Räknar man in 100 entreprenörer och övriga blir det dubbelt så många – minst! Dessutom handlar det om en bygd, Norrsundet, och dess chans till ett gott liv också framöver.

Men framför allt, Maud Olofsson: Kan näringsministern medverka till att hitta en rimlig lösning genom att låta en seriös intressent ta över? Det tycker jag är en viktig fråga. Jag vet att många väntar på ett svar på den frågan.

Jag skulle också vilja fråga om Maud Olofsson är så pass intresserad av det som nu händer i Norrsundet att hon skulle kunna göra sig omaket att besöka fabriken, de anställda och dem som finns i bygden.

Är det också så att Maud Olofsson skulle kunna tänka sig att lyssna på de argument som pappersindustriarbetarna här har? Jag vet att man

har fått tillträde till Maud Olofssons statssekreterare. Men nog vore det väl rimligt att näringsministern själv mer engagerade sig i den här frågan.

Jag frågar återigen så att vi inte glömmer det: Är Maud Olofsson beredd att medverka till att hitta en rimlig lösning som innebär att en seriös intressent och investerare kan ta över? Är Maud Olofsson beredd att föra samtal med sin finske kollega om detta? Och är Maud Olofsson beredd att göra så även på den svenska ägarsidan?

Anf. 3 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Vissa besked kommer man alltid ihåg vare sig man vill eller inte. Man minns precis var man fick dem och vad man gjorde och även känslan. Så var det med beskedet om nedläggningen av fabriken i Norrsundet. Den dagen var som ett vakuum, en känsla av överklighet – ett försök att förstå varför och vad det är som sker. Jag tror faktiskt att jag ännu inte har förstått det. Frågan varför är fortfarande levande.

Om jag reagerar så här hur ska då inte de berörda reagera – ett helt samhälle, alla anställda med familjer, underleverantörer och andra som är beroende av fabriken och dess omgivning? Många i samhället har arbetat på fabriken i generationer. Fabriken har påverkat hela samhället. Här har många slitit, lidit och glatt sig åt fabriken och dess framgångar och också lidit av bakslagen genom åren. Men utan detta engagemang, denna kunskap och dessa erfarenheter hade fabriken ingenting varit.

Nu ska fabriken stängas, och trots att det finns en intresserad spekulant verkar företaget hellre vilja slå igen än att rädda jobb och investerat kapital. Det är en bristande respekt för det arbete som bedrivs i fabriken. Låt mig säga att det känns som ett cyniskt beslut av ägare och företagsledning.

Den här fabriken går dessutom med vinst och har en bättre avkastning än vad många andra enheter har. Här har det nyligen gjorts investeringar i en ny verkstad. Precis som Raimo Pärssinen sade är man självförsörjande på energi. Det här är en god affär.

För Norrsundet har fabriken haft en oerhört stor betydelse. Här lever i dag ca 1 100 personer. Det är en pärla i nordöstra delen av Gävle kommun. Här finns det goda fiskevatten, bad, god företagsamhet, många småföretag och stor föreningskreativitet. Det är ett engagerat samhälle som också är väldigt stolt över sin historia. Här pågår satsningar kring norsk turism. Det finns alltså goda krafter i samhället Norrsundet, och dessa goda krafter borde också fortsättningsvis få verka och få förutsättningar.

Därför hoppas jag att Maud Olofsson skulle vilja besöka Norrsundet och träffa alla dessa som berörs, särskilt dem som arbetar på fabriken. Jag skulle också kunna rekommendera ett besök som turist så klart.

Men om det vore en marknad där konkurrensen fungerade som den skulle så skulle inte den här fabriken behöva läggas ned. Då skulle det med sannolikhet gå att hitta en alternativ ägare, och en seriös sådan har redan anmält intresse. Men Stora Enso har en så dominerande ställning på sin marknad att för dem är virkespriserna viktigare än den vinst de får från en enskild fabrik, viktigare än produktionen av nyttigheter och viktigare än ett samhälleligt ansvar. De ryska virkesförsäljarna ska tuktas i prisförhandlingarna, om det så sker till priset av att en hel ort riskerar att slås ut.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Näringsministern har stora möjligheter att försöka påverka fabriken ledning och ägare såväl i Finland som här i Sverige. Som regering och minister har man stora möjligheter men också skyldigheter som inte andra i samhället har. Jag hoppas, trots att Maud Olofsson i sitt svar inte har givit uttryck för det, att hon skulle vilja bistå och ställa upp på ett sådant arbete.

Därför ser jag fram emot Maud Olofssons svar på de här frågorna. Jag hoppas att det ska finnas en vilja från näringsministerns sida att försöka påverka, driva på och få till stånd en försäljning och ta vara på det investerade kapitalet, på det engagemang och den kunskap och kreativitet som de anställda på fabriken visat under årtionden.

Anf. 4 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! I Raimo Pärssinens och Ulla Anderssons interpellationer frågas vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att fler jobb ska skapas i Norrsundet nu när Stora Ensos pappersbruk läggs ned 2009. Då tycker jag att det är bra att näringsministern i sitt svar trycker på vikten av att föra en aktiv regional tillväxtpolitik som ger alla delar av landet möjlighet att utvecklas. Det är bra att regeringen för en politik för fler växande företag som har lett till att arbetslösheten har minskat i Sverige.

Det är också positivt att samverkansorganet och länsstyrelsen i Gävleborg tillsammans har fått 89,3 miljoner kronor av regeringen för att använda till regionala tillväxtåtgärder.

Nedläggningen av Stora Ensos pappersbruk visar också hur sårbar en ort som Norrsundet är. En stor del av den arbetsföra befolkningen är helt beroende av hur det går för ortens stora arbetsgivare. Få alternativa arbetsgivare finns, och de som finns är ofta beroende av den stora industrin. Det som har hänt är förstas en personlig katastrof för alla de människor som nu kan mista sina jobb. Vi politiker måste hjälpa alla dem som kan förlora jobbet. Samtidigt måste vi blicka framåt. Företagsnedläggningar kommer att ske även i framtiden, och det är ingenting som vi politiker kan styra över.

Visst vore det bra om Norrsundet kunde få ett antal statliga jobb. Det vore en mycket bra lösning om Stora Enso i stället för att slå igen sålde fabriken. Då kan man få möjlighet att fortsätta att jobba den dag man kanske förlorar jobbet på Stora Enso.

Om det inte blir någon försäljning eller nya statliga jobb måste vi fundera över hur Norrsundets invånare ska få möjlighet att långsiktigt bo kvar på sin ort och ha jobb. Då anser jag att Norrsundet och Gävleborg i sin helhet behöver fler arbetsgivare. Vår arbetsmarknad i länet är alltför sårbar, i stor utsträckning uppbyggd kring stora industrier. Med ett dynamiskt och ständigt växande näringsliv skulle sårbarheten minska.

Vi politiker styr inte över de enskilda företagens beslut. Vi kan däremot skapa förutsättningar för att fler arbetsgivare ska lockas till Gävleborg. Som riksdagspolitiker kan jag göra mycket, som politiker i ett av de regeringsbildande partierna desto mer. Men jag är inte ensam. Minst lika viktigt är att vi har en regering som har som mål att göra Sverige till ett av världens bästa länder att driva företag i och att de lokala politikerna har samma mål för sin region.

Lokala förhållanden är ofta avgörande för företagens bedömningar och förutsättningar för ett aktivt entreprenörstänkande och nyföreta-

gande. I kommunen krävs att politiker, myndigheter, skola och andra aktörer samarbetar med företagare. Det förutsätter en bred och djup förståelse i samhället för innebörden av vikten av ett gott företagsklimat. Det finns många goda exempel på vad en kommun kan göra för att förbättra företagsklimatet. Det kan vara att förkorta handläggningstiderna för kommunala tillstånd och att lägga ut kommunal verksamhet på entreprenad.

Det är också viktigt för privata företagare att få bort den osunda konkurrens som alltför ofta förekommer i kommuner. Man ägnar sig åt tryckeriverksamhet, snickeriverksamhet, rörmokeriverksamhet och annat. Enligt en undersökning som gjordes av Svenskt Näringsliv 2007 anser företagarna att Gävle är en av de 30 kommuner i Sverige där konkurrensen från kommunens verksamheter är störst.

För att komma till rätta med den här osunda konkurrensen i Gävle tänker Folkpartiet liberalerna i Gävle väcka en motion där de kräver att kommuner inför lokal utmaningsrätt i Gävle kommun. En sådan lokal utmaningsrätt ger enskilda entreprenörer eller anställda inom offentlig sektor rätt att tvinga fram en upphandling av delar av kommunens verksamhet. Lokal utmaningsrätt har redan införts i bland annat Enköping och Uppsala. Den som utmanar måste kunna visa att man har kapacitet att lägga ett rimligt anbud på den utmanade verksamheten. Om upphandlingen leder till att det lämnas externa anbud som är mer konkurrenskraftiga än den egna verksamheten ska kommunen vara skyldig att anta budet.

Det här är ett konkret exempel på vad man kan göra i en kommun för att förbättra företagsklimatet.

Anf. 5 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Gävleborg, där Norrsundet ligger, har en väldigt hög arbetslöshet. Det gäller inte bara Gävle kommun, där Norrsundet ligger, utan hela länet. Samtidigt finns det en väldig framtidstro och optimism. Men när sådana här saker händer slås den optimismen naturligtvis i spillror.

Strukturen i Gävleborg och Gävle är sådan att väldigt mycket centreras till staden Gävle. Det gäller inom kommunen – Norrsundet ligger lite utanför kommunen, ett par mil utanför. Men mycket centreras hela tiden till staden.

För oss som bor på landsbygden – själv bor jag i området, inte i Norrsundet men i samma bygd – är det här en väldigt olycklig utveckling. Det innebär att också samhällsservice, kollektivtrafik och annat blir försämrat på grund av att det blir minskad befolkning. Folkvandvården flyttar, och det är mycket som händer. Vi får hela tiden ett sämre utbud och sämre möjligheter att leva kvar på landsbygden. Det Hans Backman tog upp nyss, att man långsiktigt ska kunna bo kvar, handlar inte bara om att man långsiktigt ska kunna bo kvar i Gävle kommun någonstans, utan man ska också långsiktigt kunna bo kvar på landsbygden. Det är grunden för min uppfattning i den här frågan.

Nedläggningen av Norrsundets bruk är ett väldigt hårt slag. En utlokalisering av en myndighet, som nämns i svaret, hjälper egentligen inte Norrsundetborna. Det är jättebra om vi får statliga jobb i Gävle därför att vi har en väldigt hög arbetslöshet i hela kommunen. Men de kommer

knappast att förläggas till Norrsundet. Vi måste alltså hitta en annan lösning. Då är den bästa lösningen att man får en överlåtelse, att man kan sälja det här företaget till något annat företag så att arbetstillfällena blir kvar i Norrsundet, att människor slipper flytta därifrån, att bussarna slipper lägga ned linjer etcetera för att det inte finns ett underlag. Nedläggningen av de här 325 tjänsterna innebär att också många andra tjänster försvinner och att restaurangen till exempel inte har tillräckligt många kunder för att kunna drivas vidare, etcetera. Det är alltså väldigt mycket som är beroende av själva bruket.

Ulla talade också om att det där är väldigt livaktiva föreningar etcetera. Det pågår ett demokratiarbete sedan flera år i Hamrångebygden där man går ut och diskuterar med de boende hur man ska kunna förbättra för hela bygden. Kommunen ska alltså fråga de boende när de ska fatta beslut om olika saker. Det fungerar ibland, men inte alltid. Det kan Ulla intyga. Vi har jobbat med den frågan under många år.

En av de frågor som Hamrångeborna har fört fram är att man vill ha ett tågstopp i Bergby, som ligger väldigt nära Norrsundet. Det stöter på patrull på grund av att Banverket inte planerar in något sådant tågstopp. De vill inte lägga pengar på det och har inte prioriterat det. Där kan ändå regeringen hjälpa till. Även om man nu inte kan tvinga någon att köpa fabriken finns det vissa saker som regeringen kan göra, bland annat att ordna så att det blir ett tågstopp i Bergby. Det är också en fråga som Miljöpartiet och alliansföreträdarna i Gävle kommun tillsammans motionerade om under förra mandatperioden. Och jag vet att dina partikamrater i Gävle kommun driver det.

Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att jag ska börja med några utgångspunkter. Det är företagen själva som fattar beslut om både investeringar i och nedläggningar av företag. Jag tror att vi ska vara glada över att det inte är politiker som driver de här företagen, därför att företagarna är duktigare än vi på att driva sina egna företag. Framför allt är det aktieägarna som är ansvariga för företagen. När jag lyssnar till både socialdemokrater och vänsterpartister i den här debatten blir jag ännu mer övertygad om att det är den uppdelning som vi ska ha mellan politiker och företagsledare.

Jag tror också på ett underifrånperspektiv och att det ligger mycket i diskussionen som handlar om större diversifiering, mer blandning av stora och små företag, ett byggande som skapar långsiktighet och stabilitet i jobbskaparpolitiken. Det är en viktig utgångspunkt som vi i regeringen har när vi tillför resurser. Vi ger makt och mandat till regionerna själva att fatta beslut om och jobba med tillväxtpolitiken.

Jag kan också komma ihåg den dag då jag fick beskedet om Norrsundet. Det var ett mycket ledsamt beslut. Ledningen tog kontakt med mig och berättade det. Det är klart att det är lätt att förstå varenda familjs och varenda anställds känsla när ett sådant här nedläggningsbeslut fattas, särskilt med tanke på att Norrsundet har varit så uppbyggt kring den här fabriken.

Vi har ett arbete framför oss, om Stora Enso nu inte vill sälja, med att hitta en ny framtid för de här människorna. Men det ska vi hjälpas åt att klara av.

Jag har haft en diskussion med Stora Enso, naturligtvis. Jag har ställt frågan, naturligtvis. Men om företaget självt av olika skäl inte vill sälja kan ingen regering, ingen riksdagsledamot, ingen av oss, påverka företaget, för det är företagets ansvar att fatta det beslutet. Det förutsätter då att bolaget vill sälja.

Det som jag har försäkrat mig om är att Stora Enso vill vara med i omställningen, att man är beredd att satsa resurser för att hjälpa människor till andra jobb, inom Stora Enso eller någon annanstans. Jag har nu noterat att man diskuterar med facket om hur man ska investera i framtidsatsningar. Man beskriver också att det finns många idéer om hur man ska göra det framöver.

Ni beskriver Norrsundet, ett engagerat samhälle där det finns en stark företagsamhet. Låt mig säga att det är en otroligt bra grund för att kunna klara ett omställningsarbete. Också andra orter kan vittna om hur viktig inställningen är till detta.

Jag tror att det är viktigt att vi hjälper till med de resurser som vi har ställt till förfogande.

Det är en arbetslöshet i dag på 3 ½ procent i Gävleborg. Det är en otroligt låg arbetslöshet. Det löfte som vi gav till väljarna när vi fick regeringsmakten var att vi skulle minska utanförskapet och arbetslösheten. Det har vi levererat till Gävleborg. Det går att göra ännu mer, men 3 ½ procent är ingen hög arbetslöshetssiffra i Gävleborg. Vi ser nu hur arbetsmarknaden blomstrar, hur vi får nya företag och hur nya jobb kommer till. Det innebär att det blir en något enklare situation än när man blir uppsagd i lågkonjunktur.

Från regeringens sida kommer vi naturligtvis att ha dialogen med Stora Enso. Vi har den hela tiden. Vi kommer att hjälpa till med resurser och annat, vilket vi gör genom anslagen, och också stimulera regionen och det lokala att själva hitta nya framtidslösningar för de människor som nu har blivit uppsagda.

Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag vet inte vad jag ska säga om Maud Olofssons svar. Hon säger att företagen gör som de vill, samtidigt som jag säger att politik också är att vilja.

Det är bra att näringsministern har haft samtal med Stora Enso, men då är frågan om näringsministern har framfört och känner till att det finns ett seriöst alternativ till en total nedläggning, till ett utsopande av en god fabrik med många anställda med hög kompetens, med god avsättning för produkterna, med bra prisbild och med bra avkastning. Då står näringsministern här och säger att det är klart att de gör som de vill.

Frågan är då: Vad vill näringsministern? Att långsiktigt bygga ett företagsklimat som är jättebra vill vi väl allihop. Men just nu är det ett knivskarp läge som handlar om ett direkt avgörande för Norrsundet och för massafabriken där. Då är frågan som jag ställde om Maud Olofsson är beredd att försöka påverka så att man hittar en rimlig lösning, det vill säga att man kan fortsätta driften på fabriken men ändra lite grann när det gäller produkten och dessutom inte alls konkurrera när det gäller råvaran.

Samtidigt som det sker ska vi naturligtvis bygga ett gott samhälle med massvis av företag som gör att fler får jobb. En diversifierad arbetsmarknad och så vidare är jättebra. Men frågan i dag är om Maud Olofs-

son är beredd att medverka till en sådan här lösning. Då tycker inte jag att det duger att svara att de gör som de vill. Jag frågar vad näringsministern vill. Då säger hon att nej, regeringen är tandlös i detta fall, att regeringen inte har någon vilja.

Jag ställer då de andra frågorna återigen: Skulle det inte kunna vara lämpligt att ha en diskussion med den finske kollegan? Vi vet att Stora Enso är ett samägt bolag med både svenska och finska intressen och att det också händer saker i Finland med omstruktureringar och nedläggningar. Samtidigt smyger det sig in en känsla av att det kan finnas en spänning eller ett spel här mellan de två länderna, och då handlar det om politik. Då vore det väl väldigt lämpligt om Maud Olofsson tog ett samtal med Mauri Pekkarinen för att klargöra detta.

Är det så att det finns finska krafter som kräver att det ska finnas en ansträngning på den svenska sidan, som i sin tur skulle innebära att man lägger ned en lönsam fabrik som ger god avkastning, som inte står inför stora investeringsbehov, som klarar sin energiförsörjning, som levererar ånga till sågverket bredvid, som har en jättefin hamn, som dessutom har en seriös intressent som skulle kunna vara beredd att gå in och utveckla? Då blir min fråga: Varför kan då inte Maud Olofsson säga att det är klart att den svenska regeringen ska göra ett försök att hitta en rimlig lösning och inte bara stå här i kammaren och säga att de gör som de vill, att det har inte politiken att göra med? Det svaret tycker inte vi socialdemokrater är tillräckligt.

Politik är att vilja. Politik är att utveckla. Politik är också att våga och ha modet. Och politik är faktiskt att ställa upp för olika bygder när det så behövs.

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Hans Backman sade i sitt inledningsanförande att detta visar hur sårbart ett samhälle som Norrsundet är. Man kan också vända på det och säga: Tänk vad fabriken i Norrsundet och Stora Enso har haft tillgång till kompetent, utbildad och engagerad personal! Vad hade fabriken varit utan Norrsundet, dess invånare och de anställda? Då hade man inte stått här i dag med en lönsam fabrik som har gett god avkastning under många år. Det är också ett ansvar att ta som fabriksledning och företagsägare.

Regeringen och näringsministern brukar tala om företagsamma människor, att man uppskattar dem och vill underlätta företagande. Här finns det en intressent med kapital, med en inriktning för framtiden, som kan ta vara på lokaler och anställda och möjliggöra goda förutsättningar för framtiden utan att konkurrera med det Stora Enso är orolig för, det vill säga virkespriserna. Ändå finns inte viljan hos Stora Enso.

Det skulle vara möjligt för dem att inse sitt samhällsansvar i en sådan här fråga, för företagsledning består av människor och är därmed påverkansbara. Regeringen skulle kunna påtala detta ansvar för både finska staten och de svenska privata ägarna. Det är något man borde kunna lyssna på. Vi har ändå byggt det samhälle vi lever i på samverkan mellan samhälle och företag. Det är något som borde kunna finnas även i framtiden.

Jag hoppas att näringsministern kommer att besöka Norrsundet, lyssna på facken som har goda insikter och kunskaper i frågorna och

lyssna på de argument som finns för att en fortsatt drift är möjlig och varför och hur det skulle kunna gå till. Då kanske det skulle vara lättare att möta den finske kollegan och de privata ägarna här i Sverige. Maud Olofsson skulle kunna göra ett gott arbete om viljan funnes. Jag hoppas att viljan finns, för här finns goda möjligheter till fortsatt drift.

LO-tidningen hade för någon vecka sedan en artikel om nedläggningen. En av de anställda, som hade jobbat på fabriken sedan 1974 – han hade slutat skolan på fredagen och på måndagen stod han på fabriksgolvet – sade att han skulle ha förstått det om fabriken hade gått med förlust. Tänk dig känslan att ha slitit i 33 år i en fabrik som går med vinst och där man har gett en stor del av sitt liv och engagemang, och sedan kommer förklaringen: Nej, vi lägger ned fabriken trots att det finns intressenter som vill köpa. För oss är virkespriserna det mest väsentliga. Det var så man förklarade det då. Nu börjar det låta som en annan förklaring.

Det skulle vara bra för näringsministern att sätta sig in i dessa frågor mer på djupet, att också uttala en vilja att åka till Norrsundet och att vilja påverka de ägare som finns.

Anf. 9 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Det är klart att det är en svår fråga, för det drabbar människor. Det är en känslomässig fråga för alla oss som bor i regionen, för många andra och för alla oss som engagerar sig i människor såsom vi politiker gör.

Vi måste ändå vara ärliga och konstatera att vi som politiker inte kan bestämma över vad ett företag ska göra eller inte göra. Ett sådant samhälle vill väl egentligen inte Socialdemokraterna och Vänsterpartiet heller ha. Företagen äger sina beslut. Men det är förstås viktigt att ha en dialog med företaget och Stora Enso och försöka se möjliga lösningar. Det förutsätter jag att Maud Olofsson har.

Jag vill också nämna en bra sak i sammanhanget. Stora Enso har bestämt sig för att bekosta merparten av arbetet för en grupp som ska försöka skaffa fram nya jobb i Norrsundet. Den 21 november kom Gävle kommun och ett antal myndigheter överens med Stora Enso om att bilda en etableringsgrupp som nu ska starta sitt arbete med att ordna eventuella lokala konsultinsatser för att skapa nya jobb. Personalchefen på Stora Enso i Norrsundet, Marie Lyxell Stålnacke, har också sagt att det finns idéer som skulle kunna leda till nya företag. I gruppen som har bildats kommer Gävle kommuns näringslivsavdelning, arbetsförmedlingen, länsstyrelsen och Ockelbo kommun att ha representanter. Detta är en bra sak och ett gott steg för att nå framgång.

Det är också viktigt med lokala initiativ. Jag vet att Carina Blank, kommunalråd i Gävle, jobbar med att få fram utbildningar och praktikplatser för dem som nu kan drabbas av arbetslöshet, och Gävle kommuns folkpartister försöker med sitt förslag om att stärka företagens möjligheter att få uppdrag genom den lokala utmaningsrätten att dra sitt strå till stacken. Min förhoppning är att vi tillsammans från riksdag, regering och kommun ska göra vad vi kan för att stötta dem i Norrsundet som drabbas av denna svåra situation.

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

Anf. 10 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag tror att det i huvudsak handlar om att man inte får förlora framtidstron. Risken är att man förlorar framtidstron om man nu helt och hållet lägger ned den verksamhet som är utan att ersätta den med något annat.

Vi har också ett antal stora fabriksbyggnader som står där. Vilket ansvar har Stora Enso för dem? Vad kommer att ske där i framtiden? Ska vi ha ett antal mer eller mindre förfallna fabriksbyggnader som vi har haft på många andra ställen? Det andas inte framtidstro.

Det var en bra idé som vi fick av Raimo, tror jag, nämligen att näringsministern besöker Norrsundet. Det skulle kunna ge människor i Norrsundet framtidstro att visa att det finns ett aktivt engagemang också från näringsministern.

Stora Enso säger att de ska vara med i omställningen. Samtidigt säger de att de inte vill sälja fabriken och att de ska hjälpa till att hitta andra jobb i Norrsundet. Då är frågan vad som sker med lokalerna. Vad sker med fastigheten? Ska de nya jobben finnas i de befintliga lokalerna just för att slippa ett förfall av dem?

Jag uppmanar näringsministern att inte bara besöka Norrsundet utan att också kontakta sina partikamrater i Gävle som naturligtvis har en hel del kunskap om hur det ser ut i vår hemkommun och vad som kan behöva göras. Då får hon det från det egna partiet.

Jag menar att regeringen kan göra en hel del, bland annat det som jag tog upp tidigare om Banverket och möjligheten att göra tågstopp på fler ställen i hela vårt hemlän, bland annat i Bergby.

Anf. 11 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det är värdefullt att vi får tillfälle att diskutera situationen i Norrsundet och Gävleområdet direkt med näringsministern. Uppslutningen av riksdagsmän från länet visar att det finns ett starkt engagemang i frågan från alla möjliga håll.

Gävleborg har av tradition varit mycket utsatt när det gäller arbetslöshet och svårigheter på arbetsmarknaden. Nu har vi, som Maud Olofsson påpekade, börjat få näsan över vattnet. Därför kommer det som ett ganska hårt slag när Stora Enso varslar och över 300 arbetstillfällen är i fara. Då är bra att vi får diskutera hur man kan agera för att söka säkra möjligheterna till utveckling, arbete och försörjning också i framtiden i detta område.

Alliansregeringen har, som Maud Olofsson visade, varit framgångsrik i att prioritera arbetslinjen och söka få fram nya arbetstillfällen runt om i hela landet. Men detta fall visar att små bruksorter är mycket sårbara när stora företag vill göra omstruktureringar. Norrsundet är utsatt; det är ett sårbart och typiskt, litet brukssamhälle. Samtidigt har vi en hygglig närhet till en större arbetsmarknad i Gävleområdet.

Jag delar den uppfattning som har redovisats av ledamöterna från länet, nämligen att det är mycket viktigt att vi försöker att skapa alternativ sysselsättning i Norrsundet och i bästa fall rädda kvar verksamheten på bruket.

Det är naturligtvis så, precis som Maud har sagt, att ingen regering kan kommendera fram någonting i sådana här lägen. Det kunde inte ens den gamla regeringen som Raimo Pärssinen och Ulla Andersson hade

närmare kontakter med. Vi har till exempel sett hur Söderhamn i samma län hade stora svårigheter för några år sedan. Då levererades ett södra Norrlandspaket, som det hette, som dessvärre visade sig vara ett paket med mycket luft och lite substans. Söderhamn lider fortfarande oerhört svårt av de förändringar som blev när flyggflottiljerna lades ned och Ericsson avvecklade sin verksamhet. Man har fortfarande stora svårigheter trots att man har en kommunledning, vill jag säga, där både Centern och Socialdemokraterna är engagerade som gör sitt yttersta för att bejaka nytt företagande och nya jobb.

Men det finns högre förväntningar, tror jag, på den här regeringen än på den gamla eftersom man har prioriterat jobb och näringsverksamhet så hårt. Jag har själv haft kontakter med företrädare för Norrsundet. Jag tror att de ringer till de flesta av oss. Det finns en konstruktiv grundsyn. Man vill verkligen vända på alla stenar för att i första hand naturligtvis få ha kvar verksamheten med de nya intressenterna. Jag hoppas att den dialog som Maud vittnar om har kommit i gång med ägarna möjligen kan öppna några dörrar i det avseendet också. Om jag har förstått situationen rätt är det alternativt virkesförsörjning det handlar om också. Det skulle kunna innebära att en ny intressent kan klara den här fabriken utan att det drabbar virkessituationen i regionen.

Är det så föreställer jag mig att Stora Enso inte skulle ha några stora invändningar mot att en annan intressent får chansen att pröva. Om inte detta går måste naturligtvis stora ansträngningar till för att underlätta för andra verksamheter att komma i gång. Det tror jag att man ska göra oavsett om man kan klara fabriken den här gången. Det är aldrig bra med små, sårbara bruksorter. Där är man illa ute när det händer någonting. Det är viktigt att få i gång andra alternativa verksamheter oavsett om man – i bästa fall – klarar det här med fabriken. Det hoppas jag att den dialog som Maud har vittnat om nu är i gång kan bidra till.

Jag ser fram emot att alla berörda parter, regering, kommun, ägare och fackliga organisationer, i sina olika roller bidrar till att hitta en bra lösning på detta.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att jag kanske mer än många andra har erfarenhet av att bo på orter där det har varit nedläggningar. Jag tror att jag har en stor förståelse för vad som kan hända och hur det känns. Det som är viktigt att ta fasta på, det tycker jag också, är att de bruksorter som vi har är otroligt sårbara. Det gäller inte bara den här orten utan också många andra runt om i Sverige. Där måste vi fundera över hur vi breddar näringslivet och arbetsmarknaden så att det inte är lika sårbart i framtiden. Det finns också ett annat problem i många av de här orterna – jag säger inte att det gäller Norrsundet. På många orter, och jag kommer själv från bruksområden, behöver vi också fundera på hur attraktiviteten i de här orterna ska öka så att också nya människor ska flytta in och bosätta sig där.

Låt mig sedan upprepa: Jag har pratat med Stora Enso. Det är precis det jag har gjort. Jag har frågat dem om de är beredda att sälja. Jag kan faktiskt inte tvinga något företag att sälja. Jag kan bara konstatera att ingen socialdemokratisk regering heller hade kunnat tvinga något företag, för vi tror inte på planekonomi. Vi tror på marknadsekonomi, och

vi tror på uppdelning av ansvar mellan politiker och bolag. Är det så att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en annan åsikt om vilket ekonomiskt system vi ska ha är det dags att säga det här. Det är väldigt viktigt att vi har en gränsdragning. Sedan för vi en dialog. Vi har en diskussion därför att vi är oroadе från regeringens sida över vad som händer i Norrsundet. Och vi ställer naturligtvis höga krav på Stora Enso i den här omställningen för att de ska ta ansvar för sina anställda och se till att de kan få nya jobb på andra ställen. Man kan hjälpa till i den här omställningen; det är alldeles givet.

Men vi har inga maktmedel. Det är det jag försöker säga. Jag har fört den här dialogen. Man är inte beredd att sälja, och jag kan inte tvinga dem. Det som skulle vara intressant att veta är om ni själva har haft någon kontakt med Stora Ensos ledning, om ni själva har fört den här diskussionen med vd och ansvariga. I så fall är det ju bra att få reda på vad era samtal med dem har resulterat i och vad ni har kommit fram till i det sammanhanget.

Jag tror att det är så att vi har ett jättestort ansvar från alliansregeringen för att leva upp till de förväntningar som finns om sänkt arbetslöshet och ökade möjligheter att få inkomster på landsbygden, i småorterna och i hela Sverige. Och vi är ju på väg att minska de regionala klyftorna. Det är länge sedan vi hade så små skillnader mellan arbetslösheten i de mer utsatta regionerna och arbetslösheten i storstadsregionerna. En arbetslöshetssiffra på 3,5 procent är otroligt bra för att vara en region som har varit väldigt utsatt. Men vi är inte nöjda. Vi kommer att fortsätta med en politik som gynnar småföretagande, som minskar utanförskapet och som skapar möjligheter till utveckling också på landsbygden. Jag kan bara konstatera att de resurser som vi har tillfört inte är några småpengar. Och vi gör det för att det inte är vi i regeringen som ska sitta och berätta vad man ska satsa på i Gävleborg, i Norrsundet eller på andra ställen. Det ska man bestämma själv.

Jag tror att det är viktigt att också prata om framtidstron. Det handlar naturligtvis både om att klara av att bearbeta det beslut som är fattat och om att skapa den här framtidstron. Det är därför jag tror att det är bra med den här gruppen som Stora Enso nu är berett att satsa resurser på. Jag har försäkrat mig om att de ska ta detta ansvar, för det tycker jag att de är skyldiga sina anställda som har funnits där i alla dessa år.

Jag tror, och lyssnar på, vad man säger. Det finns en massa goda idéer som det går att jobba vidare med. Det är ju därför som strukturfondsprogrammen och allt det här finns till, för att vi tror på underifrånperspektivet. Vi tror på människornas förmåga. Men man måste ha verktyg för att kunna utveckla detta, och de verktygen har regeringen gett till människorna.

Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag tycker att det här är en ovanligt allvarlig interpellation, och det är en allvarlig frågeställning som jag tar upp här. Bruksorterna är sårbara. Det är bra att man funderar på vad man kan göra. Men just nu är det, som jag sade tidigare, ett skarpt läge, Maud Olofsson. Det är ett mycket skarpt läge. Nu säger näringsministern att hon har pratat med Stora Enso. Hon har pratat klart med Stora Enso. Kände hon till alternativen när hon pratade med Stora Enso? Är det också så att Maud

Olofsson inte vill prata med sin finske kollega om detta? Jag har inte riktigt fått svar på det. Det kan faktiskt vara viktigt att göra det.

Maud Olofsson försöker i retoriken framställa oss som att vi skulle stå för någon annan typ av ekonomiskt system och ett annat samhälle. Låt mig vara lika retorisk tillbaka och fråga: Vad tycker Maud Olofsson om kvartalskapitalism? Vad tycker Maud Olofsson om att man lägger ned en fabrik som fungerar jättebra? Är hon inte beredd att ta reda på riktigt vad som finns bakom detta? Är hon inte beredd att sätta sig in i att det finns ett fullgott alternativ, precis som Sven Bergström, partikamrat till Maud Olofsson, säger här? Varför inte undersöka detta riktigt rejält?

Det är precis som jag säger. Det är ett skarpt läge. Man väntar på svar i Norrsundet. Det är många som förväntar sig någon typ av svar. Antingen säger Maud Olofsson att hon är beredd att medverka till att försöka hitta denna alternativa lösning eller också säger hon att hon inte är beredd att medverka till detta. Låt beskedet gå ut! Vad vi kräver, och ber ödmjukt om, är att man från regeringens sida ska vara beredd att försöka underlätta att driften kan få fortsätta och, inte nog med det, utvecklas också, så att bygden kan utvecklas. Gå inte bort och prata om olika ekonomiska system! Det är nästan så att jag blir upprörd.

Anf. 14 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag måste också konstatera att det här är en väldigt viktig interpellation, och det är ett oerhört viktigt och avgörande skede för de boende i Norrsundet och de anställda på Norrsundets fabrik. Därför väntar jag mig inte en politisk pajkastning i debatten, utan jag ställer höga krav på den debatt som förs i det allvarliga läge som råder. Maud Olofsson pratar om regionala utvecklingsmedel. Låt oss konstatera att det inte är några nya pengar från regeringen efter att det här nedläggningsbeskedet har kommit. Det är tidigare pengar och även EU-pengar. Då har vi avfört det från samtalet. Sedan är vi helt överens om att vi ska bredda arbetsmarknaden och jobba för att minska arbetslösheten. Vi är överens om att det inte är bra för ett samhälle att vara så beroende av enskilda stora arbetsgivare. Det är vi överens om.

Maud Olofsson står här i talarstolen och säger att hon inte kan kommandera fram. Nej, det vi vill är att du ska *vilja* fortsätta att föra ett samtal nu när du kanske också har fått ny information om att det finns en intressent, en intressent med kapital, en intressent som inte ens har för avsikt att konkurrera med Stora Enso om virket. Det borde vara viktigt även för en näringsminister att se att det finns en alternativ lösning, en möjlighet att rädda ett stort antal av jobben i det här samhället.

Det borde vara av intresse för en näringsminister och en regering. Det kanske också vore värt att besöka Norrsundet och hämta kunskaper och erfarenheter att ha med sig i samtalen. Jag har inte hört om näringsministern har fört in det i samtalen med ägarna och om näringsministern över huvud taget har haft ett samtal med sin finske kollega. Om du har haft det, hade du då med dig detta om en alternativ intressent? Det har jag fortfarande inte fått något svar på. Jag kanske får det i näringsministerns sista inlägg.

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

Anf. 15 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Mycket har sagts här som är viktigt. Det är som många talare har framhållit en akut och besvärlig situation för Norrsundet och Gävlerregionen. Många arbetstillfällen står på spel.

Jag utgår ifrån att vi alla på olika sätt försöker använda de kontakter vi har och pratar med de människor vi känner. Jag hade själv tillfälle att träffa vd:n på Stora Enso när Skogsindustrierna förra veckan hade en samling med riksdagsledamöter här i Stockholm. Jag tog då upp Norrsundets situation. Jag utgår ifrån att det väger betydligt tyngre om näringsministern också lägger kraft i samtalen. Det utgår jag ifrån att hon gör.

Det är riktigt att bredda arbetsmarknaden. Vi ska ställa krav på alla parter, men naturligtvis särskilt stora krav på en stor arbetsgivare och aktör som Stora Enso. Jag är övertygad om att Stora Enso tänker affärs-
mässigt också i den här situationen. Om det skulle dyka upp en bra möjlighet att slippa kostnaderna för avveckling och alternativa jobb genom att en alternativ aktör kan erbjuda möjlighet att driva verksamheten vidare utan att det drabbar råvarusituationen i regionen är jag ganska säker på Stora Enso tar det på mycket stort allvar.

Jag kan inte några detaljer i detta, men det är den bild som det förefaller finnas viss substans i.

Nu är det ett tillfälle och en möjlighet för Maud Olofsson och regeringen att visa att den här regeringen inte bara är bättre på att driva jobb-
skapande politik och skapa ett bra företagarklimat utan att man också kan hantera akuta krissituationer. Jag har stora förhoppningar om att det ska kunna landa bra.

Jag ser fram emot den fortsatta utvecklingen av det här ärendet och att vi gemensamt ska kunna trycka ned arbetslösheten och främja företagandet i Gävleborgs län.

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Diskussionen handlar ju om huruvida jag har samtal med Stora Enso eller inte. Jag vet inte om jag är väldigt tydlig när det gäller att beskriva det. Jag har samtal, och jag har haft samtal med högsta ledningen. Jag har ställt frågan. Jag gör det därför att jag bryr mig om Norrsundet. Jag bryr mig om vad som händer där.

Jag håller mig informerad därför att jag tycker att det här är en väldigt viktig fråga. Det är därför vi har den här diskussionen. Jag har fått till svar att man inte är beredd att sälja. Om det kommer något nytt kommer jag naturligtvis att föra in det i informationen. Den information som jag har här har jag gett till bolaget. Vi har fört den diskussionen.

Det är viktigt att tala om att det inte är något som ni har kommit på i er interpellation att näringsministern borde prata med Stora Enso. Det är en självklar rutin för regeringen att vi har den dialogen när det händer stora viktiga saker för människor.

Jag har försäkrat mig om att Stora Enso måste ta ett ansvar för sina anställda. Man måste se till att det finns en möjlig omställning till nya jobb och andra jobb om det slutar med att man lägger ned. Så är beslutet.

Jag kan inte gå in och styra Stora Enso. Jag drar bara slutsatser av det resonemang som ni själva för. Om man fortsätter det resonemanget leder det till planeekonomi. Jag är inte intresserad av att ha en sådan ekonomisk

situation i landet. Jag vill ha marknadsekonomi. Då är det en tydlig rågång mellan politikernas ansvar och bolagens ansvar.

Vi för en dialog om hur vi ska kunna utveckla alla företags möjligheter att finnas kvar här i Sverige och utvecklas här.

Något annat som jag tycker är viktigt att säga är att vi nu tillför regionen resurser, även om det inte är fråga om några nya pengar. Regeringen har lyft ut pengarna till regionen för att man ska kunna ta det här ansvaret. Vi lyfter ut resurser så att det skapas nya jobb. Hittills har ju arbetslösheten sjunkit. Det växer fram nya jobb inom det privata näringslivet som ökar människors möjligheter att få nya jobb.

Det vi har lovat levererar vi. Vi kommer att fortsätta att följa utvecklingen i Norrsundet. Var så säker.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2007/08:131 om antalet utbildningsplatser på universitet och högskolor

Anf. 17 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att ompröva neddragningen av antalet platser på universitet och högskolor när nu söktrycket på utbildningarna ökar.

Antalet studerande uppgår i dag till drygt 320 000 vid landets universitet och högskolor. Det innebär att antalet har fördubblats sedan början av 1990-talet. Det har givetvis ställt stora krav på lärosätenas utveckling av verksamheten – ett uppdrag som man i många avseenden har genomfört på ett framgångsrikt sätt. Men den kraftiga expansionen har även inneburit att kvaliteten i utbildningen har blivit eftersatt. Regeringen anser att kvalitet ska prioriteras före kvantitet. Innan en fortsatt utbyggnad genomförs måste därför resurser satsas för att till exempel öka lärartätheten och antalet disputerade lärare.

Inför antagningen till vårterminen 2008 har antalet sökande till högre utbildning ökat med 5 procent jämfört med föregående vårtermin. Samtidigt har antalet erbjudna kurser och program ökat med 12 procent. Slutsatsen utifrån antagningen till den innevarande terminen – höstterminen 2007 – är att det finns platser över vid landets universitet och högskolor. Trots att antalet sökande fortsätter att vara ojämnt fördelat mellan olika utbildningsprogram, är det svårt att hävda att det råder brist på utbildningsplatser.

Det ska självfallet inte finnas alltför stora skillnader mellan olika ungdomskullars möjligheter att läsa vidare vid universitet och högskolor. Men den ökning av ungdomskullarna som Mikael Damberg hänvisar till har delvis redan skett samtidigt som antalet sökande till högre utbildning har minskat. Här har uppenbarligen den goda arbetsmarknaden påverkat intresset för högre utbildning. Redan om tre år minskar ungdomskullarna igen och 2015 är antalet nere på samma nivå som rådde 2005.

Eftersom de flesta lärosätena inte har haft tillräckligt med studenter under det senaste året och därmed inte kunnat utnyttja tilldelade resurser, har regeringen i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1) presenterat ett förslag där högskolornas anslag sänks. Denna sänkning berör till

största delen så kallade tomma platser. Avsikten är att skapa ett utrymme för en satsning på kvalitet genom att höja ersättningen per student.

Jag har vid flera tillfällen pekat på att det är viktigare hur många som slutför en utbildning än hur många som påbörjar densamma. Den här regeringen anser, till skillnad från den förra, inte att det är viktigt att en exakt andel av en ungdomskull går vidare till studier på universitet och högskolor. Fokus måste ligga på utbildningens kvalitet och vad studenterna har med sig därifrån i form av kunskaper och färdigheter som långsiktigt kan stärka Sveriges internationella konkurrenskraft.

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret på min interpellation.

Bakgrunden till interpellationen är att regeringen startade sin politik med att kraftigt dra ned på antalet högskoleplatser. Man gjorde det i ett läge där man påstod att söktrycket var lågt och att ungdomar hellre vill jobba än studera.

I dag vet vi att det händer något både i högskolevärlden och på arbetsmarknaden. Osäkerheten på arbetsmarknaden ökar. Den 29 oktober presenterade Verket för högskolestudier en rapport som visade att söktrycket på högskoleutbildningarna på Sveriges universitet och högskolor ökar igen.

Den 20 november konstaterade Högskoleverket att fler har börjat studera vid universitet och högskolor. Förklaringen är de ökande ungdomskullarna. Vi får fler unga människor som är i åldern för att kunna studera på universitet och högskolor.

Regeringen har använt argumentet att söktrycket är lågt för att kunna dra ned på antalet platser i högskolan. Nu ökar söktrycket på högre utbildning. Då är min ganska enkla fråga till statsrådet om regeringen är beredd att ompröva sin neddragning av antalet högskoleplatser för att ge den ungdomsgeneration som är ung just nu och under de kommande åren samma chanser till en högre utbildning som tidigare ungdomsgenerationer har haft. Jag måste väl tolka svaret som ett nej. Men jag vill återkomma till svaret lite senare.

Jag tycker att detta är en ganska viktig debatt därför att vi måste bestämma oss för vilken syn som vi har på Sveriges roll i världen. Sverige möter en allt tuffare global konkurrens. Vi socialdemokrater i opposition menar att Sverige måste möta denna tuffare konkurrens genom att investera i kunskap och utbildning, både för individerna och för samhället, för att vi tjänar på detta långsiktigt.

I detta läge väljer den svenska regeringen att gå på tvärs mot utvecklingen i övriga industrialiserade länder och kraftigt dra ned på antalet utbildningsplatser. Man kan fundera på vad som ligger bakom den strategin. Vilka andra länder inspirerar högskoleministern i denna strategi, och på vilket sätt kommer Sverige att stå starkare i den internationella konkurrensen om vi får ett antal ungdomsgenerationer som inte får samma utbildningschanser som tidigare generationer har fått och som senare generationer kommer att få? Att ransonera antalet högskoleplatser är ett ganska märkligt sätt att möta framtidens utmaningar.

Jag skulle i detta skede vilja ställa följande fråga: Vilka länder är det som inspirerar Lars Leijonborg när han ser framför sig att vi ska ransonera högre utbildning? Jag har nämligen uppfattningen att det behövs

både kvalitetssatsningar på högre utbildningar och fler högskoleplatser. Vi kommer tillbaka till det i en senare interpellationsdebatt i dag. Det handlar också om vilka behov som svenskt näringsliv och offentlig förvaltning i Sverige har. Vilka vill de anställa under de kommande fem, tio eller femton åren? När man frågar svenska arbetsgivare om det säger de att de nog kommer att anställa fler högskoleutbildade personer i framtiden. Regeringens besked till den ungdomsgeneration som i dag går på gymnasiet är: Tyvärr, chansen för er att få något av dessa nya jobb blir mindre än vad den är för era bröder och systrar som är några år äldre. Detta är en väldigt märklig politik. Men det kommer vi tillbaka till senare.

Jag skulle vilja gå vidare till det svar som Lars Leijonborg har givit. Han säger:

”Regeringen anser att kvalitet ska prioriteras före kvantitet. Innan en fortsatt utbyggnad genomförs måste därför resurser satsas för att till exempel öka lärartätheten och andelen disputerade lärare.”

Jag har full respekt för detta teoretiska resonemang. Det som vi har konstaterat för bara någon vecka sedan i en interpellationsdebatt är att hela Högskole-Sverige säger att du inte genomför någon kvalitetssatsning. Det har inte blivit några kvalitetspengar. Du tog 200 miljoner kronor från högskolan. Sedan ger du tillbaka 240 miljoner kronor. De 40 miljonerna extra till högskolesektorn är ingenting. De täcker inte ens löneökningsekostnaderna.

Anf. 19 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Den som åhör denna diskussion måste bli lite förvirrad om fakta. På Mikael Damberg låter det som om mängder av svenska ungdomar står och knackar på högskolans dörr och förnekas akademisk utbildning för att Lars Leijonborg har ransonerat densamma. Läget är inte alls det.

I dag står i storleksordningen 20 000 platser tomma på den svenska högskolan. På en rad utbildningar kan man gå till högskolan och skriva in sig och omedelbart få en plats. Det finns ett antal utbildningar – läkarutbildningen, tandläkarutbildningen och några till – där antalet sökande är större än antalet platser. Men totalt sett är tillgången på högskoleplatser mycket god. Systemet är uppbyggt så att högskolorna får ett belopp för hur många studenter de räknar med att utbilda. Om de inte får så många studenter blir de återbetalningsskyldiga till staten. För 2006 är man återbetalningsskyldig för över 1 miljard kronor – i själva verket 1,2 miljarder. För i år kommer det också att bli ett belopp i den storleksordningen. Låt oss till att börja med slå fast att det inte är ett överskott på studenter utan att det är ett överskott på platser i den svenska högskolan i dag.

Varifrån får jag inspiration till denna politik? Det frågar Mikael Damberg. Jag får mycket inspiration från de framgångsrika universitet i världen som verkligen satsar på kvalitet därför att jag ser vad ekonomiska resurser betyder för att man ska kunna bygga en bra akademisk verksamhet.

Mikael Damberg hänvisar till förra veckans interpellationsdebatt och sammanfattar den på sitt eget sätt, nämligen att det inte har blivit några kvalitetssatsningar. Men båda dessa teser är inte möjliga att driva, åtminstone inte samtidigt. Jag påstår att vi har gjort en viss neddragning –

inte alls någon kraftig, som Mikael Damberg sade. I år begränsade vi platsökningen som den socialdemokratiska regeringen hade planerat. För 2008 har vi gjort en liten neddragning. De pengar som vi på det sättet har fått loss har vi lagt på kvalitet.

Mikael Damberg säger att det är fel att dra ned. Ja, det kan man diskutera. Men nu har vi gjort det. Men vart har pengarna tagit vägen om de inte har gått till kvalitet? Det är klart att de har gått till en kvalitetssatsning som inte hade kunnat komma till stånd om man inte hade gjort detta grepp.

Båda teserna kan man, som sagt, möjligen driva. Men det är väldigt svårt, enligt min mening, att driva dem samtidigt.

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag tror att högskoleministern har helt fel när han säger att kvalitetssatsningar inte hade varit möjliga att genomföra. Vi har ett socialdemokratiskt budgetalternativ som innebär att vi satsar 3 miljarder kronor mer än regeringen på högskoleområdet och forskningsområdet under de kommande tre åren. Det är ett val som vi kan göra, att satsa mer på det som vi tror bygger Sverige starkt inför framtiden. Ni har valt att i stället införa ett avdrag för hushållsnära tjänster, ett avdrag som motsvarar kostnaden för 26 000 högskoleplatser. Du kan räkna om det i kvalitetspengar om du vill. Det blir väldigt mycket kvalitetspengar. Du har avskaffat förmögenhetsskatten som kommer att kosta ett antal miljarder kronor, nästan 5 miljarder kronor, som hade kunnat användas till framtidsatsningar på forskning och högre utbildning. Ni har gjort ett val att avstå från att satsa på högre utbildning och forskning för att i stället sänka skatterna för förmögna och för dem som har rätt att göra avdrag för hushållsnära tjänster. Det är ett politiskt val som du måste stå för. Jag står inte för det valet därför att jag tror att Sverige måste göra mycket mer. Vi måste klara av både att satsa på kvalitet och att behålla möjligheterna för unga människor att studera på universitet och högskolor och förverkliga sina livsdrömmar.

När det gäller dessa kvalitetspengar var det inte mina ord som jag sammanfattade. Jag sammanfattade i den förra debatten faktiskt vad universitet och högskolor själva säger.

Christoph Bargholtz, ordförande för Sveriges Universitetslärarförbund säger: "Regeringens påstådda satsningar på kvalitet inom högre utbildning och forskning är bara tomma ord."

SFS säger: "Det går inte att fiffla med kvaliteten. Det är långsiktighet som krävs, inte kreativ bokföring."

Det är väldigt allvarligt när denna kritik framförs. Det gavs i valrörelsen löften om att det skulle göras stora kvalitetssatsningar på universitet och högskolor. Det blev bara en neddragning av antalet platser. Det blev inga kvalitetspengar. Det är det som är facit av regeringens första år vid makten.

Nu när söktrycket ökar igen och fler unga människor vill studera vidare på universitet och högskolor måste man ställa frågan: Är regeringen beredd att ompröva sin politik vid något tillfälle?

Du har talat om kvalitetssatsningar. Nu blev det inte några kvalitetsatsningar, tycker universitet och högskolor. Men om de nu genomförs, är du då nöjd med dessa kvalitetssatsningar? Betyder det 200 miljoner

kronor till i så kallade kvalitetssatsningar från regeringen och att ni sedan kan börja öka antalet platser i högskolan igen? Vad är svaret på frågan? Hur mycket måste ungdomskullarna växa, och hur mycket måste söktrycket öka för att regeringen ska kunna ompröva sin politik i denna del?

Jag frågade vilka internationella exempel som finns som inspirerar utbildningsministern. Jag noterade att han sade att det inte finns något land som inspirerar honom. Det var faktiskt det som jag frågade om. Vilket är det land i Väst Europa eller i den industrialiserade världen som på något sätt inspirerar den borgerliga regeringen genom att dra ned på utbildningsambitionerna för unga människor? Jag tycker att det är ganska intressant att man hittar dessa länder därför att jag inte hittar dem. De flesta länder satsar i dag på kvalitet men har också byggt ut högskolan för att ge unga människor en chans att studera. Jag tycker att det vore bra om den svenska regeringen tog lite intryck också av den internationella debatten och inte bara av oppositionen i den svenska riksdagen och faktiskt såg att detta faktiskt är en långsiktig strategi för att stärka Sverige som nation.

Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Åhörarna måste fråga sig vart pengarna tagit vägen eftersom Mikael Damberg med enfaset uttrycker att Leijonborg dragit ned på antalet högskoleplatser. Det går ju till så att om man fattar ett sådant beslut håller statsmakterna inne ekonomiska medel motsvarande antalet platser. Men, säger Mikael Damberg, det har inte blivit någon kvalitetssatsning, och därför undrar han vart pengarna tagit vägen.

Kvällstidningarna publicerar i dag kändisars inkomster. Där framgår att jag personligen i alla fall inte lagt beslag på pengarna. Det är förstås ingen som lagt beslag på dem, utan den summa vi för i år sparade in genom att stoppa den socialdemokratiska platsexpansionen gick till kvalitetssatsningar. Det vi marginellt dragit ned på antalet platser nästa år har gått till en ny kvalitetssatsning. Totalt sett tillförs under dessa två år ungefär ½ miljard till kvalitetssatsningar. Det är klart att företrädare för sektorn säger att det inte är tillräckligt, men faktum kvarstår att om vi inte hade gjort det hade möjligheterna till bra kvalitet varit mindre.

Nu säger Mikael Damberg att de i opposition gör så och så, att de lägger på hur många miljarder som helst. Ja, men som jag påpekade redan förra veckan innebär det system vi har för budgetar och regimskiften att när en ny regering efter ett val kommer in i Regeringskansliet i början av oktober har den avgående regeringen redan färdigställt sitt budgetarbete. Mycket välvilligt ställde den avgående socialdemokratiska regeringen allt material till den nya regeringens förfogande; jag har många gånger uttryckt min uppskattning över det. Vi vet därför vad ni – jag säger ”ni” även om Mikael Damberg inte satt i regeringen – planerade för högskolan 2007. Där fanns inga sådana kvalitetssatsningar som Mikael Damberg nu talar om.

Jag håller med Mikael Damberg om att det här är en oerhört viktig debatt, och egentligen borde vi komma längre än till politiska fraser. I stället borde vi vara överens om att ett avancerat industri- och tjänsteland som Sverige behöver många akademiskt utbildade. Min uppfattning är därför för det första att det inte är särskilt meningsfullt att sätta upp en viss procentsats, att säga att vi vid exempelvis 50 procent når ett lycko-

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

rike, och för det andra att det är viktigt att de som går utbildningen får en undervisning av hög kvalitet.

Resurserna är inte oändliga. Mikael Damberg frågar om jag är nöjd. Ja, vad ska man svara på det? Stolt men inte nöjd var det några som sade; jag har glömt vilka det var. Jag är stolt över att det tillförts ½ miljard i kvalitetssatsningar, pengar som annars inte hade tillkommit, i varje fall inte 360 miljoner av dem. Man hade naturligtvis kunnat önska att det varit ännu mer. Jag tycker dock att vi är på rätt väg inom högskolepolitiken, framför allt för att vi tydligt slagit fast att kvalitet är viktigare än kvantitet.

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Om representanter för universitet och högskolor, de som reagerat mot att kvalitetssatsningarna uteblivit, varit här i dag hade de funderat på i vilken verklighet högskoleministern lever. De menar att det inte blivit några kvalitetspengar och frågar vart pengarna tagit vägen.

Jag hoppas verkligen att högskoleministern vet vart pengarna tagit vägen. Det handlar om lönekostnader. Det är lönekostnaderna som ätit upp alltihop. Vi har ett lönekostnadsprisindex i staten på bara 0,77. Universiteten och högskolorna har löneökningskostnader på ungefär 3,4 procent för nästa år. Redan där finns alltså ett minus på 480 miljoner kronor. Det är klart att det inte är särskilt svårt att räkna ut vart pengarna tagit vägen.

Om man säger att man genomför en strategi som innebär att man drar ned på antalet högskoleplatser för att i stället satsa på kvaliteten och resultatet sedan blir att man bara drog ned på antalet platser men inte gjorde någon satsning på kvaliteten känner sig högskolorna lurade. Jag kan förstå det. Jag tror att det finns ganska många människor i Sverige som i valet röstade på en politik som lät väldigt fin, nämligen att man skulle dra ned på antalet högskoleplatser och i stället satsa på kvalitet.

Nu har regeringen dragit ned på antalet platser, trots att ungdomskul-larna och därmed söktrycket växer, utan att göra någon kvalitetssatsning. Det blev minus för universiteten och högskolorna. Det var inte särskilt stor poäng med den satsningen.

Det är klart att vi kan säga att vi gjort stora satsningar på universitet och högskolor. Jag tror inte att Lars Leijonborg kan säga annat än att den socialdemokratiska regeringen gjort ganska konsekventa och målmedvetna satsningar för att stärka Sverige som globaliseringsnation. Vi kan diskutera om 50 procent är det ideala målet, eller om det ska vara 49 procent, 47 procent eller 60 procent, men i en internationell jämförelse är Sverige ett av de ledande länderna vad gäller människor med högskoleutbildning.

Nu satsar många länder hårt för att få upp utbildningsnivån bland be-folkningen, men den borgerliga regeringen har ingen målsättning för detta. De tycker inte att det är viktigt. Det kanske ger en bild av vilken typ av samhälle vi ska ha och med vilka jobb vi ska konkurrera i framtiden när regeringen i stället för att göra framtidsinvesteringar inför skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Om det är rätt prioritering får väl väljar-na fundera på i samband med nästa val.

Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har flera gånger kommit in på vår jobbpolitik. I vår jobbpolitik är det viktigt att tillgången till riskkapital för människor som vill starta företag ökar, och därför avskaffar vi förmögenhetsskatten. Det är för övrigt något som flera insiktsfulla socialdemokrater också varit inne på. Vi tror att många av de nya jobben kommer i tjänstesektorn, och därför lättar vi på beskattningen i just den sektorn.

När jag besöker högskolor är den vanligaste synpunkt jag möter att studenterna vill ha jobb. De oroar sig för att den långa akademiska utbildningen inte ska leda fram till en anställning. Inte minst gällde detta när jag besökte dem före valet. Därför är det otroligt skönt för mig att kunna konstatera att alliansens politik så här långt har burit frukt. Möjligheterna att få jobb efter en akademisk utbildning har ökat.

Just nu ropas det efter arbetskraft i Sverige, framför allt icke-akademisk arbetskraft. Jag tycker att man ska vara långsiktig i politiken, men ibland måste man också se till läget för dagen, och i dag finns det större behov av hantverkare och annan yrkesskicklig arbetskraft än av akademiskt utbildade.

Det stora behovet på det akademiska området handlar om att höja kvaliteten. På många håll är den nämligen skandalöst låg efter många års socialdemokratiskt styre; jag höll på att säga vanstyre, men eftersom det här är sista inlägget i denna debatt avstår jag från det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:31

27 november

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2007/08:133 om näringslivets behov av utbildad arbetskraft

Anf. 24 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att omvärdera regeringens neddragning av antalet utbildningsplatser på högskolan mot bakgrund av att en undersökning visar att arbetsgivare gör bedömningen att behovet av högskoleutbildade kommer att växa ytterligare i framtiden. Mikael Damberg har även frågat mig vilket ansvar jag och regeringen bär för att ungdomar i dag uppfattar det som mindre lönsamt att studera vidare på universitet och högskolor jämfört med tidigare år.

Låt mig börja med ungdomars uppfattning om lönsamheten av högre studier. De undersökningar som Mikael Damberg hänvisar till gjordes under sommaren 2006. Det rör sig med andra ord om attityder bland ungdomar som uttrycktes under den förra regeringens mandatperiod. Jag delar dock Mikael Dambergs uppfattning att den attitydförändring han beskriver är bekymmersam, och jag känner ett stort ansvar att vända denna utveckling.

Det är viktigt att i sammanhanget framhålla att man med en högskoleutbildning har en stark ställning på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland personer med högskoleutbildning är, oberoende av konjunkturläge, generellt lägre än bland personer utan högskoleutbildning. Den starkare ställningen på arbetsmarknaden för högskoleutbildade visar sig också genom en större rörlighet på arbetsmarknaden. Samtidigt som högskole-

utbildade oftare avslutar en anställning, får de också snabbare en ny anställning jämfört med personer utan högskoleutbildning.

Det är självklart positivt att arbetsgivare ser framför sig att flera högskoleutbildade kommer att behövas i näringslivet i framtiden. Det är ett gott betyg på de svenska universiteten och högskolorna. För att möta dessa förväntningar är det än mer viktigt att fokusera på utbildningens kvalitet och vad studenterna har med sig från de slutförda utbildningarna i form av kunskaper och färdigheter.

Regeringen följer noga utvecklingen av efterfrågan på högskoleutbildade på arbetsmarknaden och kommer bland annat att ge Högskoleverket i uppdrag att tillsammans med lärosätena utveckla uppföljningen av studenternas etablering på arbetsmarknaden. Jag kommer att föreslå att ytterligare åtgärder vidtas om så behövs.

När det gäller antalet utbildningsplatser har jag redan tidigare i interpellationsdebatten denna dag diskuterat detta med Mikael Damberg. Regeringens hållning i den här frågan är att kvaliteten i högre utbildning och forskning måste prioriteras framför en fortsatt utbyggnad av antalet utbildningsplatser. Åtgärder för att förbättra kvaliteten kommer enligt regeringens bedömning att främja rekryteringen till högskolan.

Jag vill även upprepa att utrymme fortfarande finns för fler att söka sig till högskolan, men att det är ojämnt fördelat mellan olika utbildningsprogram. Varje år finns platser över på till exempel lärarutbildningar med inriktning mot tidigare år och civil- och högskoleingenjörsutbildningar. Samtidigt är det troligen så att den goda arbetsmarknaden för tillfället leder till att fler ungdomar får jobb och att färre därför söker sig till högre studier.

Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret. Jag skrev interpellationen mot bakgrund av att TCO, Lärarförbundet och SFS presenterade en rapport med namnet *Jakten på anställningsbarhet*. Den innehöll en rad frågor som man ställt till arbetsgivare om hur man såg på arbetslivet och högre utbildning och lite grann deras bedömningar inför framtiden.

Det var intressant att man i rapporten konstaterar att många arbetsgivare tror att utbildningsbehovet kommer att öka de kommande åren. Man hade också kritik mot att högskolorna brister i kontakter med arbetslivet. Det är viktiga signaler för oss som håller på med utbildningspolitik att ta ad notam.

Jag börjar med att ställa frågan till utbildningsministern: Delar han rapportens bedömning? I interpellationssvaret sägs: "Det är självklart positivt att arbetsgivare ser framför sig att flera högskoleutbildade kommer att behövas i näringslivet i framtiden."

Är det högskoleministerns uppfattning att näringslivet och arbetsgivarna kommer att vilja anställa fler med högskoleexamen i framtiden? Är det regeringens uppfattning att det är så näringslivet och offentlig förvaltning ser på framtiden och de behov som finns då?

Ett resonemang om det och en analys av detta borde ligga till grund för regeringens högskolepolitik. Jag är intresserad av och hade faktiskt förväntat mig att högskoleministern hade en analys och en egen uppfattning i denna fråga.

Det finns en kritik i rapporten som går ut på att det finns en brist i arbetslivsanknytning. Jag tror att vi måste ta det på allvar. Det är bra att högskoleministern också säger i interpellationssvaret att han ska ge Högskoleverket i uppdrag att följa studenterna och deras etablering på arbetsmarknaden.

Det är väldigt bra. Vi socialdemokrater har i vårt budgetalternativ ett sådant skarpt förslag som innebär att det blir en skyldighet att följa studenterna efter högskoleutbildning. Det handlar om att ta reda på vad studenten fick ut av sin högskoleutbildning i form av nytt jobb men också vad studenten tyckte om utbildningen, om den var tillräckligt arbetslivsanpassad, relevant och hade tillräckligt hög kvalitet.

Jag tror att det kan bli ett viktigt kvalitetsmått men också en väldigt viktig signal till de unga som söker sig till högskolan. De ska kunna jämföra och titta på om en högskola eller teoretisk utbildning har en tillräckligt bra arbetslivskoppling.

Så återigen till frågan. Ser högskoleministern inga som helst problem med bristyrken där vi i dag har för få högskoleutbildade och skulle behöva satsa mer på utbildning? Vi kan ta vårdyrket, som han själv nämnde.

Vi socialdemokrater förespråkar i vårt alternativ en kraftigare utbyggnad. När det gäller läkare, tandläkare, specialistsjukvård och en lång rad andra områden vet vi i dag att Sverige underutbildar. Men det finns också en ganska stor kö till de utbildningarna som man skulle kunna gå vidare med och leverera. Jag tror att det är viktigt.

Saco kom med en rapport för inte så länge sedan som heter *Framtidsutsikter för akademikeryrken*. Till skillnad från många andra rapporter som har beskrivit eländet för akademiker på arbetsmarknaden beskrev man framtidsutsikterna för olika branscher och yrken.

Man konstaterade i rapporten att det är brist på arbetsterapeuter, arkitekter, agronomer, biomedicinska analytiker, brandingenjörer, datavetare, församlingspedagoger, högskoleingenjörer, kiropraktiker, läkare, matematiker, planeringsarkitekter, präster, psykologer, sjukgymnaster och sjuksköterskeyrken i övrigt, sjöbefäl, skolledare, systemvetare, tandläkare och en del andra.

Här är en enorm möjlighet att rikta utbildningar. Det finns ett intresse hos många att studera. Det finns inte hos alla, men för ett antal av dessa utbildningar finns ett intresse hos studenterna att kunna utbilda sig. Det är ganska dyra utbildningar som vi borde ha råd att satsa på.

Anf. 26 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är verkligen inspirerande att höra en sådan lista över vilken dynamisk arbetsmarknad vi har här i landet efter ett år med alliansregeringen. Om jag ska vara helt seriös vill jag inte påstå att utvecklingen på arbetsmarknaden helt och hållet är ett resultat av alliansens politik.

Den här typen av diskussioner har alltid förts. Hur ska vi utforma utbildningssystemet så att behovet av arbetskraft tillgodoses? Gång på gång tvingas man konstatera att man felbedömer saker och ting. Det är bara att erkänna att så har det alltid varit, och så kommer det alltid att bli. Ingen av oss har någon kristallkula som vi kan stirra in i och få ett helt korrekt svar på vilka yrken som kommer att efterfrågas i framtiden.

Prot. 2007/08:31
27 november

Nu ställer Mikael Damberg frågan till mig: Kommer behovet av akademisk arbetskraft att öka? Man kan först konstatera att det har skett en enorm expansion av den akademiska utbildningen. Den har ungefär fördubblats på 15 år.

Jag hade ett mycket trevligt uppdrag i fredagskväll. Jag var på Arlanda och tog emot det svenska yrkeslandslaget som hade varit på yrkes-VM i Tokyo. Det var murare, snickare, hudterapeuter, frisörer och alla möjliga yrkesskickliga svenska ungdomar. De hade vunnit ett par medaljer och fått många hedersomnämningar. Jag sade till dem: Ni gör en jätte viktig insats. Det är viktigt i Sverige att de icke-akademiska yrkenas status uppvärderas.

Nu har vi kommit till tisdagen. Jag får frågan i Sveriges riksdag: Tror jag att efterfrågan på akademisk arbetskraft kommer att öka i framtiden? Svaret på den frågan är ja. Jag har ingen kristallkula, men jag förmodar att den utveckling vi nu har sett under årtionden kommer att fortsätta.

Därmed inte sagt att vi bara kommer att behöva akademiskt utbildade. Där kan jag återigen återopa många insiktsfulla socialdemokrater som håller med oss. Vi tycker att Socialdemokraterna under lång tid försummade yrkesutbildningen i det här landet.

Vi har nu ett starkt fokus på att förbättra högskoleutbildningen. Vårt fokus i högskolepolitiken är att förbättra kvaliteten. Vi har bakom oss en period av exempellös expansion. Det är läget.

Under 2008 kommer det inte att ske någon expansion av antalet högskoleplatser. På längre sikt förmodar jag att antalet högskoleplatser kommer att öka. Men när en sådan expansion bör inledas är svårt att säga just nu.

Det finns några akademiska bristyrken. Jag hade själv nämnt dem innan Mikael Damberg gjorde det. När det gäller läkarutbildningen har det skett en hygglig expansion de senaste tre åren. Jag talar om åren 2006, 2007 och 2008. Under de tre åren ökar antalet platser på läkarlinjen med ungefär 10 procent. Det är inte en helt försumbar ökning vi gör där.

Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Det är skönt att höra en ödmjuk högskoleminister säga att det inte helt och hållet är regeringens förtjänst att arbetsmarknaden tuffar på som tåget. Det är heller inte helt och hållet regeringens förskyllan att sysselsättningsökningen var större förra året än i år, utan det kan nog ha en del andra orsaker.

Vi är överens om ett par saker. Den första är att man inte kan centralstyra detta och tro att vi har en exakt prognos om hur allting ska se ut i framtiden. Man kan inte exakt räkna fram behovet av varje utbildning runt om i landet för att möta framtidens behov. Det kommer att variera, det kommer att uppstå nya arbetstillfällen och gamla arbetstillfällen kommer att dö ut. Så sker en ekonomisk utveckling i världen.

Min fråga till högskoleministern var: Hur ser han på behovet av akademisk examen på arbetsmarknaden i framtiden?

Nu har vi fått ett svar. Han tror att det kommer att öka. Då kan man fundera på om regeringens politik går hand i hand med vad framtiden kräver. Jag menar att man skjuter sig i foten. I dag drar man ned på högskoleutbildningen trots att ministern själv säger att det finns brister inom vissa yrken. Det finns också en kö av unga människor som vill studera, som har behörighet, som har drömmar om att arbeta i de här sektorerna men som i dag inte får chansen. Det är klart att en svensk regering då borde se till att styra resurserna till de bristutbildningar som finns för att ge de här unga människorna chansen och stärka Sverige inför framtiden.

Vårdutbildningarna är exceptionella på det här området. Både vi och ni har tagit en del steg. Men man ska ändå ha perspektivet klart för sig. Med de satsningar som ändå görs på läkarutbildningen, vilket är bra trots att det skulle behöva göras ytterligare satsningar, är det fortfarande så att ungefär 50 procent av dem som får ut en läkarexamen i Sverige i dag har fått sin utbildning i ett annat land. Jag har inga problem med att vi importerar människor som blir läkare i Sverige, men det säger något om att vi kanske underutbildar en väldigt viktig grupp för samhället i Sverige. Där skulle vi kunna göra mycket mer. Det har vi möjlighet att göra i vårt budgetalternativ, och jag tror att det är viktigt att göra det.

Ministern blir bara engagerad en gång, och det är när han säger: Det har varit en enorm expansion, det har varit en exempellös expansion av högre utbildning.

Det vittnar om att det finns kritik. Vi skulle inte ha byggt ut högskolan i Sverige. Vi kanske inte heller skulle ha startat ett antal nya högskolor och universitet i Sverige. Ett tag var det mest moderaterna här i kammaren som talade om byggehögskolor som någonting väldigt negativt och förklenande. I historiens ljus kommer vi att se att den satsning som Sverige har gjort på högre utbildning och forskning kommer att betala sig mångfalt i framtiden. Gör vi inte de här satsningarna nu kommer vi att bli förlorare i framtidens samhälle.

Jag vet att högskoleministern själv har rest i Indien och Asien och sett hur många de utbildar på högskolenivå. Det är ingenjörer, matematiker och tekniker som kommer att konkurrera med oss. Där talar han inte om en exempellös utveckling som någonting negativt. Där är det någonting spännande. Det är länder som ser mot framtiden. Men när vi kommer till Sverige är det någonting märkligt, något exemplöst, en enorm utveckling av högre utbildning. Sverige har sett att det är det som kommer att krävas om vi ska klara den globala konkurrensen. Jag blir faktiskt, fru talman, lite orolig när högskoleministern gång på gång tonar ned behovet av högre utbildning och forskning i Sverige. Det är någonting viktigt som vi ska leva av.

Sedan kan jag ge honom rätt i en sak. Vi behöver höja kvaliteten på yrkesutbildningarna, men det är en helt annan debatt än den vi har i dag. Då hade man inte behövt ta första steget och stoppa den gymnasiereform som vi hade på gång. Den skulle höja kvaliteten på yrkesprogrammen i gymnasieutbildningen och införa en modern lärlingsutbildning. Nu har ni skjutit det framåt i tiden, och det beklagar jag.

Anf. 28 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! För dem som inte följer det här lika noga som jag och Mikael Damberg måste jag påpeka att "överproduktionen" av högskoleplatser, alltså erbjudande av platser som inte fylls med studenter, uppgår i år till ungefär 1 miljard. Det ska jämföras med ett totalt statsanslag för detta på 20 miljarder. Den besparing vi gjorde, som återfördes till kvalitetssatsningar, var 200 miljoner. Även med denna besparing kvarstår ett stort antal tomma platser. Möjligheterna för den som vill studera på högskola i dag är mycket goda. Det ska vi slå fast.

Jag sade att vi har genomfört en exempellös expansion. Det låg absolut inte något negativt i det. Det var en borgerlig regering som 1977 lade fram den propositionen. *En högskola för alla* hette den. Jag vet för jag

var pressekreterare i Utbildningsdepartementet då. Den gjorde många lärarseminarier och annat som vi hade runt om i landet till högskolor. Jag har alltid stött den politiken. Från borgerligt håll, eller i varje fall från Folkpartiets håll, har vi mycket länge bejakat en kraftfull platsexpansion i den svenska högskolan.

Men någonstans når man en punkt där man måste fråga sig om vi erbjuder dem vi nu tar in en utbildning av rimlig kvalitet. När studentkårer från Uppsala och andra håll kommer till oss med utredningar som visar att en student på humanistisk eller filosofisk fakultet träffar en lärare kanske tre timmar i veckan måste man ta till sig den informationen och säga: Så här kan vi inte ha det. Vi måste ge dessa lärosäten möjligheter att erbjuda en mer kvalitativt högtstående utbildning. Eftersom vi alla lever under vissa statsfinansiella realiteter måste vi få fram de resurserna på något sätt.

Vi hade dessutom ett läge där det fanns kanske 20 000 tomma platser. För mig var det ett ganska lätt val. Nu handlar det om att prioritera kvalitet framför kvantitet. Det kommer egentligen inte att stänga ute någon som vill plugga. Det finns platser på lärosäten i närheten. Vi kan använda pengar som annars skulle gå tillbaka till statskassan i största allmänhet till att satsa på kvalitet, vilket vi annars inte skulle kunna göra. Jag tycker att detta är en mycket rimlig politik.

Jag vill än en gång säga att jag verkligen inte är emot att vi har fler högskoleplatser nu än för 15 år sedan. Jag tror att det är helt nödvändigt för ett land som vill vara en avancerad industri- och tjänstenation. Men det räcker inte att se på kvantiteten, utan vi måste också titta noga på kvaliteten.

Anf. 29 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag blir också väldigt oroad när jag hör rapporter och ser i skrift vilken dålig lärarledd tid en del studenter får, särskilt på vissa utbildningar. Jag blir också oroad när jag ser att andelen disputerade lärare är väldigt låg på vissa lärosäten. Det är saker och ting som vi måste reagera på från politiskt håll och ställa tuffa kvalitetskrav, men vi måste också tillföra resurser, precis som vi gjorde under den förra regeringsperioden och som den nuvarande regeringen har gjort i viss utsträckning.

Det jag reagerar mot och det jag bygger den här interpellationen på är att man säger: Vi tar bort lite platser och satsar på kvaliteten.

Men högskolor och universitet har inte sett några kvalitetspengar. Det blir fortfarande minus. Man kan vända på det hur man vill. Ministern säger att man tar 200 miljoner, och sedan ger man tillbaka 240 miljoner. Det blir ett netto på 40 miljoner kronor. Sedan har högskolorna kostnader på 480 miljoner kronor bara i löneökninganskostnader. Vi kommer inte att ta några jättekliv mot fler lärarledda lektioner och fler disputerade lärare med den politiken. Det enda resultatet av detta är man tog bort ett antal platser. Det var det som blev kvar. Kvalitetssatsningarna har inte slagit igenom.

Då kan man säga att allting beror på statsfinansiella realiteter. Men vi har lite olika statsfinansiella realiteter, Lars Leijonborg och jag. Vi har 3 miljarder mer till forskning och högskola under de här tre åren än vad den borgerliga regeringen har. Varför har vi det? Jo, därför att vi tror att det är viktigt för Sverige att vi har både kvalitetsambitioner och platsam-

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

bitioner för att ge unga människor samma möjligheter att studera på högskolan och förverkliga sina livsdrömmar.

Den borgerliga regeringen har valt en annan väg. Man har använt de här pengarna till annat. Det är väl jättebra att en liberal utbildningsministern hyllar ett avskaffande av förmögenhetsskatten och avdragsrätten för hushållsnära tjänster. Men frågan är: Bygger det Sverige starkare? Ger det fler unga människor chansen att förverkliga sina drömmar? Det handlar ju inte bara om att få gå på högskolan. En del unga människor drömmer kanske om att bli läkare också och inte bara om att gå på en fristående kurs i statsvetenskap.

Anf. 30 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag har rätt hög uppskattning av Mikael Dambergs fattningsförmåga. Jag tror egentligen att det är av rent politiska skäl som han vägrar att ta till sig de klara fakta och tydliga argument som jag nu i två veckors tid – jag syftar både på våra debatter förra veckan och på den föregående debatten i dag – har informerat honom om. Men jag repeterar: Enligt gällande regelsystem skulle högskolorna ha återbetalat inte bara 200 miljoner utan mycket mer därtill. Av regeringen har de fått beskedet: Ni behöver inte betala tillbaka de pengarna. Ni får i stället 40 miljoner till, alltså har ni 240 miljoner som ni annars inte skulle ha haft.

Ja, men pris- och löneuppräkningen är för dålig; den är bara 0,77 procent, säger Mikael Damberg. Ja, det är den enligt ett av Socialdemokraterna infört system som, enligt min mening fullt rimligt, syftar till att också offentlig verksamhet ska vara underkastad ett rationaliseringskrav.

Hade inte denna operation genomförts skulle högskolorna ha haft 240 miljoner mindre nästa år. Om jag till det lägger de 120 miljoner som på mitt förslag tillfördes i år är det alltså 360 miljoner mindre. 360 miljoner är ändå en hygglig summa som kan användas till exempel till ökad lärartäthet.

Enligt min mening är det just nu största behovet inom högskolan att få sådana kvalitetsresurser. När det sedan gäller den långsiktiga dimensioneringen av högskolan är det en intressant fråga som vi får återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:127 om miljöaspekt i hamnstrukturen

Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Michael Hagberg har frågat mig vilken vikt jag avser att lägga på miljöaspekterna och om det bara är Stockholmsperspektivet som ska gälla vid utformandet av landets hamnstruktur.

Först vill jag säga att det är riktigt som Michael Hagberg säger i sin interpellation att hamnutredningen, mer korrekt benämnd Hamnstrategiutredningen, nyligen lämnat sitt betänkande. Michael Hagbergs påstående att Hamnstrategiutredningen föreslår att en ny hamn byggs i Norvik i Nynäshamn är däremot helt felaktigt. Något sådant förslag lägger inte

utredaren fram. Jag vill poängtera att jag inte tar ställning till byggandet av den nya hamnen eftersom byggandet av hamnar normalt är en kommunal fråga.

Hamnstrategiutredningens huvuduppgift har varit att identifiera hamnar av särskilt strategisk betydelse för det svenska godstransportsystemet och föreslå regeringen vilka hamnar som ska ges prioritet i förhållande till övriga hamnar när det gäller statligt finansierad infrastruktur. Jag konstaterar också att utredaren pekat ut tio strategiska hamnar med spridning från Luleå i norr till Trelleborg i söder.

Förslaget är nu ute på remiss till den 14 december och kommer att utgöra ett viktigt underlag till den infrastrukturproposition som regeringen avser att presentera för riksdagen nästa år. Många aspekter, däribland miljöaspekten, kommer att ha betydelse i detta arbete.

Det är min ambition att den kommande infrastrukturpropositionen kommer att behandla infrastrukturfrågor som också berör den svenska hamnstrukturen.

Anf. 32 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Det ska bli spännande att i eftermiddag diskutera vår hamnpolitik. Jag vill understryka att det när det gäller vår transportpolitik är oerhört viktigt att vi lyfter upp miljöfrågorna. Att lyfta fram miljöaspekterna i hamnpolitiken har enorm betydelse. Regeringen måste ta ett samlat grepp och ta initiativ till forskning och utveckling när det gäller godsflödena i hela landet. Även här måste klimatpolitiken sättas i framkant. Vårt land behöver en nationell hamnpolitik så att hamnverksamheterna drar åt samma håll, konkurrensen blir på samma villkor och miljöfrågorna sätts i främsta rummet.

I mångt och mycket är det i dag de större kommunernas hamnpolitik som gäller. De svenska hamnarnas verksamhet har vuxit med ca 20 procent sedan år 2000 och förväntas fortsätta att växa. Det är bra med sjötransporter. Det gäller att envist skapa förutsättningar med samlade infrastruktursatsningar runt hamnarna och få godsflödena att fungera både ekonomiskt och miljömässigt rätt.

Jag vill nämna Oxelösunds och Norrköpings hamnar som i gott samarbete i samma infrastruktursystem bägge förklaras som strategiska i det svenska transportsystemet. Samarbetet mellan hamnarna kommer även att kunna ge stora synergieffekter.

Fru talman! Jag vill fråga infrastrukturministern om de globala miljöfrågorna ska belysas tydligt i transport- och hamnpolitiken i den proposition som är på gång. Vi behöver ha en samlad hamnpolitik i vårt land, och jag undrar om ni kommer att ta med det som ett avsnitt i propositionen liksom att forskning kring trafikflödena med koppling till miljön och ekonomin måste förstärkas.

Anf. 33 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar statsrådets syn på det kommunala självstyret. Byggandet av Norviks hamn är en kommunal fråga, och Stockholms kommun beslutade om detta under våren. Om det är en felsatsning är det kommunen som också står för risken. Men det finns givetvis också frågor som berör staten när det gäller detta. Det handlar om järnvägsanslutning-

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

ar, om väganslutningar och om kapacitet och bärighet på anslutande järnvägsnät.

Mälardalen är en strategiskt viktig region. Här finns en stor marknad – kanske den största i landet – som också kräver en stor hamnkapacitet. Om det finns utrymme eller behov av en stor hamn i Norvik får framtiden utvisa. Vi kan konstatera att vi redan i dag har ett antal kustnära hamnar i Mälardalen. Vi har inlandshamnar i Västerås och Köping. Nyttjandet av sjöfarten och hamnarna är en strategisk fråga utifrån såväl näringsliv som miljö.

Jag förutsätter att regeringen i kommande infrastrukturproposition hanterar sjöfartsfrågorna som de strategiska frågor de tveklöst är. Ca 90 procent av vår export levereras via sjöfarten. Då är hamnar, kombiterminaler och sjöleder mycket viktiga.

En ödesfråga i det inre av Mälardalen är exempelvis utbyggnaden av slussen i Södertälje. Jag förväntar mig att den finns med i den kommande infrastrukturpropositionen. Nu har jag en sådan förhoppning. Den dialog som regeringen har fört i regionen och den grund man nu också förankrar det beslut i som man tänker ta genom utredningar, exempelvis Hamnstrategiutredningen och så vidare, och den ambition på infrastrukturuområdet som jag noterar från regeringen gör mig lugn i dagsläget.

Fru talman! Mot den bakgrunden förväntar jag mig också ett positivt besked i de här frågorna under våren i den infrastrukturproposition som regeringen kommer att lägga fram.

Anf. 34 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Det gläder mig att lyssna på infrastrukturminister Åsa Torstensson som just betonar att hamnfrågan är en kommunal angelägenhet. Jag tänker på det beslut som har tagits i Stockholms stad om att bygga ut en hamn i Norvik. Vad jag förstår finns det också en anledning bakom detta resonemang. Det handlar bland annat om tillförseln av varor. Det är också så att den hamn som finns i Stockholm ligger vid Värtahamnen, och det är inte alla varor som behöver passera genom hela Stockholms innerstad. Genom en hamn i Norvik ökar möjligheterna till miljövänliga transporter genom att transporterna förs utanför staden.

För att inte heller föregå det arbete som regeringen gör vill jag säga att jag ser fram emot den infrastrukturproposition som kommer under våren 2008, och jag ser fram emot det samlade resonemang som kommer att föras när det gäller transporter – sjö- och havstransporter, järnväg, väg, flyg med mera – för vi behöver ju alla transportslagen för att kunna tillgodose transporter av varor och tjänster men också passagerartrafik.

Jag tackar för de svar som infrastrukturministern har gett.

Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tackar Michael Hagberg för den här interpellationen, även om det kanske skett något missförstånd, inte minst på grund av rubriken, *Miljöaspekter i hamnstrukturen*. Just frågan om miljöaspekterna är ju väldigt viktig. Om man då anlägger, som det har blivit här nu, ett Stockholmsperspektiv på detta kan man säga att Stockholm är en fantastisk hamnstad, men problemet är att så många stora fartyg som vi nu får in till Stockholm inte bör komma in till Stockholm av just miljöskäl.

Stockholms hamn tar för närvarande emot 25 miljoner passagerare. Det handlar om Finlandstrafik, kryssningstrafik och så vidare. Det är ett betydande antal, betydligt mer än Arlanda, som hamnar på ungefär 17 miljoner om året. Det handlar alltså om utomordentligt stora volymer av personer. Men när det gäller gods av olika slag – olja, styckegods och så vidare – är det väldigt angeläget att se till att transportererna inte behöver gå genom Stockholms mycket känsliga skärgård.

Därför håller jag med dem som säger att Hamnstrategiutredningen är väldigt viktig av den anledningen att vi måste se till att av olika skäl föra godset till andra ställen i så stor utsträckning som möjligt. Jag håller till exempel med Jörgen Johansson om att Västerås, Köping och även Hässelby är väldigt viktiga mottagare av gods inne i Mälaren och att detta kräver en upprustning av Södertälje sluss. Men i övrigt har vi på östkusten viktiga hamnar i Gävle, Kapellskär, Nynäshamn, Södertälje, Oxelösund, med sina enormt goda förutsättningar att ta emot gods med tanke på djupet där, och även Norrköping.

Jag ser framför allt satsningen på Norvik som en väldigt viktig miljöinvestering. Vi måste långsiktigt se till att inte få in så mycket gods i centrala Stockholm som det nu är fråga om. Det är här i närheten som det bor mycket folk – det bor ungefär två miljoner i detta område – och mycket av transportererna måste ske till det nya Norvik. Jag ser positivt på detta.

Sedan måste man också lyfta blicken till andra delar av landet. Där spelar Hamnstrategiutredningen också en väldigt viktig roll.

Jag brukar alltid, trots att jag bor på den här sidan av landet, säga att det inte finns någon enskild plats som är så viktig för Sverige som Göteborgs hamn. Där måste vi se till en sak som jag har observerat, nämligen att transportererna på land till Göteborgs hamn är en väldigt känslig fråga som man måste fundera på. Om den enda bron som finns dit ut skulle brista till exempel skulle det få vådliga konsekvenser.

Vi har också i söder väldigt viktiga hamnar, nämligen Ystad, Trelleborg och Helsingborg, av andra skäl. Men alla dessa hamnar, särskilt Ystad och Trelleborg, visar ju upp en enorm tillväxt som har att göra med att handeln med de gamla östländerna, Polen och andra länder söderut, växer till sig. Här finns det också mycket att göra.

Det jag framför allt ville säga, fru talman, var att interpellationens namn, *Miljöaspekter i hamnstrukturen*, är synnerligen viktigt att beakta just för Stockholm. Vi behöver mindre gods till Stockholm, speciellt in i Stockholms centrum.

Anf. 36 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är mycket riktigt så, som Michael Hagberg efterlyser, att miljö- och klimatfrågan i allra högsta grad kommer att utgöra den dominerande styrningen för kommande transportpolitik. Klimatutmaningen är en av de största utmaningarna för transportsektorn.

Men i Michael Hagbergs interpellation finns ett fokus på Stockholm och Stockholmsperspektivet. Han kritiserar Hamnstrategiutredningen på ett sätt som gör att jag undrar om Michael Hagberg de facto har läst Hamnstrategiutredningens förslag.

Hamnstrategiutredningen har ju visat på vikten av att vi klarar av att lägga fokus på ett antal strategiska hamnar från Luleå till Trelleborg för

att därtill ha en bra landinfrastruktur, som är den nationella statliga politikens roll, just för att vi ska finna en hamnstruktur som har ett tydligt miljöperspektiv och tydlig effektivitet beträffande logistiken. Det är i allra högsta grad anledningen till att utredaren, parallellt med Hamnstrategiutredningen, också har lämnat ett förslag om en kombiterminalutredning just för att finna en transportkedja som är klimateffektiv och ekonomiskt effektiv för godstransporter, allt i syfte att stärka sjöfartens roll i transportkedjan. För svensk del är det väldigt viktigt att den är effektiv, både klimatmässigt och ekonomiskt.

Frågeställningen om Stockholmsperspektivet tolkar jag alltså som att Michael Hagberg inte har lagt så mycket kraft på att studera det förslag som utredaren har lämnat och det, tycker jag, gedigna underlaget från utredaren och utredningen i sig, som den tidigare socialdemokratiska regeringen tillsatte. Jag kommer efter remissomgången att ta del av vad remissinstanserna har svarat på det i mitt tycke mycket intressanta underlaget om strategiska hamnar.

Naturligtvis pågår parallellt med detta ständigt ett arbete med forskning och det underlag som regeringen har att ta till sig när det gäller just kommande inriktningsmål i syfte både att klara av ett omvärldsperspektiv och att klara av det vi känner till i dag: den stora klimatutmaning som bara kommer att bli än tydligare, men också nya tillväxtkorridorer och nya möjligheter att skapa en infrastruktur som skapar jobb och tillväxt i alla delar av landet. Det handlar alltså om allt annat än att man har en Stockholmsfixering. I stället gäller ett tydligt perspektiv på att hela landet har och spelar en stor roll i att hitta ett effektivt transportsystem.

Anf. 37 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag får tacka för infrastrukturministerns kommentarer. Det gläder mig att stor vikt kommer att läggas på miljöfrågorna när det gäller infrastrukturpropositionen, som tydligen ska lämnas i vår enligt Jörgen. Jag tycker att det är bra om ni är så effektiva att ni får till det redan till våren. Jag hade trott att det skulle bli till hösten. Det är glädjande!

Det känns faktiskt som om vi är på väg att få en samlad hamnpolitik i vårt land. Jag tycker att det har varit fixerat kring Stockholm. Det är precis som Andrén sade alldeles nyss: När det gäller persontransporter är Stockholms hamnar naturligtvis *outstanding*, men när det gäller gods-transporter är det oerhört viktigt att man kan styra transporter till andra hamnar än inne i centrala Stockholm, vilket vi har gjort i alldeles för många år. Ett exempel är Värtahamnen och all den olja som har kommit in där genom åren, även om det har blivit mindre av det nu. Jag tänker också på andra gods- och lastbilar som ska trassla sig igenom stan. Det är gott att vi kommer att kunna få spridning på de här godstransporterna på ett annat sätt i vårt land.

Jag hör också att man kommer att diskutera på vilket sätt vi kan bredda forskningen när det gäller godsflödena i korridorer och annat så att vi på så sätt kan miljömässigt styra godstransporterna ut till produktionen. Produktionen av olika produkter finns ju inte direkt i storstäderna, utan den finns utefter hela kusten och upp emot Göteborg.

När vi fortsätter att diskutera utsläppsrätter skulle jag också vilja veta om regeringen avser att ta med transportsektorn i handeln med utsläpps-

rätter. Det är som Åsa Torstensson sade alldeles nyss: De frågorna måste lyftas upp. Det här är en sektor som inte är riktigt med på vagnen än. Har regeringen för avsikt att ta med transportsektorn i den delen så tar vi ytterligare ett steg mot ett bättre miljötänkande i vårt land.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Det jag ser som den stora vinsten när det gäller hamnen i Norvik är ju att den kommer att frigöra möjligheter att öka persontransporterna i bland annat Värtahamnen men också tillgodose behovet av transport av varor, flöden, i hela Stockholmsregionen. Då menar jag inte bara Stockholm utan jag menar områdena runt omkring.

Det är trots allt så att i den här regionen bor en fjärdedel av Sveriges befolkning. Jag tycker att det understryker behovet av att det finns en väl fungerande infrastruktur, inte bara i Stockholms stad utan i mycket närbelägna områden. Därför tycker jag också att det beslut som fattades i Stockholms stad är positivt för hela regionen.

Anf. 39 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! För att ytterligare uppehålla mig och oss vid miljöaspekten skulle jag vilja aktualisera en annan fråga som har samband med detta, nämligen hur de stora fartygen ligger i hamn. Nästan alla större fartyg är ju utrustade med två sorters maskineri, dels ett för att driva fartyget framåt, dels ett för att generera elektricitet. Den tidigare finansministern Pär Nuder hade vid något tillfälle en god idé som jag ser det. Han hade säkert många, men särskilt en gång i samband med en stor mässa eller överläggning i Göteborg aktualiserade han frågan om man skulle kunna leverera skattebefriad elektricitet till de fartyg som lägger till i hamnar så att de slapp köra generatorerna. Vi ser ju överallt att de kör sina generatorer. Att stimulera dem till att använda bättre elektricitet är också, även om det inte är en jättestor fråga, en miljövänlig åtgärd. Jag skulle gärna vilja höra om infrastrukturministern är beredd att bereda också denna fråga tillsammans med infrastrukturpropositionen.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! För ovanlighetens skull skulle jag vilja säga att jag instämmer i Åsa Torstenssons svar på den här interpellationen. Det är precis som sagts här, att när det gäller Norviks hamn konstaterar Hamnstrategiutredningen att det kommer att byggas en hamn i Norvik – punkt. Sedan tar man inte vidare ställning. Man kan inte ta ställning till en hamn som inte finns. Det är ganska enkelt.

Det som är tråkigt är att Michael Hagberg i den här interpellationen försöker hävda att det finns något slags Stockholmsperspektiv på hela hamnpolitiken i Sverige. Om det skulle finnas ett perspektiv när det gäller någon stad eller region är det väl snarare ett Göteborgsperspektiv som finns på hamnpolitiken i Sverige. Allting beträffande sjöfart utgår i alla fall från Göteborg. Det tror jag att alla som har varit inne i transportsektorn kan ha uppfattat.

En annan sak som jag också noterar är att jag aldrig har träffat en hamnledning – och jag tror att jag har träffat de allra flesta åtminstone från de större hamnarna – som inte har sagt att de har ambitionen att ha den mest miljövänliga hamnen och att de ska arbeta för att ha en global

miljöstrategi för att se till att de har en effektiv hamn och framför allt en attraktiv hamn. Jag tror att alla hamnar har samma ambitioner, och då borde detta vara väldigt bra.

Det här sättet att försöka ställa den ena hamnen mot den andra tycker jag är väldigt tråkigt. Alla i salen just nu utom infrastrukturministern kommer faktiskt från östkusten. På västkusten har man ju löst detta på ett alldeles föredömligt sätt. Man har nämligen ett samarbete mellan tre av de allra största hamnarna där man har fördelat godset mellan sig. En del går till Varberg, en del går till Uddevalla och huvuddelen går till Göteborg. Tänk om vi på östkusten kunde sätta oss ned och föra samma diskussion. Då behövde vi inte ha denna diskussion om vem som är störst, vem som är bäst, vem som är starkast, vem som växer mest, vem som inte växer mest och framför allt vem som ska få de infrastruktursatsningar som ska komma med Hamnstrategiutredningen.

Jag måste också säga att jag inte delar Michael Hagbergs uppfattning att vi ska ha en nationell hamnpolitik. Jag tror att det skulle vara dumt, och det skulle vara krångligt. Då skulle man också behöva ta ett statligt ansvar för hamnarnas mark och hamnarna som sådana. Jag tror att det är utmärkt att det är kommuner, i enstaka fall också någon privatperson, som äger hamnar i dag. Det är på det sättet man ska arbeta med det här.

Jag skulle också vilja säga att forskningen när det gäller trafikfrågorna självklart ska fortsätta. Sjöfarten är en oerhört väsentlig del. Alla partier i denna sal är fullständigt överens om att vi måste överföra mer av godsflödena till sjöfarten och mindre till vägtrafiken. Där tror jag att vi är helt eniga.

När det gäller Norviks hamn är Stockholmsregionen inne på att huvuddelen av det gods som går från Norviks hamn också ska gå via järnväg på olika sätt. Man är beredd att investera i just järnväg för att kunna klara av att få denna nya stora hamn.

Slutligen skulle jag vilja säga så här: Låt oss inte göra hamnfrågorna i Mälardalen till något som man ska kämpa mot varandra om. Låt oss i stället samarbeta så att vi får ett bra samarbetsavtal mellan de olika hamnarna, för jag är helt övertygad om att detta går att få fram om bara viljan finns.

Anf. 41 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Michael Hagberg hänvisar återigen till att det har varit Stockholmsfixerat så fort vi har pratat om hamnstrategier. Jag kan inte hålla med om det. Skulle det på något sätt ha varit så utifrån en allmän debatt beror det väl snarare på att Stockholmsregionen i sig har varit aktiv i hamndiskussionen utifrån att det just är en lokal och regional fråga, väldigt kommunalt styrd. Både Gunnar Andréns kommentar och Börje Vestlunds kommentar om Göteborgs hamn visar naturligtvis på att Göteborgs hamn som Nordens största hamn också har mycket höga ambitioner att bli än större och att ta till sig än mer verksamhet i förhållande till andra hamnar i EU för att just kunna bli en tydligare hamnnod i det nordiska perspektivet.

Upplevelsen av fixering beror antagligen på vilket geografiskt område man befinner sig i. Men det är bra att det förs en aktiv diskussion om hamnens roll i en aktiv transportpolitik. Det är jag den första att bekräfta.

Därmed kommer också Gunnar Andrén in på någonting som inte ligger specifikt i interpellantens frågeställningar. Det är sjöfartens miljöpåverkan, inte hamnstrukturerna i sig. Det är klart att sjöfarten i sig inte är lika med god miljö. Sjöfarten i sig har stora utmaningar att ta sig an. Det arbetet pågår också till stor del inom sjöfarten och med den svenska rederinäringen på ett mycket aktivt sätt. Utifrån svenska rederiers perspektiv är det här naturligtvis ett konkurrensredskap som det är otroligt viktigt att det också får ett stort internationellt genomslag, eftersom sjöfart liksom flyg är av internationell karaktär.

Vad gäller transportsektorn generellt i handeln med utsläppsätter är det precis i linje med vad alliansregeringen anser bör ingå i handeln med utsläppsätter. Nu går vi vidare med flyget som i ett EU-sammanhang inkluderas i handeln med utsläppsätter. EU går i det sammanhanget före. Målet är att hela transportsektorn ska inkluderas i detta. Det är transportsektorn som står för den största utmaningen när det gäller att ta sig an klimatfrågor.

När vi pratar om hamnar och Hamnstrategiutredningens roll vill jag återigen förtydliga att det är fråga om kommunala hamnar, precis som Börje Vestlund sade. Staten tänker inte ta över några hamnar. Staten är intresserad av att hitta en struktur av prioriterade strategiska hamnar. Anledningen är att hitta en bra, säker och effektiv landinfrastruktur som stärker en effektiv transportkedja och skapar bra övergångar för de olika transportslagen.

Anf. 42 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag vidhåller att infrastrukturministern är på väg mot en nationell hamnpolitik. De hamnar som ska utses ska kläs med gott miljötankande, har jag fått löften om. De ska kläs med god infrastruktur runt hamnarna så att godsflödena blir bra och miljöriktiga. Det ställs krav på att hamnarna ska vara öppna dygnet runt så att de kan utnyttjas på ett bra och effektivt sätt.

Då driver väl regeringen på. Jag säger inte att regeringen ska äga hamnar. Kommunerna kan äga sina hamnar. Det finns företag som äger hamnar. Jag är inte ute efter ägandet utan ett samlat grepp så att vi drar åt samma håll. Då kan vi lyfta upp de viktiga frågorna om hamnverksamheten, och det är frågor som infrastrukturministern har nämnt här. Miljöfrågorna ska sättas i främsta rummet. Miljöfrågorna rör gods i hamnen, från hamnen och ut i produktionen. Det är oerhört viktigt. Jag är faktiskt tacksam över de svar jag har fått. Jag ser att man tänker lite bredare än tidigare när det gäller en samlad hamnpolitik i vårt land. Det kommer att bli till glädje för miljön.

Jag ser också fram emot när vi får se de program som även tar med transportsektorn i handeln med utsläppsätter. Det är oerhört viktigt, och det var tydligt också på gång.

Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag har en kort kommentar om utsläppen från sjöfarten. Vi har diskuterat att det skulle vara det mest positiva. Vi har de senaste månaderna sett att det kanske inte helt och hållet har varit alldeles positivt. En del saker om sjöfart har kommit fram som det är bra att beakta i debatten.

Jag reagerar när man ställer miljötänkande mot att man bygger en ny hamn i Norvik. Resonemanget om detta går inte ihop. Det ena står inte mot det andra. Det finns i alla hamnar i dag, var de än befinner sig i landet, ett stort miljötänkande. Det kan vi som har varit runt i svenska hamnar konstatera.

Det tråkiga är när saker och ting ställs mot varandra, till exempel miljötänkande i förhållande till att bygga Norviks hamn. Man försöker att ställa byggandet av Södertälje sluss mot att bygga Norviks hamn. Det finns en lång rad saker som görs. De har inte med varandra att göra. Det ena kan byggas utan det andra.

Det som saknas i sammanhanget och i Östersjöområdet är att vi inte har ett gemensamt samarbete. Hur ska vi organisera hamnverksamheten tillsammans mellan de olika huvudmännen? Det är tråkigt. Det var inte ämnet för dagens debatt, men det är där det skorrar. Alla hamnar – oavsett om de heter Norrköping, Oxelösund, Södertälje, Västerås, Stockholm eller Gävle – vill vara Stockholms hamn. Detta går inte ihop, fru talman, utan man måste hitta ett samarbete mellan hamnarna för att nå dithän.

Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Just nu känns det som att jag är överflödig i debatten. Jag kan rekommendera Börje Vestlund och Michael Hagberg att ta debatten om miljö kontra Norviks hamn i deras riksdagsgrupp. De får lösa frågan där.

Jag anser, fru talman, att den debatt som interpellanten lyfte upp handlade om Hamnstrategiutredningen. Den frågan har jag besvarat. De flesta allmänna hamnar fungerar som antingen nationella, regionala eller lokala logistiknoder. I det fortsatta arbetet är det viktigt att hamnarna används av flera trafikslag för omlastning eller lagring. Det är därför som också Hamnstrategiutredningen, det remissunderlag som nu är ute, som vi väntar på att få tillbaka till departementet, ska vara en del av den framtida infrastrukturplaneringen. Det är oerhört viktigt att alla trafikslag har en väl fungerande samverkan. Det är nödvändigt för att ha en internationellt sett konkurrenskraftig transportkedja.

Här står otroligt stora utmaningar på spel. Förutom att vi ska ha en klimateffektiv transportkedja har vi en stor utmaning i att våra transportkedjor och vår logistik ska vara effektiva så att vi kan fortsätta att ha internationellt sett konkurrenskraftiga jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:144 om Bromma flygplats i framtiden

Anf. 45 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Peter Pedersen har frågat mig vad jag avser att göra för att Stockholms stad ska få samma möjlighet som staten att säga upp avtalet om Bromma flygplats samt att beslutet om Bromma flygplats långsiktiga inriktning behandlas i samband med beslut om ny infrastrukturplanering för perioden 2010–2019.

Bromma flygplats har varit föremål för ett flertal flygplatsutredningar under den senaste tioårsperioden, bland annat *Stockholmsberedningen* (SOU 2003:33) samt den nyligen presenterade utredningen *Framtidens flygplatser* (SOU 2007:70). Båda dessa utredningar är föremål för överväganden i regeringen.

Infrastrukturverksamhet är oavsett form en kapitalintensiv verksamhet, och långsiktighet behövs för att ge infrastrukturhållaren möjlighet till rimliga avskrivnings- och återbetalningstider för nedlagt kapital.

Avtalet om Bromma flygplats är tecknat mellan två parter, nämligen staten genom Luftfartsverket och Stockholms kommun. I 7.2 § står det att om parterna inte avtalar annat upphör arrendet vid avtalstidens utgång. Av ordalydelsen framgår att parterna kan avtala om annat om viljan finns.

Bromma flygplats inriktning är sedan länge att verksamheten ska finnas kvar, och den ska i huvudsak inriktas mot att stödja näringslivets utveckling genom att vara dels en flygplats för reguljär flygtrafik till och från Stockholm, dels en flygplats för affärsflyget. Utöver denna typ av flygverksamhet finns på Bromma även taxiflyg, räddningsflyg och statsflyg. Betydande tidsvinster finns att göra för många som bor i Stockholm genom att åka till Bromma flygplats i stället för Arlanda flygplats. Om man sedan även tar hänsyn till de längre ledtiderna på Arlanda vid avresa och ankomst blir tidsvinsterna ännu högre. För taxiflyg, räddningsflyg och statsflyg är tidsvinsten mångdubbelt högre än för ordinarie flygrese- närer. Bromma flygplats är därför en flygplats som behövs i transportsy- stemet.

Anf. 46 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Tack vare god uppfostran och av ren artighet tackar jag infrastrukturminister Åsa Torstensson för svaret.

Egentligen är jag rätt upprörd över regeringens hantering av den här frågan och frånvaron av riktiga svar. Jag tycker att jag som interpellant kan kräva att regeringen verkligen bemödar sig att svara på ställda frågor på ett seriöst sätt. Jag tycker att de två frågorna är väldigt klara och tydliga.

Dessutom konstaterar jag att regeringen har valt att flytta fram svaret på interpellationen, av okänd anledning, så det har funnits utsträckt tid att fundera på hur man ska svara.

Ett tag undrade jag om jag skulle skippa debatten. Om jag uppfattade det hela rätt när Åsa Torstensson svarade på en direkt fråga från mig den 20 november när hon besökte trafikutskottet hade regeringen tydligen fattat beslut i den här frågan redan den 15 november. Vi står här och diskuterar en sak som egentligen är färdigbehandlad utifrån regeringens perspektiv.

Då kan man fråga sig: Är det rimligt att Bromma flygplats ska ha något slags gräddfil när det gäller att planera framtida infrastruktur?

Precis som Åsa Torstensson skriver i svaret finns det en flygplatsutredning, *Framtidens flygplatser*, SOU 2007:70, som nu remissbehandlas ute i landet. Där ska man bedöma vilka flygplatser som behöver ha statligt stöd fullt ut, vilka som ska ha reducerat stöd och så vidare. Ungefär på samma sätt som när det gällde Hamnstrategiutredningen, som debatterades här tidigare, ska man bedöma vilken typ av flygplatser vi ska ha

och vilket stöd som behövs för att vi ska ha fungerande flygtrafik i landet, och även utrikes.

Är det då inte märkligt att man springer händelserna i förväg och ska teckna ett avtal på 30 år? Fram till 2038, om jag minns rätt, ska man ha ett avtal mellan Stockholms stad å ena sidan och staten via Luftfartsverket å andra sidan.

Jag tror att det gällande avtalet löper ut 2011. Om man nu kände att det finns en uppsägningsklausul som håller på att rinna ut, kunde man då inte tänka sig att förlänga avtalet kanske ett år för att avvakta vad de kommer fram till i Flygplatsutredningen?

Nu pratar vi alltså om en förlängning på 30 år. Om jag räknar rätt, som jag skriver i interpellationen, kommer åtta val att hållas under den tiden. Jag ifrågasätter om man i demokratisk ordning ska kunna påverka infrastrukturen vad gäller flygplatser i Stockholmstrakten.

Det hör till saken att den här flygplatsen är rätt kontroversiell. Jag har valt att inte gå in och diskutera huruvida vi behöver Bromma flygplats eller inte. Vänstern tycker inte det – vi tycker att den ligger helt fel i en storstad, av miljöskäl, som sades tidigare, om det händer olyckor och så vidare.

Det är inte det den här diskussionen handlar om, utan två konkreta frågor. Den första är: Anser statsrådet att Stockholms stad ska få samma möjlighet som staten att säga upp avtalet om Bromma flygplats? Jag hittar inget svar på den frågan i texten.

Den andra frågan är: Vad avser statsrådet att göra för att beslutet om Bromma flygplats långsiktiga inriktning behandlas i samband med beslutet om ny infrastrukturinriktning för perioden 2010–2019? Jag hittar inget svar på den frågan heller.

Vitsen med att vi ställer interpellationer och har något slags kontrollfunktion här i riksdagen är att vi förväntar oss någon typ av svar på ställda frågor, inte att man börjar diskutera helt andra saker. Jag hoppas därför att infrastrukturministern i dag muntligen kan besvara de två frågorna.

Anf. 47 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det var en intressant uppgift att den här frågan kanske till och med är färdigbehandlad av regeringen. Det vore väldigt intressant att få klarlagt av ministern om beslut redan är fattat. Vad jag har hört är att man måste fatta beslutet före årets slut för att det ska träda i kraft. Det vore bra att få ett tydligt besked på den punkten.

Jag vill börja med att notera att det här är ytterligare ett mycket negativt klimatbesked från regeringen, att lägga till den långa lista av beslut som redan har fattats. Det första man gjorde när man kom till makten var att stoppa flygskatten, som skulle ha verkat dämpande på flygets utveckling och ökning. Nu planerar man att förlänga Bromma flygplats verksamhet med 30 år framåt i tiden.

Vi ser att flygets utveckling är mycket oroande. Med dagens takt fördubblas trafiken ungefär vart 15:e år. Vem som helst kan nog inse att en sådan utvecklingstakt inte är hållbar, speciellt inte som flyget nu är det transportslag som har störst klimatpåverkan per personkilometer.

Man kan då diskutera om det sker en teknikutveckling som gör att man kan lösa det här med tekniska mått. Enligt studier från KTH kom-

mer utsläppen att fördubblas ungefär vart 25:e år även om man räknar med den absolut mest optimistiska teknikutveckling som man kan tänka sig för flygplanen. Det är väldigt oroande, om man tänker på att vi vet att vi på 50 års sikt, fram till 2050, måste ha minskat våra utsläpp radikalt i västvärlden och i Sverige. På den tiden hinner utsläppen från flyget fördubblas två gånger.

Jag tror att de flesta som lyssnar på den här debatten eller har följt frågan inser att det är en helt ohållbar inriktning och att vi måste vidta åtgärder för att komma åt flygets utveckling. Det tänker inte regeringen göra, utan tvärtom kommer man att fortsätta att subventionera flyget på ett väldigt underligt sätt gentemot andra transportslag.

Jag tycker att just frågan om Bromma flygplats är extra upprörande, i och med att inrikesflyget är en av de stora koldioxidkällor som påverkar klimatet som är lättast att ersätta. Inrikesflyget går ganska lätt att ersätta till största delen med tåg, som har en bråkdel av utsläppen jämfört med flyget. Då måste man fatta beslut här och nu som gynnar tåget på flygets bekostnad, just på de sträckor där tåg är ett relevant alternativ.

Tvärtom går regeringen nu ut och föreslår att man ska förlänga avtalet och köra Bromma flygplats i ytterligare 30 år framåt i tiden.

Det är egentligen ett avtal som också kraftigt snedvrider konkurrensen. Riksdagen har ställt sig bakom beslutet att varje trafikslag ska stå för sina egna kostnader, men i det här fallet är avtalet en enorm subvention till inrikesflyget. Den avgift de betalar för flygplatsen är inte i närheten av marknadsvärdet. Det här är en otroligt central tomt nära Stockholms innerstad som är enormt attraktiv för alternativ användning, till exempel bostäder. Det ligger helt i linje med tanken att förtäta våra städer och skapa korta transportavstånd. I stället väljer man att för 30 år framåt i tiden låsa användningen av den här tomten för inrikesflyget.

Man borde i stället satsa på att utveckla tågtrafiken, och den trafik som man inte kan ersätta med tåg kan man föra över till Arlanda flygplats, vilket är ett klart relevant alternativ.

Ministern pratar i sitt svar om att det finns betydande tidsvinster att göra om man tar sig till Bromma jämfört med till Arlanda. Jag vet inte om ministern har prövat att åka Arlandabanan ut till Arlanda flygplats, men det tar ungefär 15–20 minuter att åka. Med tanke på trafiken i Stockholms stad är det ungefär likvärdigt med den tid det tar att åka till Bromma flygplats.

Jag har en känsla av att de här besluten inte är helt underbyggda. Jag skulle vilja be ministern att fundera en sväng till på om det verkligen är rätt sätt att fortsätta med Bromma flygplats i 30 år till för att få en bra klimatsituation i Sverige.

Anf. 48 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag har lyssnat till interpellationsdebatten så här långt, och jag måste säga att jag blir förvånad, delvis när jag lyssnar på Per Bolund. Vad jag lyckas uppfatta av argumentationen är att det har fallit i glömska att vi reser mycket, att vi i Sverige är beroende både av kommunikation utanför landets gränser och av kommunikation inom landets gränser.

Att det finns ett stort antal resenärer som föredrar flyget framför järnvägen tycker jag är ett tecken på att vi som politiker måste arbeta aktivt för att utveckla järnvägen. Där ser jag det som oerhört intressant med den utbyggnad som görs i bland annat södra Europa när det gäller höghastighetståg.

För att återknyta till Bromma flygplats: Det är ett långt avtal. Det håller jag med Peter Pedersen om. Men jag ser också det positiva i att avtalsperioden är lång. Precis som infrastrukturminister Åsa Torstensson har sagt är det en kapitalintensiv bransch, och jag ser framför mig att det med ett långsiktigt avtal finns möjligheter såväl för Luftfartsverket som för flygbolag att vidta åtgärder som begränsar bullret och begränsar andra miljöpåverkande utsläpp. Det ser jag som väldigt positivt, för då har också Bromma flygplats en möjlighet att bli bättre.

Jag kan se att det finns ett behov av Bromma. I den utredning som har gjorts är Bromma en av de åtta flygplatser som är utpekade som strategiskt viktiga i Sverige tillsammans med Arlanda.

Vi får ändå komma ihåg att Stockholm är huvudstaden i Sverige, och här finns ett behov, precis som jag sade i föregående interpellationsdebatt. En fjärdedel av Sveriges befolkning bor runt om i den här regionen. Det är ett stort resande i Stockholms innerstad. Uppenbarligen är det ett stort antal resenärer som inte uppfattar Arlanda som det fullgoda alternativet utan föredrar Bromma. Ur miljöperspektiv välkomnar jag det långa avtalet.

Anf. 49 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Först och främst vill jag instämma i vad Peter Pedersen säger om att få svar på frågor. Det är väl det minsta man kan kräva när man ställer en interpellation. Sedan kanske man inte har samma uppfattning som statsrådet, men det viktigaste är trots allt att vi får svar på frågorna och får en bra diskussion under en interpellationsdebatt.

Det är smått häpnadsväckande att man tecknar ett sådant långt avtal. Det är häpnadsväckande av många skäl. För det första binder det upp framtida majoriteter. Antingen det är i Stockholms stad eller i Sverige som helhet kommer framtida regeringar och majoriteter att vara bundna av avtalet. För det andra är det häpnadsväckande att Åsa Torstensson som centerpartist anför att Bromma är en flygplats som behövs i transportsystemet. I denna fråga har ju centerpartister tidigare arbetat tillsammans med socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister i många år, och i viss mån har även folkpartister varit med.

Det andra jag reagerar på är resonemanget att det långa avtalet är bra, som Margareta Cederfelt säger, för att man då kan vidta åtgärder mot buller och utsläpp. Vore inte den allra bästa åtgärden för att slippa buller och utsläpp att försöka avveckla Bromma och på allvar fundera över var alternativen finns och hur vi ska få fram dem?

Sedan finns det de facto sakfel i det som statsrådet säger. Om jag åker från Stockholms innerstad kl. 6 på en måndagsmorgon och ska till Bromma är det klart att jag väldigt snabbt kommer dit. Det är sant. Men om Åsa Torstensson nu, efter den här debatten, sätter sig i en bil och ska försöka ta sig till Bromma kommer det inte att gå fortare än att åka till Arlanda. Det kan jag garantera. Jag åker själv den vägen väldigt ofta. Det

går inte fortare att åka till Bromma än att åka med Arlandabanan till Arlanda. Det tar tvärtom betydligt längre tid.

När man har flera flygplatser i en region är det klart att det är många fler människor som får möjlighet att välja mellan olika slags flyg. I det sammanhanget kommer alltid en andel att välja att flyga från Bromma eller Arlanda. Men i det här sammanhanget kan man inte ta detta till intäkt för att Bromma flygplats behövs i framtiden. Sanningen är att vi behöver en flygplats som ligger söder om Stockholm. Detta var man i Stockholmsberedningen ganska överens om. Men sedan har vi aldrig hittat något ställe där man definitivt kan förlägga flygplatsen, och det är det som gör att den här frågan brådskar. Det är också därför man blir orolig för att Bromma kommer att vara kvar. Den nuvarande regeringen är inte beredd att ta reda på hur man ska få en flygplats på Södertörn eller i varje fall söder om Stockholm, så att man ska kunna utnyttja den potential som finns där.

Stockholms län växer betydligt mer på den södra sidan än på den norra sidan just nu. Det får vi hoppas att det gör i fortsättningen också. Men det intressanta i sammanhanget är fortfarande frågan: Hur ska man kunna lita på en regering och en stadshusmajoritet som faktiskt vill binda upp stockholmarna för 30 år framåt? Detta vet vi inte hur det ser ut. Sedan kan vi återkomma till prisbilden, för 1 miljon kronor per år är ett underpris för hyran av detta. Men den frågan får jag återkomma till i ett senare inlägg.

I detta anförande instämde Sylvia Lindgren (s).

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.05 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:144 om Bromma flygplats i framtiden

Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Då återkopplar jag till framför allt det som Peter Pedersen inledde med i sin replik, besvikelsen över att inte få svar. Jag föreslår att Peter Pedersen läser svaret igen, för där står svar på Peters frågeställningar.

Först och främst är avtalet, som sagt, tecknat mellan två parter, Luftfartsverket och Stockholms stad. Regeringen har fattat sitt självständiga

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

beslut. Sedan är det Stockholms fullmäktiges uppgift att fatta sitt självständiga beslut om det här avtalet.

I avtalet står det också under § 7 att om inte parterna avtalar om annat gäller si och så. Det är naturligtvis så att det är en del för två självständiga parter att avtala om hur formuleringen i avtalet ska gälla och hur avtalet i sig ska hanteras.

Jag har också svarat på frågan om Bromma flygplats. Jag hänvisade till att inriktningen sedan länge är att verksamheten ska finnas kvar. Flygplatsutredningen bekräftar också det. Det finns alltså inget motsägelsefullt i just denna hantering.

Vad som händer under 30 år är naturligtvis svårt att sia om. Vi vet att det av miljöskäl och konkurrensskäl naturligtvis kommer att inträffa stora förändringar för flyget. Det är också det som är poängen med att ha ett långt avtal. Det är då det kan ställas krav. Det är då man också kan ställa de tydliga miljökraven. Under förutsättning att bolagen uppfyller vissa åtaganden ges de möjlighet att flyga på Bromma. Vi vet att det alltid kräver investeringar. Det är av precis den anledningen som man jobbar med långa avtal. Man vet nämligen att miljöinvesteringar också kostar. Då kan man också ställa den typen av miljökrav på de olika intressenterna.

Man kan naturligtvis fundera på alternativ till Bromma. Herr talman! Börje Vestlund använde begreppet häpnadsväckande. Men det vore naturligtvis mer rätt att säga det om det som Börje Vestlund hänvisar till. Han hänvisar till att Socialdemokraterna vill lägga ned Bromma flygplats. Det är snarare häpnadsväckande att man inte har gjort detta när man har haft majoriteten i Stockholms stadsfullmäktige och tillsammans med sina samarbetspartner Miljöpartiet och Vänstern har agerat för att just lägga ned Bromma.

I grunden vet vi att det kommer att växa fram alternativ till Bromma söder om Stockholm. Skavsta är kanske ett sådant exempel, men för att Skavsta ska kunna vara ett fullödigt alternativ krävs det naturligtvis i det sammanhanget en bra miljövänlig transportinfrastruktur.

Peter Pedersen har tidigare ställt motsvarande fråga skriftligt. Den svarade jag på den 31 oktober. Jag lämnade besked om att Luftfartsverket hade hemställt till regeringen om godkännande av förlängning av avtalet med Bromma flygplats och att detta avtal hade träffats mellan staden och Luftfartsverket den 21 september.

Anf. 51 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag vill återigen betona att jag inte har valt att ställa interpellationen på det sättet att vi ska diskutera Bromma flygplats i sak. Jag kan säga att jag i allt väsentligt delar den kritik i sakfrågan som har framförts av mina kamrater här i Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Men jag uppehåller mig ändå vid formalia, vilket kan verka trist. Men jag tycker fortfarande att det är en något märklig hantering.

Har jag rätt uppfattning, som jag framför i min interpellation, att den här uppsägningsklausulen, § 7, endast möjliggör för staten att säga upp avtalet? Det vi säger är att vi vill att Stockholms stad ska ha samma möjlighet. Jag har fortfarande inte fått ett konkret besked. Har vi fel när vi säger att det bara är staten som har rätt att via Luftfartsverket säga upp

avtalet, eller har Stockholms stad samma rätt? Vi menar att Stockholms stad bör ha samma rätt för att man inte ska låsa in sig under 30 års tid.

Den andra frågan, som jag fortfarande inte tycker att vi har fått svar på, är: Varför kan man inte behandla Bromma flygplats i den infrastrukturplanering som man ska ta beslut om under våren? Kunde man då inte ha skrivit in ett undantag i framför allt Flygplatsutredningen och sagt att utredningen inte behövde värdera Bromma flygplats för att det är självklart att den ska finnas kvar?

Det hänvisas bara till att man i utredningen tycker att Bromma flygplats ska vara kvar. Ja, men den är ju ute på remiss. Vi vet inte vad remissinstanserna har sagt. Vi vet inte hur den politiska majoriteten kommer att se ut här i riksdagen, även om man kan befara det värsta. Vad är det för vits att i det fallet säga att vi redan har ett beslutsunderlag?

Jag konstaterar – där vill jag ha ett väldigt konkret svar – att Eva Olofsson från Vänstern har skrivit en fråga till statsrådet Åsa Torstensson rörande Landvetter flygplats. Den 17 oktober fick hon svar. Det svaret var precis det omvända, nämligen att man inte kunde få något svar. Åsa Torstensson skrev så här:

”Min ambition är att Flygplatsutredningens förslag och bedömningar, inklusive frågan om Landvetter flygplats, ska behandlas inom ramen för kommande proposition på infrastrukturuområdet. Jag avser därför att återkomma i dessa frågor.”

Då är min fråga: Varför ska statsrådet återkomma vad gäller Landvetter flygplats men inte vad gäller Bromma? Där anser man att man har rätt att bara fatta beslut den 15 november, ungefär två veckor innan vi ska ha den här interpellationsdebatten, långt innan remissinstanserna är klara och långt innan infrastrukturpropositionen kommer i vår. Varför denna särbehandling av Bromma? Varför den här gräddfilen?

Jag tycker fortfarande inte att jag har fått något riktigt svar. Jag förväntar mig nu ett väldigt tydligt svar. Jag har fått ett svar, att regeringen har fattat beslut. Jag kritiserar att det går till på det sättet, i den tidsordningen. Men vi har ändå fått ett konkret svar på den frågan. Det accepterar jag, även om jag inte gillar svaret.

Men det gäller de två andra frågorna. Kan infrastrukturminister Åsa Torstensson nu tala om för mig var i svaret man kan utläsa svar på frågan om Stockholms stad, Stockholms kommun, har samma rätt som staten att säga upp avtalet i förtid. Det är en väldigt luddig formulering. Om man inte kommer överens kan man diskutera. Men är det så som vi hävdar, att det bara är staten som formellt sett har rätt att säga upp avtalet? Eller har vi fel? I så fall är det väldigt bra. Då får vi det som vi vill, nämligen att Stockholm ska ha samma möjlighet.

Den andra frågan är: Varför ska Bromma ha en gräddfil vad gäller planeringsfrågor medan man när det gäller Landvetter säger att man inte kan svara nu utan att man ska vänta med det tills vi fattar beslut i vår? Vad är den principiella skillnaden mellan Bromma flygplats och Landvetter flygplats? Jag vill hävda att den också har en viss betydelse för flygtrafiken i Sverige.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 52 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Vi är som jag sade tidigare väldigt oroadе över den här inriktningen. Vi tycker att det är ett svek ur klimatsynpunkt att man inte behandlar flyget på ett likvärdigt sätt som andra transportslag. Det vi ser är att det avtal som nu finns framförhandlat är en kraftig subvention till inrikesflyget. Det går inte att betrakta som någonting annat.

Även om kostnaden för Luftfartsverket att hyra marken höjs något är marken fortfarande väldigt underprissatt. Vad jag har hört ska kostnaden för flygplatsmarken höjas från 1 krona, som det har varit tidigare, per år till 4 miljoner kronor per år. Men i en utredning som Stockholms stad gjorde 2005 uppskattade man värdet av den här marken till 200 miljoner kronor per år, i form av till exempel bostadsbyggande eller andra verksamheter. Och det har antagligen höjts ännu mer sedan 2005.

Samtidigt kan man se för Bromma flygplats att avtalet i dag säger att man får ha 65 000 starter och landningar per år. Det är alltså 200 miljoner kronor på 65 000 starter och landningar. Det är 3 000 kronor för varje start och landning som vi subventionerar flyget med.

Är det verkligen en rimlig prioritering? Ska de offentliga medlen användas för att subventionera inrikesflyg på det sättet? Vore det inte rimligare att avsätta 3 000 kronor per tåg som går ned till Göteborg och Malmö och subventionera dem? Jag trodde att vi var överens om att det ändå är ett bättre sätt att använda resurserna.

Sedan vill jag fråga om det inte finns en väldig klyfta inom Centerpartiet. I en debattartikel av Per Ankersjö, som är Centerpartiets representant i Stockholm, från den 25 november står det: Att ha en flygplats mitt bland bostadsområden hör till ett förlegat tankesätt. Han säger: Brommaflyget är en återvändsgränd för utvecklingen och tillväxten.

Infrastrukturministern säger att Bromma flygplats är en flygplats som behövs i transportsystemet. Borde inte du prata lite mer med din representant i Stockholm?

Anf. 53 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Peter Pedersen tar upp här att interpellationen handlar endast om formalia och inte om sak. Sedan återkommer i interpellationsdebatten, bland annat från Per Bolund, just sakfrågorna. Jag skulle vilja säga att formalia och sak hör ihop. Som jag ser det handlar det långsiktiga avtalet om möjligheter att satsa på åtgärder för att minska buller för att förbättra miljön just från Luftfartsverket och flygbolag. Vem investerar om avtalsperioden är för kort? Jag kan inte se att det är någon som gör det.

Man kan alltid säga att man ska satsa på andra transportslag. Den tanken kanske kan fungera, men jag tror inte det. Det är alldeles för många resenärer som väljer flyget. Det kan inte vara vår uppgift som politiker att säga att de inte får lov att flyga.

Det handlar om att vi ska se till att det blir andra alternativ men också att det finns möjligheter att flyga. Det är där den långa avtalstiden är bra.

Jag vill understryka igen, som ingen av vare sig Peter Pedersen eller Per Bolund har tagit upp, att det finns en flygplatsutredning som just har pekat ut Bromma som en av åtta strategiskt viktiga nationella flygplatser. Jag tycker att det är ett så pass viktigt faktum att det inte går att bortse från. Det här är en väldigt viktig fråga när det gäller prioriteringar av avtal bland annat.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 54 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Först och främst skulle jag vilja säga till Margareta Cederfelt att det inte är konstigt att man pekar ut den som en av de nationellt viktigaste flygplatserna. Det är en av de största. Det är bara att konstatera. Det är väl inte så konstigt i det sammanhanget.

Frågan är om man har ett politiskt mod och vill säga så här: Är det viktigt att man har kvar Bromma flygplats? Det är det som är frågan för debatten, enligt mitt sätt att se det i alla fall.

Jag önskar egentligen att Åsa Torstensson fick sitta kvar på sin post i tio år. Då kunde man säga till Åsa Torstensson: Varför har du inte genomfört det? Och varför har du inte genomfört det? Det är kanske sådant som inte är aktuellt i dag men kanske högaktuellt om tio år. Åsa Torstensson kräver alltid i alla debatter att vi skulle ha genomfört allting som vi i dag diskuterar.

Bromma flygplats har varit bunden av ett civilrättsligt avtal ända tills man tecknade om avtalet. Det har varit ett av problemen. Det har inte varit riktigt klart att man har kunnat säga upp avtalet. Dessutom är det precis så som Per Bolund säger: Man har betalat 1 krona per år i hyra. Det hade nästan varit ohemult av Luftfartsverket att säga upp en sådan liten godbit som man trots allt fick in ganska mycket pengar för och som man får från Bromma flygplats.

Det här duger inte, Åsa Torstensson. Varje gång vi tar upp en fråga för att diskutera hänvisar du till att vi inte har gjort någonting. Då skulle vi kunna sluta och debattera här i riksdagen. Det är just det som är det viktiga: Det man inte nådde fram med under den förra mandatperioden för att man inte hade påbörjat det eller alternativt nya frågor som kommer fram. De måste ju få väckas utan att du varje gång ska stoppa i halsen att vi inte skulle ha gjort tillräckligt.

I det här fallet finns det en förklaring. Det fanns ett civilrättsligt avtal som vi inte kunde gå runt. Med det tycker jag att det är viktigt att man konstaterar att man inte alltid kan komma med exakt samma argumentation i varje debatt.

Anf. 55 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Till Peter Pedersen vill jag säga att svaret står i din interpellation. Om Peter inte är nöjd med det är en annan sak. Avtal bygger på två parter som har förhandlat fram ett underlag.

Vad gäller avtalets uppsägning så sade jag att om parterna inte avtalar om annat så gäller ... Det står i 1 §. När det gäller att avtala om förtida uppsägning står det speciellt poängterat att Luftfartsverket har detta, men uppsägningsavtalet i sig bygger på att det är två parter som är överens om att teckna ett avtal. I det sammanhanget åligger det varje part att värna om sin del eller det som man i en förhandling tar upp och också tar an-

svar för. Det är den delen som jag utgår ifrån. Det är också det som Stockholms stad hanterar när man fattar sitt beslut om detta avtal.

Jag utgår från att det har varit en diskussion och en förhandling om ersättningar. Det är också en del. Det är två parter, Luftfartsverket och Stockholms stad, som diskuterar och så småningom kommer fram till ett förhandlingsunderlag som man accepterar. Här har det också varit diskussioner om markåterförande till staden och så vidare som en del av det som är kvar eller historiskt har funnits i de tidigare avtalet. På så sätt arbetas ju avtal fram.

Landvetters diskussion var, om jag nu minns rätt, relaterad till utredningen om en försäljning av Landvetter, eftersom Landvetter är utpekad av utredaren på ett speciellt sätt till skillnad mot Bromma flygplats, som under lång tid har varit inriktad på att finnas kvar. Det är en del av det som Stockholms stad och Luftfartsverket i avtalet poängterar: Bromma flygplats ska i huvudsak inriktas på att stödja näringslivets utveckling i Stockholm genom att dels vara en flygplats för reguljär flygtrafik till och från Stockholm och dels en flygplats för affärsflyget.

Därtill beskriver man att det framför allt är en extra kapacitet för den reguljära flygtrafiken framför allt under högtrafik för att då också kunna säkerställa att konkurrensen kan upprätthållas och utvecklas inom inrikesflyget. Det är precis detta som Stockholms stad och Luftfartsverket har skrivit i sina avtal.

Om jag återkommer till Börje Vestlund så har Bromma flygplats varit under intensiv debatt under väldigt lång tid och därtill kopplat till att finna alternativ till Bromma flygplats. Så den är inget nytt eller speciellt hanterat. Det har varit en diskussion om att finna former för alternativ till Bromma, precis som Börje Vestlund sade i sitt första inlägg, söder om Stockholm. För Skavsta eller vad det kan vara för alternativ krävs det naturligtvis initiativ för att detta ska bli ett alternativ.

Anf. 56 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Infrastrukturminister Åsa Torstensson läser upp självklarheter. Om man har ett avtal så gäller avtalet. Det förstår jag också. Men av ordalydelsen i det som står här framgår att parterna kan avtala om annat – om viljan finns. Om man vill komma överens om att arrendet eller avtalet inte ska löpa hela tiden kan man alltså säga upp det.

Min konkreta fråga är: Kan jag tolka Åsa Torstenssons svar som att Stockholms stad enligt gällande avtal har rätt att säga upp detta avtal i förtid, före 2038? Kan man, om de inte har det, tänkas göra en ändring om staten och kommunen tillsammans vill ha en sådan ordning, inte minst ur demokratiskt synpunkt? Det borde jag kunna få ett konkret svar på.

Jag ser heller inte någon stor, principiell skillnad mellan att skriva ett nytt avtal på 30 år och att diskutera en utförsäljning av en flygplats. Det är i båda fallen rimligt att man avvaktar en flygplatsutredning och det som kommer in från remissinstanserna – att man avvaktar infrastrukturbeslut. Eller har vi inget beredningstvång när det gäller detta? Varför ska vi ha utredningar om vi så fort utredningen läggs fram eller två veckor senare, innan remissinstanserna har sagt sitt och vi har fått diskutera det, fattar ett beslut? Då är det ju ingen idé att diskutera.

Därför, Margareta Cederfelt, hör sak och formalia ihop. Först lägger man ut ett uppdrag. Sedan görs en utredning som därefter remissbehandlas och skickas iväg till våra utskott för behandling. Sedan fattar vi beslut här i kammaren eller i regeringen om det ligger på den nivån. Vi får ju ingen saklig debatt i vår om vi bara går in mitt i och beslutar på punkt efter punkt, till exempel pekar ut en viss hamn och säger att den får fri-brev, den behöver vi inte diskutera, eller pekar ut Bromma flygplats och en kombiterminal – det ska vi inte diskutera. Är inte själva vitsen med en utredning att man faktiskt också ska värdera den och lyssna på remissinstanserna och först därefter fatta beslut?

Jag skulle vilja ha ett klart besked om jag kan tolka svaret som att Stockholms kommun, om man så önskar, har rätt att säga upp avtalet före 2038.

Anf. 57 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är skillnad mot Landvetter, för detta är en förlängning av ett befintligt avtal. Om avtalsparterna så hade kommit överens hade Stockholm kunnat ha en sådan direkt, förtida uppsägning. Men så står det inte i det avtal jag har. Jag upprepar: Om parterna hade avtalat om annat hade det antagligen funnits med, men det faller ju tillbaka på de två parter som har diskuterat och kommit överens om avtalet. Den frågan bör alltså ställas till den andra avtalsparten.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:158 om genomfartstrafikens konsekvenser för miljön och trafiksäkerheten

Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att även mindre infrastrukturprojekt, exempelvis genomfart i Degerfors kommun, kan få del av statens infrastrukturinvesteringar.

Statens infrastrukturinvesteringar på vägsidan sker dels inom ramen för en nationell plan, dels genom länsplanerna. Genom länsplanerna kanaliseras staten resurser också till de mindre vägarna, till exempel väg 243 genom Degerfors.

När det gäller Örebro län ligger ansvaret för prioriteringar inom länsplanen hos regionförbundet i Örebro län. Genomfart i Degerfors kommun finns inte med i *Länsplan för regional transportinfrastruktur Örebro län 2004–2015*.

Projekt som inte tidigare prioriterats av länen får provas på nytt i samband med den långsiktiga infrastrukturplaneringen för perioden 2010–2019.

Regeringen inledde i slutet av förra året arbetet med en ny planeringsomgång för transportinfrastrukturen, som ska avse perioden 2010–2019. Som ett första steg har ett antal myndigheter haft i uppdrag att utarbeta ett underlag för en kommande proposition om infrastruktur som regeringen planerar att lägga fram under mars 2008. Underlaget har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. När

riksdagen sedan beslutat med anledning av förslagen i propositionen kommer ett skede då en mer konkret diskussion om prioriteringar av olika åtgärder äger rum.

Regeringen är angelägen om att det regionala utvecklingsarbete som bedrivs i länen tas till vara. En aktiv dialog förs därför med länen eller i förekommande fall regionala självstyrelseorgan.

Jag vill avslutningsvis framhålla att regeringen även i andra sammanhang är angelägen om att hitta former för hur det regionala inflytandet kan säkerställas. Vägverket har därför i sitt regleringsbrev för innevarande år ett uppdrag som innebär att verket ska säkerställa väl fungerande rutiner och arbetssätt som möjliggör ett regionalt inflytande.

Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Min fråga om statsrådets inställning till satsningar på mindre infrastrukturprojekt handlar bland annat om hur det ser ut i mindre kommuner.

Degerfors kommun har endast en huvudgata där väldigt tung trafik passerar. Det är både ett trafiksäkerhetsproblem och ett miljöproblem. Planer på att kunna utveckla ett attraktivt centrum stoppas på grund av genomfartstrafiken.

Jag har ställt frågan om Åsa Torstensson är beredd att vidta åtgärder för att även mindre infrastrukturprojekt, exempelvis alternativ genomfart i Degerfors kommun, kan få del av statens infrastrukturesatsningar. Jag uppfattade inte att jag fick något svar mer än att statsrådet konstaterar att ansvaret för prioriteringar ligger på länsplanet hos regionförbundet. Jag vill påminna infrastrukturministern om att det var länsstyrelsen som antog den förra länsplanen och att regionförbundet har fått ansvaret först 2007.

Trots att man nu tycker att infrastruktur är en fråga för staten kommer ändå flera kommuner att vara med och finansiera bland annat Citybanan. Det är därför viktigt att poängtera att staten har ett stort ansvar, framför allt när det gäller de små kommunerna. Jag vill därför upprepa frågan om exempelvis genomfart i Degerfors kommun kan få del av statens infrastrukturesatsningar.

Företaget Outokumpu i Degerfors har beslutat sig för att investera. Det har varit mycket diskussion kring detta järnverk i många år. Man har haft rationaliseringar, men nu har man bestämt sig för att investera ganska mycket pengar i Degerfors. Det handlar om miljarder, och det är klart att denna tillväxt behöver mötas med en rejäl infrastruktur i kommunen. Bara tanken på vad som kan hända med den tunga genomfartstrafiken är bekymmersam. Det kommer ju inte att bli mindre trafik med den här satsningen.

När det gäller dialogen hänvisar infrastrukturministern till regionalt inflytande. Avses då även de mindre kommunerna utifrån de specifika problem som just småkommunerna har? Det regionala perspektivet gäller ofta regionen som helhet, medan de små kommunernas problem kan vara svåra att lyfta fram.

Jag vill därför fråga infrastrukturministern: Kan du se att småkommuner med ovanstående problem kan lyftas fram i dialogen med Vägverket?

Anf. 60 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Det är alltid trevligt när hemorten diskuteras här i kam-maren, så då är det klart att man vill vara med och säga sitt.

Precis som infrastrukturministern säger är det olika planer som gäller. Här handlar det om en regional plan, och det är bara att konstatera att den regionala instansen tyvärr inte har förmått prioritera väg 243, vilket mycket riktigt framgår av Eva-Lena Janssons interpellation. Vägen går rakt genom samhället och korsar även en järnväg. Man kan alltså säga att vi har en centralt placerad trafik.

Det stora problemet som kan motivera att man funderar lite extra är att geografin runt denna tätort gör det svårt att hitta enkla lösningar. Det ligger ett antal vackra sjöar i vägen, vilka man inte passerar utan att sam-tidigt störa den biologiska mångfalden och det rika fågellivet. Annars kan man tvingas bygga kostsamma broar.

Det är också en politiskt kontroversiell fråga. Det finns en rad olika förslag som man inte är alldeles överens om. Det förslag som mest är på tapeten gäller en översiktsplan, Västerleden, från början av 90-talet. Kritiken mot den, från en ganska stor del av de politiska beslutsfattarna i Degerfors, gäller att om man bygger enligt den planen får man ytterligare en genomfartsled som hamnar mellan två stadsdelar – om man får ut-trycka sig så när det gäller Degerfors – alltså kommunelar. När man talar om en förbifart tänker åtminstone jag på att den i rimlig omfattning ska passera utanför tätbebyggt område, inte att man får en ny genomfart.

Det positiva som nu händer gäller stålindustrin i Degerfors. För att vi då utifrån geografiska förutsättningar, ekonomi och så vidare ska klara av detta krävs det kanske extra medel för att kunna hitta en lösning som är långsiktigt hållbar, alltså en lösning som innebär att detta blir en till-växtregion, att vi kan frakta varor till och från Degerfors och att vi får en trafiksäker miljö i centrum.

Det är möjligt att man måste överväga om de regionala pengar som nu finns verkligen räcker för en sådan större satsning. Det finns en del unika problem när det gäller att hitta den enkla lösning som man tycker ska finnas. Det är inte så enkelt i Degerfors.

Detta var en liten bakgrundsbeskrivning. Det kan vara intressant att diskutera frågan. Jag vet inte hur många tätorter eller kommuner av De-gerfors storlek det finns där en så pass stor andel tung trafik passerar rakt genom samhället. Det känns lite långt fram i tiden när statsrådet säger att det fram till 2015 inte finns några pengar. Nej, och sedan finns det inga pengar, och inte därefter heller. Samtidigt finns den tunga trafiken, och den fortsätter att rulla hela tiden. Det vore därför önskvärt att regeringen specifikt tittade på problemet och försökte hitta en långsiktigt bra lösning som inte innebär en ny genomfartsled.

Anf. 61 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är naturligtvis så, Eva-Lena Jansson, att trafik- och säkerhetsåtgärderna är en del av de transportpolitiska mål som i sin tur är en del av de styrinstrument för de åtgärder som ska vidtas just för att minska olyckorna och säkra trafiken.

Jag hänvisar åter till att små kommuner givetvis ingår i ett regionalt perspektiv. De är en del i de länsplaner som vi har och ingår i den priori-tering som sker på regional nivå. Därför hänvisar jag ofta till den region-

Prot. 2007/08:31

27 november

*Svar på
interpellationer*

ala nivån. Kommunerna ingår i ett transportnätverk, i transportstrukturer, oberoende av om de är små eller stora.

Finns det problem så finns det problem. Är det hårt trafikerat så är det hårt trafikerat, och då ska det finnas med i den samlade helhetsbedömningen. Men i den länsplan där man gjort prioriteringarna fram till 2015 finns uppenbarligen inte genomfarten i Degerfors med.

Vägverket fick i februari i år via Region Mälardalen en förfrågan från Degerfors kommun angående alternativ till genomfart i Degerfors. De har svarat att frågan måste hanteras inom ramen för arbetet med upprättandet av de nya länsplanerna. Som jag sade tidigare är det Vägverkets uppgift, och de kommer att ha en dialog med bland annat Degerfors kommun.

Man hänvisar också till att det inte finns några handlingar eller planer framtagna till ett alternativ till befintlig genomfart i Degerfors. Det kanske också är en del i den diskussion som finns lokalt och som Peter Pedersen hänvisar till.

Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Även om det gäller en kommunal fråga ska jag försöka hålla mig på riksplanet så att vi inte hamnar i den kommunalpolitiska debatten. Det är lätt hänt.

Den tunga trafiken passar illa ihop med det lilla centrumets behov av hög trafiksäkerhet för gång- och cykeltrafik. För dem som inte varit i Degerfors kan jag berätta att man först kommer igenom ett antal rondeller och därefter nedför en backe. Den backen är mycket brant. Jag kan konstatera att den tunga trafik som ska stanna vid det trafikljus som finns där utgör en trafikfara. Det är inte bara *en* bil som åkt in i affärer, och då talar vi om personbilar. Efter trafikljuset finns ett antal övergångsställen med vägbulor. De är numera så nedslitna att de skapar vibrationer och högt buller i en stadstrafik där det inte är lämpligt.

När man nu ser att industrin på orten satsar miljarder vore det naturligtvis intressant att få veta om även staten har ett intresse av att satsa i stället för att bara satsa när företagen flyttar ut från kommunerna. Det är viktigt att staten också i ett läge när det händer något positivt kan ta ett ansvar.

Det är rätt att det inte finns med i länsplanen, men jag vill påpeka att man på regionplanet faktiskt tar frågan i beaktande. Då tycker jag att det är viktigt att, precis som Peter Pedersen påpekade, inte vänta till 2015 och säga att det nu är för sent. Det fungerar inte riktigt så eftersom människor måste leva och bo med den tunga trafiken i Degerfors.

Jag förväntar mig att man från politiskt håll, från ministerns och regeringens sida, funderar på prioriteringarna. Det här är ju fråga om ett litet projekt. Det är inte Citybanan 2 vi pratar om utan om ett ganska litet projekt. Även om statens budget inte är hur stor som helst vet vi att statens kassa faktiskt är större än någonsin. Då kan det finnas skäl att överväga om man kan lösa uppenbara problem, sådana som någon behöver ta itu med.

Min fråga till statsrådet, herr talman, är därför: Finns det möjligheter att under den kommande mandatperioden åtminstone se över just den här typen av specifika problem? Jag pratar inte om Citybanan 2 utan om mindre projekt.

Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Som jag redan sagt bygger statens infrastrukturbudget på att man har en nationell plan. Via länsplanerna riktar man statliga resurser till mindre vägar. Länsplanerna ansvarar för länsnivån eller den regionala nivån, beroende på hur strukturen ser ut.

Degerfors finns med i ett regionalt sammanhang. Det finns med i den samlade helhet som det förs ett resonemang om och där det hör hemma. I den planen, länsplanen i Örebro län, är Degerfors inte prioriterat fram till 2015. Därför är svaret det som jag sade, och det gäller även Vägverkets svar, nämligen att det görs en hänvisning till nya kommande länsplaner. Där kanaliseras återigen statens resurser till länsplanerna, som i sin tur bygger på de prioriteringar som görs på länsnivå.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag förstod svaret om länsplanen, men jag försökte faktiskt fråga om det finns några som helst faktiska omständigheter utanför denna lokal och utanför regeringssammanträdena som kan påverka regeringens till att omvärdera frågan.

Det är klart att det kommer att hända saker hela tiden. Frågan är om jag nu ska tolka infrastrukturministern så att ingenting går att förändra, att allt är hugget i sten, att inte ett kommatecken kommer att kunna ändras i de nuvarande länsplanerna vad gäller infrastrukturen, att inte ett enda ord kommer att kunna ändras fram till 2015. I så fall vill jag att Åsa Torstensson här och nu klart och tydligt säger att det inte kommer att ske en enda förändring i det som prioriterats i länsplanerna. Jag vill att det ska framgå tydligt.

Det Åsa Torstensson nu säger är att det inte stod i länsplanen. Nej, det var för att man trodde att Degerfors järnverk var på väg att läggas ned. Det fanns diskussioner om att flytta all verksamhet till England. IF Metall och Degerfors kommunledning har slagits för att kunna behålla ett av världens mest lönsamma järnverk på orten, för att industrin ska bli kvar. Nu har de lyckats, och industrin investerar.

Därför frågar vi om staten är beredd att hjälpa till i en svår situation och bidra till ett mindre infrastrukturprojekt. Då svarar infrastrukturministern nej, för det fanns inte med på kartan, och det kommer inte att finnas med på kartan eftersom det inte var något som de var förberedda på.

Okej, då vill jag veta att det gäller så med alla projekt. Det kommer inte heller att förekomma någonting innan 2015 som har stått i någon annan länsplan.

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Antingen är det så att Eva-Lena Jansson inte vill höra eller inte förstå hur beslutsstrukturen ser ut. Min hänvisning till länsplanerna beror på att staten inte är inne och rör i länsplanerna förutom att de bygger på de statliga resurserna.

Det är naturligtvis så att man på regional nivå kan göra sina prioriteringar och omprioriteringar. Riksdagen fattar heller inte beslut om varje enskild väg som motioneras om här. Det är bara att gå tillbaka och se hur riksdagen hanterar den typen av motioner om den typen av mindre vägar.

Jag hänvisar tillbaka till länsplanerna, inriktningen i de nya länsplanerna och i det sammanhanget till det Vägverket hänvisat till. Det bygger på vad det är för prioriteringar man gör i Örebro län. Där tycker jag att prioriteringarna här hemma.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:142 om Tjustbanan

Anf. 66 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Krister Örnfjäder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Tjustbanan ska vara kvar med sina 250 miljoner i regeringens reviderade investeringsplan för 2008–2010. Han har även frågat mig hur stor investering som jag beräknat att det behövs i Banverkets nästa investeringsplan för att osäkerheten kring Tjustbanans långsiktiga överlevnad ska upphöra.

Den tidigare regeringen avsatte 250 miljoner kronor för investeringar på Tjustbanan mellan Linköping och Åtvidaberg. Dessutom gavs Banverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att upprusta delen mellan Åtvidaberg och Västervik. I Banverkets redovisning från juni 2006 kan vi se att kostnaden för att upprusta Tjustbanan ligger på 3,6 miljarder kronor. Därför anser Banverket det inte som meningsfullt att investera ett så litet belopp som 250 miljoner kronor som den förra regeringen beslutade om.

Banverket redovisade i juni i år ett regeringsuppdrag att revidera den nu gällande banhållningsplanen för 2004–2015. Redovisningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har även inlett arbetet med en ny planeringsomgång för transportinfrastrukturen, som ska avse perioden 2010–2019. Som ett första steg har ett antal myndigheter haft i uppdrag att utarbeta ett underlag för en kommande proposition om infrastruktur, som regeringen planerar att lägga fram under mars 2008. Underlagen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När riksdagen sedan beslutat med anledning av förslagen i propositionen kommer ett skede då en mer konkret diskussion om prioriteringar av olika åtgärder äger rum. Regeringen är angelägen om att det regionala utvecklingsarbete som bedrivs i länen ska tas till vara. En aktiv dialog förs därför med länen eller i förekommande fall regionala självstyrelseorgan. Det är min fasta övertygelse att vi får en mer effektiv användning av statens medel genom denna sammanhållna process med regional delaktighet, jämfört med om vi hade en ordning där regeringen fattade separata beslut för varje större väg eller järnväg i landet.

Anf. 67 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka infrastrukturministern för svaret. Skälet till att jag skrev interpellationen är den osäkerhet som råder om Tjustbanans framtid. Det är en osäkerhet som grundar sig på den situation som råder efter det uppdrag som regeringen gett till Banverket att inkomma med en revidering av den nuvarande investeringsplanen.

Banverket har där senarelagt den investering på 250 miljoner kronor som finns för Tjustbanan där en del av bansträckningen är gemensam med Stångådalsbanan och som skulle genomföras under tiden 2007–2009.

Herr talman! Tjustbanan är en förutsättning för en regionförstoring och en gemensam arbetsmarknad mellan Västerviks kommun och Linköpingsregionen. Banan behöver moderniseras för att trafiken ska vara ett modernt och snabbt alternativ för person- och godstransporter. Tjustbanan är mycket viktig för Kalmar län och tillväxten inom det lokala och regionala näringslivet. För att den regionala arbetsmarknaden ska utvecklas behövs det säkra och snabba kommunikationsmöjligheter. Det är därför nödvändigt med investeringar i banan.

Herr talman! Att som infrastrukturministern hänvisa till att investeringsbehoven är så stora att man ska ta bort redan avsatta medel är ett bakvänt resonemang. I stället borde regeringen när man ser att behoven har ökat anslå mer pengar till detta ändamål.

Jag kan för infrastrukturministern berätta att på den gemensamma bandelen för Tjustbanan och Stångådalsbanan har man från Banverkets sida sett sig tvungen att göra hastighetsnedsättningar på två ställen till 10 kilometer i timmen. Detta är ohållbart.

Pengarna som är avsatta för investeringar borde användas omedelbart. Eller anser ministern att det är acceptabelt att behandla situationen på detta sätt? Till detta vill jag foga att Nutek i en utredning om framtidens arbetsmarknadsregioner till Ansvarskommittén bedömt att Västervik med nuvarande situation kommer att år 2030 fortfarande vara en egen arbetsmarknad. Hur ser infrastrukturministern på detta faktum, och vad vill ministern göra åt det?

Anf. 68 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka Krister Örnfrjäder för en väldigt viktig interpellation med tanke på att det län som Krister Örnfrjäder företräder liksom det län jag företräder, Östergötland, har haft stora intressen i Tjustbanans utveckling. Jag vill också tacka ministern för ett väldigt klokt svar där man sätter infrastruktursatsningar i belysning och där man tittar på hela kostnadsbilden och också långsiktiga behov och funderar över: Hur är statens ansvar i förhållande till det regionala ansvaret?

Det som däremot är lite tråkigt i Krister Örnfrjäders beskrivning är att det nämns att det gått så långt att man från landstinget i Östergötland inte under rådande omständigheter avser att fullfölja planerade inköp av nya tåg. Det beslutet har huvudsakligen Krister Örnfrjäders partikamrater varit ansvariga för. Man har lyckats splittra majoriteten i landstinget så att man fått detta majoritetsbeslut, och det tycker vi är väldigt olyckligt. Det gäller inte minst i kommunen Linköping, som jag kommer ifrån, och även för kamraterna i Åtvidaberg och ned till Västervik.

Det är också så att kommunalrådet i Västervik föreslagit många olika alternativ. Man skulle kunna hyra tåg, leasa och så vidare för att inte göra alltför stora investeringar under tiden som man gör den långsiktiga planeringen för hur Tjustbanan ska byggas upp.

Jag vill påstå att det finns lite krokodiltårar i det Krister Örnfrjäder beskriver med tanke på att det är en massiv socialdemokratisk majoritet som har sett till att det inte har blivit någon tågsatsning på befintliga banstrukturer.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Det är ett väldigt dåligt tecken gentemot staten för de investeringar som staten eventuellt ska göra att man lägger ned tågförbindelserna och förordar bussförbindelser i stället för att visa på en offensiv satsning för det tåg som finns. Genom att upphandla skulle man kanske också stimulera till att staten och Banverket kan göra en annan långsiktig bedömning av behovet.

Jag är rädd för att en järnväg som en gång lagts ned alltid kommer att vara nedlagd. Där delar jag oron med Krister Örnfjäder men i övrigt inte beskrivningen av det politiska förloppet.

Anf. 69 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Krister Örnfjäder tar upp *en* viktig infrastruktursatsning – Tjustbanan. I trafikutskottet kommer hela tiden, kontinuerligt, frågor om väsentliga satsningar på infrastrukturen. Det handlar om enskilda vägar. Det handlar om Botniabanan. Det handlar om Hallandsåsen. Det handlar om Degerfors, som vi diskuterade här tidigare. Det handlar om Motala. Det handlar om Stockholm. Det handlar om Öresundsbron. Jag kan rabbla upp många fler exempel.

Det handlar också om prioriteringar mellan olika trafikslag – flyg, järnväg, vägar och så vidare. Jag tycker inte att det är egendomligt att regeringen får prioritera och göra överväganden när det gäller gamla och nya satsningar. Det handlar förstås om politiska prioriteringar, men det handlar också om reviderade kostnader. Prognoserna blir förändrade.

I detta perspektiv kan jag visst tycka att det är beklagligt med Tjustbanan. Men det finns många andra beklagansvärda projekt, och jag tycker att vi ska ge regeringen en chans att komma tillbaka här under våren med sin infrastrukturproposition med prioriteringar.

Jag skulle vilja säga att det är rätt stor skillnad mellan 3,6 miljarder kronor och 250 miljoner. Jag kan inte riktigt se vad 250 miljoner skulle göra i det här sammanhanget. Det är som att lägga i en droppe i havet om det är 3,6 miljarder som behövs. Den gamla devisen om att statens kaka är liten men naggande god tycker jag är ett lysande exempel på att det gäller att göra prioriteringar och satsningar.

Anf. 70 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Krister Örnfjäder hänvisar till Västerviks speciella arbetsmarknadsregion. Jag vet om den mycket speciella situationen. Den är naturligtvis mycket problematisk eftersom den på grund av det geografiska läget och den infrastruktur som finns där, dessutom kanske med begränsade möjligheter att pendla generellt sätt, också begränsar arbetsmarknadsregionen oerhört tydligt. Detta är som sagt problematiskt både när det gäller tillgång till högre utbildning och företagens egna rekryteringsmöjligheter.

Det jag hänvisar till är dock Banverkets yttrande. Man har så stora brister i dag att medelhastigheten på tåg till Linköping är 70 kilometer i timmen. Det är naturligtvis inget som går att konkurrera med när det gäller motsvarande transporter på väg. Men för att få de effektiva pendlingsmöjligheterna och för att komma upp i hastigheter och vara konkurrenskraftig gentemot transport på väg krävs stora investeringar – 3,6 miljarder. Precis som Margareta Cederfelt säger är det en otrolig skillnad mot 250 miljoner.

Banverket säger att projektet inte bedöms som samhällsekonomiskt lönsamt. Men man kan se att en sådan investering, motsvarande 3,6 miljarder, skulle innebära en mycket positiv regional utveckling. Den tredje punkten är att man säger i sitt yttrande att nyttorna inte står i proportion till kostnaderna. Banverket menar vidare att de 250 miljoner kronorna som finns i banhållningsplanen är att betrakta som just en inledande etapp som inte kan stå på egna ben. Det finns alltså inte skäl för att enbart göra en investering på 250 miljoner.

Det är naturligtvis det som är det prekära. Jag utgår ifrån att Krister Örnfjäder är så ärlig att han med den beskrivning som Banverket gör trots allt kan erkänna problematiken – att man har låtit det gå så långt att man får ett sådant svar på en fråga när det gäller 250 miljoner kronors roll i en total upprustning av Tjustbanan. Man säger så krasst att det inte står i proportion till kostnaderna. Man får inte ut de samhällsekonomiska vinster som behövs för att förbättra Västerviks möjlighet till en bättre arbetsmarknadsregion genom Tjustbanan. Också Krister Örnfjäder borde tycka att det är beklagligt att det har gått så långt.

Anf. 71 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Nu har det kommit några fler in i diskussionen. Jag tänkte att jag skulle besvara dem också; det är väl på sin plats.

Jag börjar med Margareta Cederfelt. Jag tycker att det vore lämpligt att du till och börja med åkte den här banan, gärna tillsammans med det moderata kommunalrådet Harald Hjalmarsson. Under tiden du åker på banan borde du diskutera Västerviks kommuns framtidsutsikter och nuvarande situation och ställa det i ett sammanhang i stället för att föra ett allmänt retoriskt resonemang där man inte ser hur verkligheten kan se ut. Du lägger i stället en filt över hela Sverige och betraktar det som en måltavla. Sedan kan vi börja ta diskussionen om de enskilda projekten. Jag välkomnar den i så fall.

Finn Bengtsson! Jag vet vem som har ansvaret. Det var inte det jag var ute efter. Jag är ute efter att få till en situation som förbättrar den situation som vi har i dag oavsett vem som ligger bakom det. Jag önskar att investeringarna hade gjorts för 20 år sedan, men då upplevde man inte situationen som den är nu. Då fanns det inte heller något läge att göra det. Det är ett antal saker som har fallit på plats. Utifrån dem vill jag ha en bättre utgångspunkt, och för att klara ut det krävs det bättre kommunikationer. Om vi inte får upprustningen av den här järnvägen, som det nu verkar som – vad återstår då?

För lite drygt ett år sedan var det sex sju stycken – jag har inte räknat dem – kandidater från Centerpartiet som skrev en debattartikel före valet och sade ungefär så här: Om vi vinner ska vi ordna Tjustbanan. Jag väntar på den leveransen. Men jag ska inte hålla det emot dem. Jag tycker att de gjorde helt rätt. Men jag vill naturligtvis att de ska leverera.

Centerpartiet har också i många olika sammanhang gått ut och propagerat för att man ska ha satsningar ute i regionerna. Men för att klara av det måste det också finnas resurser. Det är dem jag vill se nu.

Jag är glad att statsrådet här har ställt sig bakom det dyraste alternativet. Jag hoppas att det är det som finns med i diskussionen och i underlaget till det beslut som vi ska fatta om cirka ett halvår. Det ska ju levereras en proposition i mars. Det innebär att vi får det absolut bästa alternativet. Det tycker jag är jättebra! Men det fanns ju fyra till, som inte kostar lika mycket. Allting kan naturligtvis ställas i relation till någonting annat. 250 miljoner är en droppe i havet – jo tack, sådana droppar skulle man vilja se fler av!

Vi har en bro som är gemensam för Tjustbanan och Stångådalsbanan. Den är så dålig att man måste passera den med 10 kilometers hastighet. Jag lovar att de där 250 miljonerna kommer att räcka till den bron om bara viljan finns. Vi har en hastighetsnedsättning förbi ett industriföretag, där man går ned till 10 kilometer i timmen. Jag lovar att de där 250 miljonerna räcker för att fixa det problemet där också. Då skulle vi i alla fall slippa den försämring som det har blivit under de sista åren. Men om inte viljan finns så finns inte heller pengarna.

Till dess att riksdagen har fattat ett nytt beslut finns det 250 miljoner anslagna. Använd dem på ett sådant sätt att de gör nytta oavsett hur framtiden sedan kommer att se ut för Tjustbanan!

Anf. 72 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag vill återigen säga att jag håller med Krister Örnfräder i sak. Då talar vi naturligtvis utifrån vårt regionalpolitiska perspektiv. Jag tycker att Margareta Cederfelt har en poäng – vi måste också fundera över den långsiktiga lösningen. Där tycker jag att statsrådets svar har varit tydligt: Det finns en långsiktig öppning.

Men det viktiga i svaret från statsrådet, som jag upplever det, är när det konstateras att regeringen är angelägen om att det regionala utvecklingsarbete som bedrivs i länet tas till vara samt att man förutsätter att det är en sammanhållen process med regional delaktighet. Jag sitter också i landstinget i Östergötland, och när det gällde att utrusta banan med nya tåg, vilket var en nödvändighet, valde Socialdemokraterna först att lägga ned sina röster, men sedan när de såg en liten splittring i den femparti-kommission som styr landstinget valde man att helt enkelt knäcka förslaget. Numera har man inte visat den regionala delaktigheten. Det här har ett väldigt dåligt signalvärde. Här kunde vi verkligen förenats som regionala företrädare för att gemensamt påverka regeringen och kanske få en mer gynnsam bedömning i infrastrukturpropositionen.

Kommunalrådet Hjalmarsson har också föreslagit en rad olika lösningar, innovativ partikamrat som han är. Men det har inte heller varit möjligt att utveckla ett konstruktivt förslag att lägga tillbaka till regeringen eftersom man har valt att montera ned tågen till förmån för bussar. Jag tycker att det är väldigt tråkigt. Det vittnar om att Krister Örnfräders lokala kamrater i partiet, framför allt i landstinget, har velat göra en partitaktisk manöver i tron att man skulle knäcka den nya majoriteten. Jag tycker att det är pinsamt med tanke på hur viktigt det hade varit för regionen att vi hade förenats i ett kraftfullt yrkande gentemot regeringen och den kommande infrastrukturpropositionen.

Anf. 73 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Till Krister Örnfjäder skulle jag vilja säga att det här med klädsamhet kanske är någonting att själv fundera över. Vi kan diskutera vilka banor jag har rest och inte rest efteråt. Tjustbanan har jag suttit på.

I trafikutskottet handlar det om helheten. Det handlar om prioriteringar. Det handlar om övervägande om vilka satsningar som ska prioriteras. Var gör resurserna mest nytta? Jag poängterar igen, precis som jag gjorde tidigare, att 250 miljoner kronor är en liten del av 3,6 miljarder. Kan dessa 250 miljoner investeras på andra ställen? Krister Örnfjäder är inte ensam om att påtala vikten av satsningar.

En satsning som regeringen har gjort är 200 miljoner kronor på enskilda vägar. Det finns företrädare som, precis som Krister Örnfjäder, har talat om att om inte deras vägar åtgärdas kommer de inte fram. Det finns ingen fungerande arbetsmarknad. Man kan inte ta sig någonstans.

Det är just den här helheten som jag tycker är så viktig när det gäller satsningar på infrastrukturen. Det måste finnas en nationell bedömning. Jag ser fram emot regeringens infrastrukturella proposition under våren.

Börje Vestlund har tidigare sagt: Kom inte och säg vad ni gör och skyll på den gamla regeringen!

Men den nuvarande har bara suttit i ett år, och det finns många prioriteringar som ska göras och många hål som ska fyllas.

Anf. 74 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är intressant att höra Krister Örnfjäders uppräknings av alla infrastrukturprojekt som inte har skötts och inte har fått tillräckliga resurser, och så är det ju. Men om det bara hade varit de infrastrukturprojekt som Krister Örnfjäder räknar upp och är bekant med hade det kanske varit en matematik som hade varit lättare att få att gå ihop.

Krister Örnfjäder ifrågasätter uppenbarligen också Banverkets bedömning av dessa 250 miljoner. Banverket säger att 250 miljoner inte löser det problem som Krister hänvisar till. Västerviks kommun har ett starkt behov av att stärka kollektivtrafiken för att kunna ingå i en större arbetsmarknadsregion. 250 miljoner stärker inte Tjustbanans roll i en regionförstoring. Det kommer inte att innebära att man kan vara konkurrenskraftig gentemot vägtransporterna till exempel.

Det är detta som Banverket hänvisar till. Det ska sättas i förhållande till behovet på 3,6 miljarder. Det är många platser som har behov av ytterligare miljarder. Det arbetet pågår nu efter att Banverket har dubbelreviderat detta. Vi har fått ett underlag som innebär att ett flertal vägprojekt är skjutna på framtiden av den anledningen att det inte har funnits de resurser i de ekonomiska ramarna som många av oss har trott fanns där.

Anf. 75 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Men var det inte det ni skulle bli bättre på, statsrådet Åsa Torstensson? Jag väntar på resultat. Finn Bengtsson har pratat om hur det har behandlats i Östergötland. Jag känner till det. När jag läser tidningsrubrikerna är det en och annan moderat och centerpartist, de som är den nya majoriteten, som är de stora förespråkarna för att detta inte ska ske. 90 miljoner är småpengar, säger en moderat politiker. En annan

Prot. 2007/08:31

27 november

Svar på

interpellationer

säger att hoppet är ute. En tredje skickar brev där Linköpings kommunalråd sågar partikamrater.

Det är nog många som är skuld till det här. Jag är inte ute efter att söka dem som är skyldiga till situationen. Jag är ute efter att hitta lösningen på situationen. Det är regeringen som sitter på lösningen på situationen. Det är väl inte bara genom bolag som regeringen ska vara tydlig, utan det är väl också genom politiska beslut?

Nu har jag hört statsrådet beskriva Banverkets åsikter om hur Tjustbanan ligger till. De åsikterna fanns även innan den förra infrastrukturpropositionen lades fram. I det ursprungliga förslaget fanns det inte några 250 miljoner kronor från Banverket för att förbättra situationen för Tjustbanan. De tillkom genom ett politiskt beslut därför att det fanns en situation som man politiskt ville göra någonting åt. Nu förutsätter jag att det också finns någon form av politisk vilja ifrån alliansen där man också kan uttrycka en politisk åsikt och inte hela tiden ha den ingången att man passar till någon annan, i det här fallet Banverket, som ska vara den som avgör hur de framtida transporterna ska skötas på varje plats i Sverige.

Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är alltid intressant att höra Krister Örnfjäder hänvisa till alliansregeringens riksdagsledamöter som har lovat det ena och det andra. Det hade också varit på sin plats om Krister Örnfjäder någon gång matematiskt lade ihop det vi diskuterar i dag. Krister Örnfjäder berättade inte tidigare att det fanns så stora hål i de här planerna som inte skulle vara realiserbara. Det har Socialdemokraterna aldrig berättat. Det har aldrig Krister Örnfjäder berättat. Det är de facto en del av det som vi diskuterar i dag. Tjustbanans 3,6 miljarder är en del av svaret på bristen på underhåll av stora delar av vår järnväg som inte har varit prioriterad under alla år. Vi kan räkna ett antal järnvägssträckor som behöver motsvarande miljarder. Så är det. Banverket behöver bortåt 20 miljarder för att komma i kapp bristen på underhåll.

Jag tror också att Krister Örnfjäder kan räkna och förstå sambanden. När man tittar på hela landets järnvägsstruktur ser man vilka åtaganden som nu ligger och vilket pussel vi nu måste lägga. Det är därför regeringen i budgeten för 2008 just lade in nya resurser för drift och underhåll, också till järnvägen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:126 om tilldelning av utsläppsrätter och klimatmål

Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Per Bolund har ställt tre frågor till mig:

1. Var ministerns förslag om tilldelning av gratis utsläppsrätter till ny fossilbaserad kraftvärmeproduktion inför regeringssammanträdet den 11 oktober 2007 påverkat av tidigare avgivna löften till energibolagen om fördelningen av utsläppsrätter?

2. Hur avser ministern att verka för att Sveriges klimatmål och rekommendationer från klimatexperter ska uppnås med bakgrund av det beskrivna stödet för ny fossilbaserad el- och värmeproduktion?
3. Hur förändras, enligt ministrarnas bedömning, Sveriges möjligheter att påverka andra länder i klimatfrågan före och under Sveriges ordförandeskap i EU 2009 när regeringen stöder uppbyggnad av ny el- och värmeproduktion från fossila bränslen?

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Svaret på den första frågan om tilldelning av utsläppsrätter till nya deltagare kan göras mycket kort: Nej, det har aldrig funnits några löften från min sida om en generös tilldelning till Eon och Göteborg Energi.

Regeringen har i denna fråga följt riksdagens riktlinjer för den svenska fördelningsplanen, till vilka Miljöpartiet verksamt bidragit, som säger att tilldelningsnivån i närliggande länder ska beaktas vid tilldelning av utsläppsrätter till nya el- och värmeproduktionsanläggningar.

Elmarknaden i norra Europa är i dag integrerad, och beslut om var investeringar i ny produktionskapacitet lokaliseras styrs i hög grad av skillnader i förutsättningar mellan länderna. Detta kan i värsta fall leda till investeringar i mindre energieffektiv produktion i andra länder och därmed också till ökade koldioxidutsläpp.

Det är viktigt att ny elproduktion kommer till stånd i Sverige för att trygga den långsiktiga elförsörjningen. Vidare bygger utsläppshandelssystemets trovärdighet på att det finns ett stabilt och förutsägbart ramverk som definierar marknaden för den handlande sektorns aktörer.

Regeringen har i sitt beslut den 11 oktober 2007 beaktat vikten av stabila och förutsägbara marknadsvillkor för tilldelningen under perioden 2008–2012 genom att inte frångå tidigare fastlagda tilldelningsprinciper för nya deltagare.

Vad gäller den andra frågan om hur Sverige ska nå sina klimatmål mot bakgrund av tilldelningsreglerna för ny el- och värmeproduktion vill jag påminna om att hur tilldelningsvolymen fördelas mellan de anläggningar som ingår i utsläppshandelssystemet inte påverkar de totala koldioxidutsläppen. Det är utsläppstaket för handelssystemet på EU-nivå som bestämmer klimatpåverkan. Sverige verkar för att detta tak sätts restriktivt och fullt ut i linje med stringenta framtida klimatmål för EU.

Klimatfrågan är mycket högt prioriterad av regeringen, och vi bedriver en resultatinriktad politik på området. Exempelvis bidrar införandet av en miljöbilspremie till en omställning av fordonsflottan, och tillskapandet av en klimatomiljard innebär stora satsningar på bland annat energieffektivisering och ytterligare energi- och klimatforskning. Ytterligare åtgärder på klimatområdet kommer att föreslås av den parlamentariska klimatberedningen, som interpellanten väl känner till.

Den avslutande frågan handlar om hur Sveriges möjligheter att påverka andra länder i klimatfrågan före och under Sveriges ordförandeskap i EU 2009 påverkas av tilldelningsreglerna för ny el- och värmeproduktion. Även här kan svaret göras mycket kort: Sveriges möjligheter att påverka andra länder i klimatfrågan förändras inte alls.

I januari nästa år väntas kommissionen lägga fram ett kombinerat energi- och klimatpaket. Bland annat kommer förslag till reviderat handelsdirektiv att presenteras. Sverige har till kommissionen och medlemsstater vid upprepade tillfällen framfört vår position att från och med 2013

ska aktörer inom el- och fjärrvärmesektorn i EU inte tilldelas några gratis utsläppsrätter utan i stället hänvisas till utsläppsrättsmarknaden och auktioner. Sverige kommer att fortsätta att driva denna linje i de kommande förhandlingarna om ett reviderat handelsdirektiv.

Avslutningsvis kan konstateras att Sverige till fullo följer handelsdirektivets regler och kommissionens riktlinjer för nationella fördelningsplaner.

Anf. 78 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag får börja med att tacka miljöministern för svaret. Även om jag i många avseenden beklagar miljöministerns inställning i den här frågan så finns det delar av regeringens beslut som jag tycker är glädjande och som jag vill uppmärksamma, nämligen att inte dela ut gratis utsläppsrätter till nuvarande el- och värmeproduktion, som redan tidigare har funnits i handelssystemet. Det tycker jag är ett steg i rätt riktning. Förra gången vi debatterade den här fördelningen sade miljöministern att han inte tänkte ändra inriktning på fördelningen utan bara skära ned lika mycket överallt. Här har han uppenbarligen tänkt om, och det gläder mig mycket.

Men när det gäller övriga beslutet är jag inte nöjd, tyvärr. För mig är det oerhört svårt att förstå regeringens hållning och motiv när man å ena sidan talar om att det är en stor fördel och väldigt bra att Sveriges elproduktion har så låga utsläpp av koldioxid men å andra sidan har en generös tilldelning av utsläppsrätter till nytillkommande verk som ökar utsläppen kraftigt från samma sektor. Med den ena handen tar man bort utsläppsrätter från befintliga aktörer i handelssystemet, och med den andra ger man mycket generösa bidrag till nya verk som ger ännu mer utsläpp. Vari ligger den rimliga hållningen här?

Regeringens beslut om tilldelning av fria utsläppsrätter till elproduktion från fossilgas i Göteborg och Malmö kommer att leda till nya utsläpp av koldioxid på två miljoner ton per år. De här utsläppen motsvarar en ökning av Sveriges samlade utsläpp med 3 procent. Räknar man om det här så motsvarar de två miljonerna ton koldioxid de årliga utsläppen från nästan en halv miljon bilar. Är det rimligt att man lägger den potten i elproduktionssystemet, som ju ministern och regeringen vid andra tillfällen har konstaterat är ganska koldioxidfria i Sverige? När det uppenbarligen går att producera el på ett rent sätt, varför ska man då subventionera fossil elproduktion i Sverige?

Ekonomiskt är det inte alls små summor det handlar om. Två miljoner ton, som gasverken beräknar att släppa ut, innebär ju utsläpp till ett värde av ½ miljard kronor. Om det nu är som miljöministern säger i svaret, att han vill ha ny energiproduktion, varför ger han då ½ miljard i subvention till de aktörer som vill släppa ut mer koldioxid i stället för att stödja dem som vill producera ren energi? I regeringens budget får man i stället avvecklade stöd. Det är väldigt svårt att förstå. Förorenare får betalt – det är det som är regeringens linje i energifrågan.

Jag var på Naturvårdsverkets klimatforum i onsdags och hörde på miljöministerns tal där. Då sade miljöministern att Sverige ska vara ett föregångsland på klimatområdet – det hoppas jag att det blir också, även fortsättningsvis – och att vi ska vara en fossilfri, miljödriven ekonomi i stark tillväxt. Det är ju bara att uppmuntra det. Men hur stämmer de här

vackra orden överens med de beslut som nu har legat på regeringens bord, att bara ett par veckor före klimatkonferensen på Bali besluta om miljardstöd till några av de största utsläppare av växthusgaser som Sverige har? Jag delar verkligen inte miljöministerns uppfattning i svaret att det här kommer att gå obemärkt förbi och inte kommer att påverka Sveriges trovärdighet i klimatfrågan. Tvärtom vet jag att andra länder följer väldigt noggrant vad som händer internationellt och hur fördelningen ser ut, och jag är väldigt rädd för att det här kommer att minska Sveriges trovärdighet.

Miljöministern hänvisar också till klimatberedningen i svaret. Men i verkligheten är det ju så att miljöministern låser upp klimatberedningen genom att fatta beslut efter beslut som minskar beredningens verktygslåda att verka för minskade utsläpp. Då blir det mycket svårare för klimatberedningen att komma fram till några relevanta förslag.

Nu har precis Naturvårdsverket kommit med ett pressmeddelande här om att tilldelningen av utsläppsrätter försenas och att det kommer att ta minst fyra–sex veckor innan det kommer något förslag på grund av att EU-kommissionen har väntat. Är inte det ett väldigt bra tillfälle att säga att det här förslaget om tilldelning som man nu kommit med inte var särskilt genomtänkt och att man gärna vill avvakta och höra beredningens synpunkter på det innan man går vidare? Kan man inte avvakta med beslutet tills klimatberedningen har kommit med sina förslag?

Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först vill jag säga att jag uppskattar Per Bolunds erkännande av delar av beslutet. Det bekräftar också det som jag i själva verket menar: Det finns större likheter mellan den nuvarande regeringen och riksdagen som helhet än vad det ibland kan låta som under debatten.

Sedan kan jag inte låta bli att konstatera att förra gången vi stod här och förde debatt så gällde det industrin. Då målades ut väldiga hot om att vi skulle gynna energisektorn på industrins bekostnad. Jag dementerade det då. Per Bolund skrev till och med en stor artikel där det gällde att ytterligare varna för industrins läge.

Nu visade det sig i själva verket att det var en fullständigt ogrundad oro. Det kan vara bra att ha det i minnet inför nästa steg, när det nu är ny oro och nya förespeglingar om hot som väntar bakom hörnet.

Ja, vi vill ha en fossilfri, miljödriven ekonomisk tillväxt. Det är i själva verket spelregler precis anpassade för det som vi nu bygger upp. Per Bolunds hela argumentation bortser helt från att Sverige inte är i ett ensamt lufttomt rum, utan vi är både en del av samma atmosfär som tar emot klimatutsläppen – oavsett om de sker i Sverige eller i ett grannland – och en del av en integrerad energimarknad. Det skulle tvärtom vara fel för klimatet och miljön om vi drev ut energiinvesteringar, flyttade utsläpp utomlands som dessutom skulle riskera att öka vid än mer ineffektiva energianläggningar.

När vi pratar om långsiktiga spelregler kan jag inte heller låta bli att påminna om att det som var grunden för Per Bolunds fråga på den här punkten var ett uttalande från Eon.

Men det är alldeles uppenbart att besluten om Öresundsverket inte byggde på några besked från alliansregeringen över huvud taget. Oavsett om det var löften eller inte är det klart att man från Öresundsverkets sida

förväntade sig spelregler byggda på de besked som den tidigare majoriteten hade gett. Det är precis så det är. Den tidigare majoriteten hade redan gett de här beskeden. Det som nu Per Bolund är med och angriper är i själva verket en förbättring i förhållande till det som ni i Miljöpartiet själva var med och åstadkom i förra läget.

Det kan bli tråkigt att hålla på och upprepa sådant, men det är inte helt dumt att ändå vara lite medveten om vad man har gjort tidigare. Historien upphävs ju inte helt bara för att man hamnar ännu mer i opposition än tidigare.

Till sist kan jag bara konstatera att nästa steg i utvecklingen blir att vi ska ha en förändring av spelreglerna på europeisk nivå 2013 och framåt. Avgörande för utsläppen är i själva verket inte tilldelningsprinciperna i Sverige, utan det är höjden på taket för utsläpp i Europa som helhet. Där driver Sverige både att den tilldelningen ska sänkas och att den ska vara mycket restriktiv. Vi skulle tycka att det var av värde och intressant med ett gemensamt tak. Det får den mest verksamma effekten på minskade utsläpp.

Vi verkar för att vi ska ha så stor auktionering som möjligt i utsläppshandeln som helhet. Där kommer vi också att vilja att energisektorn i Europa utsätts för hundra procents auktionering. Det kommer i själva verket också att vara det som gör att vi mycket bredare på en energimarknad i Europa skapar de spelregler som ger de förutsättningar som Per Bolund vill ha och som trots allt, jag kan inte låta bli att påminna om det, skulle vara svåra att ordna om inte Sverige också vore medlem i EU.

Anf. 80 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Min oro för industrin, som jag också tog upp i en artikel, baserade sig ju på ministrarnas svar eller kanske snarare bristen på svar om hur fördelningen skulle ske. Det besked jag fick i debatten var just att vi inte skulle ändra någonting, vi skulle bara skära inom alla sektorer. Det var jag orolig för. Som tur är har ministern ändrat sig i det fallet. Det tycker jag är väldigt bra.

Miljöministern hävdar som vanligt att Miljöpartiet var delaktigt i det ursprungliga beslutet om tilldelning av utsläppsrätter. Det är visserligen sant, men ministern missar ju att det har skett en hel del sedan dess. Utvecklingen har gått framåt. Det har gått ett par år sedan det beslutet togs. Med anledning av de senaste årens många klimatlarm, som jag hoppas att ministern inte har missat – kommissionens beslut var faktiskt att skära ned på den svenska bubblan – finns det väldigt starka skäl att ifrågasätta den tidigare inriktningen.

Vi tog vårt beslut med en opposition här i riksdagen som hade en helt annan inställning i klimatfrågan än den som finns nu. Det fanns krafter här i riksdagen som mer än gärna hade slutit upp på en betydligt mer generös tilldelning av utsläppsrätter än den som vi lyckades pressa ned regeringens förslag till. Man kan säga att vi tog vårt beslut när vi hade ett väldigt motstånd, både i opinionen och från politiskt håll medan ni har att fatta beslut med en aldrig tidigare skådad klimatopinion i ryggen. Att ni inte åstadkommer mer är minst sagt svagt, måste jag säga. Att gå framåt i motvind är betydligt svårare än att stå stilla i medvind, men det är det som regeringen ägnar sig åt nu, tyvärr.

Jag kan garantera miljöministern att vi aldrig skulle gå med på en sådan fördelningsplan i dag som innebär ökade utsläpp från fossil elproduktion. Vi tycker att det är ett steg som gör att Sverige går bakåt i klimatfrågan. Det är verkligen inte Miljöpartiets politik.

En intressant fråga gäller utsläppshandelssystemet som ju är en del av klimatarbetet. Men vi har också ett Kyotoåtagande som är det totala målet för hela Sveriges utsläpp. Om fossil energi ska stå för en ökad produktion av växthusgaser – och klimatstationen 2008 konstaterar att med nuvarande beslut kommer utsläppen från energisektorn att öka – tycker vi att det vore intressant att höra vilka sektorer som ska göra neddragningar i stället så att Sverige kan nå sina Kyotomål. Inte tänker väl ministern släppa Kyotoåtagandet, hoppas jag. Det här motsvarar, som jag sade, ½ miljon bilar. Då är frågan: Är det bilisterna som ska stå för neddragningen och hur ska i så fall det ske? Eller är det kanske jordbrukssektorn som ska sköta neddragningarna i stället, när nu energisektorn uppenbarligen inte ska göra det.

Jag blir inte lugnad av ministrerns besked. Jag tycker att det är en väldigt konstig politik att dra ned utsläppsrätter för befintliga verk, där investeringar redan är gjorda. Det är i och för sig en bra fördelning, men att sedan ge de utsläppsrätterna till nya verk, där investeringar inte är gjorda, som en ren subvention av ny elproduktion med fossila bränslen som ökar utsläppen från energisektorn i Sverige. Det är en väldigt underlig politik.

Vi har också sett att det börjar hända saker i EU. I Svenska Dagbladet i dag står det att Sverige kan få krav på sig att ha upp till 55 procent förnybar energi i sin elmix. Det är någonting som jag välkomnar. Jag tycker att det är ett väldigt bra krav.

Men jag vill verkligen gärna veta hur ministern tycker att vi ska kunna uppnå det när man samtidigt ökar utsläppen med 3 procent på Sveriges totala utsläpp från just energisektorn. Hur ska vi då kunna uppnå en hållbar energiproduktion i framtiden? De här verken kommer tyvärr inte bara att stå här under miljöministrerns tid som minister utan de kommer att stå här i kanske 50 eller 100 år framåt och fortsätta släppa ut koldioxid. Vi tycker att det är väldigt tråkigt att regeringen nu binder upp oss för lång tid framöver i en osund energiproduktion som Sverige i stället borde verka för att avveckla så fort som möjligt.

Anf. 81 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först ger ju Per Bolund en omfattande beskrivning av besvikelsen över misslyckanden från den förra tiden i majoritet. Jag kan ha förståelse för det. Den kan vara värd att komma ihåg framöver också när vi för nya diskussioner.

Men jag vill ändå konstatera att vi följer fördelningsprinciperna i riksdagsbeslutet. Det angav jag förra gången, och det kunde jag redan då med säkerhet säga skulle ge de effekter för industrin som nu också är bevisade. Nu tycker Per Bolund att vi i själva verket borde frångå riksdagsbeslutet. Nej, så enkelt ska inte klimatpolitik skötas. Jag menar att många förändringar behövs framöver. Men vi ska inte hela tiden hålla på och rucka på spelreglerna för enskilda anläggningar eller för sektorer och branscher som måste kunna lita på att förutsättningar som är givna både av tidigare majoriteter och nuvarande har något slags hållfasthet.

Däremot blir det ett, ska jag säga orimligt resonemang där det låter som om utsläppen i Sverige nu skulle öka jämfört med tidigare. I själva verket är det så att hela effekten av den tilldelning som nu görs är en väsentlig minskning av tilldelningen av utsläppsrätter jämfört med vad som skedde med den förra majoritetens fördelningsplan. Det är faktum. Utsläppen minskar, och utsläppen minskar dessutom kraftigt för handels-systemet som helhet i Sverige.

Det bekräftar också oron. Har Per Bolund, trots att Per Bolund allmänt sett är en mycket väl påläst politiker och skicklig debattör, ändå inte missat en del av grunderna med systemet? Det är inte att vi arbetar med hur utsläppen från den enskilda anläggningen hit eller dit är utan det läggs ett tak. Vi skapar spelregler som innebär en marknad där förorenaren får betala för sina utsläpp och där det sedan sker utsläppsminskningar där de är som mest effektiva. Det är själva grundtanken med utsläppshandeln. Det är ett sätt att få ut största möjliga utsläppsminskning, största möjliga förbättring för klimatet till lägsta möjliga kostnad.

Det är precis så vi också inom nu möjliga ramar har fördelat detta, men vi vill gå än längre i nästa period för att vi ska få ett ännu mer effektivt system. Taket ska ligga lägre, vi ska gå mot ett europeiskt tak, i ökad utsträckning europeisk tilldelning och vi ska öka andelen auktionering. Vi inleder detta redan nu genom att utsätta energisektorn för ändrade spelregler i den meningen att den stora delen av utsläppsrätterna nu omedelbart kommer att hänvisas till marknaden som helhet. Det är i praktiken detsamma som i stort sett hundra procent auktionering. Där går Sverige i själva verket före Europa. Det är effekten av det som nu sker. Det ska inte beskrivas på något annat sätt.

Anf. 82 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Det har jag inte heller gjort. Miljöministern uppmärksammade i sitt förra anförande att han tyckte att det var bra att utsläppsrätter har dragits bort från den befintliga energiproduktionssektorn. Men det underliga med beslutet är att man samtidigt kastar utsläppsrätter på nyttillkommande verk. Om jag hade satsat på ett befintligt verk och hade fått borttaget alla rättigheter för utsläpp av koldioxid, och sedan hade mina konkurrenter fått en jättestor subvention av regeringen för ett nytt kraftverk som inte ens är byggt än, hade jag blivit fly förbannad. Det är en konstig prioritering av resurser.

Det stämmer inte att förorenarna får betala när man ger gratis utsläppsrätter till dem. De får betalt. Det är det som är det underliga. Man planerar för utsläpp av två miljoner ton koldioxid och får då gratis tilldelning av dem. Man kan sälja energin samtidigt som man är tvungen att betala för utsläppsrätterna. Det är den underliga kalkylen. Det är svårt att förstå varför regeringen vill fortsätta med en ohållbar politik med tanke på klimatlarmen.

Ministern säger också att utsläppen inte kommer att öka. Men den bedömningen gör inte expertmyndigheterna. Kontrollstation 2008 utgår från vad som kommer att hända med nuvarande beslut. Man säger att efter 2010 bedöms utsläppen öka något. Det beror på att utsläppen från den fossila energiproduktionen kommer att öka. Det är här jag oroas över ministerns svar. Om man inte skänker bort utsläppsrätter till energipro-

duktionen kommer den att flytta till andra länder. Jag utgår från att ministern menar kolkraft i Tyskland eller Danmark.

Men det är inte det som är alternativet. Jag delar ministrernas uppfattning att vi behöver en ny energiproduktion i Sverige. Alternativet är antingen gas med subventioner eller att vindkraften byggs ut kraftigt. Det finns faktiskt planer på det i Sydsverige som skulle kunna subventioneras ännu mer. Ministern verkar tro att det är antingen fossila bränslen eller ingenting. Så är det inte. Det krävs att man fattar bra klimatbeslut. Det är det som fattas.

Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag håller med om att vi är överens i stora delar. Jag har också lagt märke till Per Bolunds erkännande av framstegen i beslutet.

Min invändning gäller att mycket av detta resonemang går ut på att vi skulle sitta här med slutna gränser, där det inte är så att spelregler etablerade i Sverige också påverkar i vilken grad utsläpp flyttar utomlands. Om vi får utsläppen att flytta utomlands kommer det i många fall att vara värre för klimatet eftersom utsläppen kommer från mer ineffektiva energianläggningar. Här handlar det om högeffektiv kraftvärme och en vartefter alltmer miljösäker produktion.

Vi bygger principerna på att förorenaren ska betala, men det är sant att ännu så länge i början av systemet kan vi inte tillämpa det systemet fullt ut. Vi går nu jämfört med många andra länder före genom att ha tilldelningen till energisektorn. Vi arbetar för att vi i nästa steg från 2013 ska ha en så bred auktionering som möjligt och en fullständig auktionering från energisektorn. Utsläppstaket kommer vartefter att sänkas. Redan nu sänks tilldelningen till Sverige, och utsläppen minskar. Vi arbetar nu för en allt tydligare sänkning också i nästa steg, vilket är förutsättningen för att vi ska nå också våra klimatmål. Självklart ska vi nå våra Kyotoåtaganden. Vi ligger redan långt framme där. Vi ska bli än bättre i nästa steg när vi siktar mot högre mål och mer långsiktiga insatser.

Jag konstaterar att utbyggnaden av förnybar energi nu går mycket snabbt. Dessutom satsar vi nu på förenklingar och förbättringar av de ekonomiska spelreglerna som ska skynda på det hela ytterligare. Också på den punkten finns det en stor överensstämmelse.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:69 om skattekonsekvenser av kommuners försäljning av fastigheter

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Börje Vestlund har ställt några frågor om försäljning av paketerade fastigheter samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med denna försäljningsmetod.

Den skattereform som gjordes den 1 juli 2003 innebar att kapitalvinstbeskattningen avskaffades på näringsbetingade andelar, vanligen aktier i dotterbolag. Reformen var nödvändig för att förhindra omfattande skatteplanering hos företagen som orsakade stora skattebortfall. Före re-

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

formen var det mycket vanligt att företag i vinstsituationer sålde aktier i dotterbolag via länder där det inte sker någon beskattning av vinsten på sådana aktier. I förlustfallen såldes dotterbolagen från Sverige och förlusten fick dras av. Staten var den stora förloraren. Detta var en oacceptabel situation.

Reformen medförde att det i vissa fall blev fördelaktigt att vid försäljning paketera tillgångar i dotterbolag. Denna fråga uppmärksammades av såväl den utredning som föregick reformen som i propositionen. Bedömningen var att några särskilda regler för att motverka förpackningar inte skulle införas. Det visade sig mycket svårt att skapa effektiva regler som generellt motverkar förpackningar och som inte enkelt kan kringgå. Denna uppfattning bekräftades i det efterföljande betänkandet av 2002 års företagsskatteutredning, som också avvisade regler mot förpackning.

Reformen genomfördes av den tidigare regeringen och antogs av en i princip enig riksdag. Jag ställer mig bakom de avvägningar som gjordes då. Att hitta en hållbar lösning på förpackningsproblematiken har visat sig mycket svårt. Jag vill även understryka att det inte är en lösning att återgå till den helt oacceptabla situation med stora skattebortfall som vi hade före reformen.

Jag avser därför inte att för närvarande föreslå några ändringar beträffande förpackningar av tillgångar.

Anf. 85 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret.

Det som förvånar mig i sammanhanget är den syn som finansministern har vad gäller förpackning av tillgångar. Man är i denna regering helt enkelt inte beredd att göra något mot undanhållande av skatt. Det är häpnadsväckande. Både utredningen och den förra regeringen konstaterade att problemet finns och att man borde göra något åt det. Utredningen stannade dock vid att man inte ska införa några särskilda regler på grund av att det bland annat skulle vara lätt att kringgå dessa. Men att en svensk finansminister skulle vara nöjd med sakernas tillstånd i och med detta är anmärkningsvärt.

Låt mig redovisa vad förpackning innebär: Ett säljande fastighetsbolag överlåter en fastighet och aktierna i bolaget var för sig i två simultana överenskommelser, till exempel en bostadsrättsförening. Själva fastigheten överläts långt under marknadsvärdet medan aktierna överläts till ett pris motsvarande marknadsvärdet på fastigheten. På detta sätt behöver säljaren inte betala sedvanlig skatt.

Ett annat sätt är att det säljande bolaget överlåter fastigheten till en egenkontrollerande ekonomisk förening, ett handelsbolag eller ett kommanditbolag. Den ekonomiska föreningen överlåter sedan i sin tur fastigheten till ett underpris till en bostadsrättsförening samtidigt som bostadsrättsföreningen köper andelar i den ekonomiska föreningen till ett pris motsvarande värdet på fastigheten. På detta sätt undkommer man också skatt.

Tanken är att det ska vara möjligt för köparen att i framtiden betala skatt. Lagstiftaren har dock utgått från att köparen alltid vill ha rätt pris. Men eftersom bostadsrättsföreningar schablonbeskattas inträder aldrig den tidpunkten för att betala denna skatt. Den tidigare regeringen ville i

samband med att jag väckte denna interpellation 2006 avvakta Företagsskatteutredningens betänkande och ville således inte föregå den. Men nu har utredningen lagt fram sitt betänkande, och utredningen har inte lagt fram några förslag till ändringar på denna punkt. Det är tråkigt och synd att man inte vill komma åt de luckor som finns när det gäller att undkomma beskattning.

Herr talman! På framför allt Stockholms bostadsmarknad handlar det också om stora belopp. Det råder inget tvivel om att de som bor i hyresrätt som ombildas till bostadsrätt gör en mycket bra affär. Utan tvivel är det så att ett antal miljonärer skapas varje gång en hyresfastighet överlåts till en bostadsrättsförening, särskilt i attraktiva lägen.

Men när köparen inte behöver betala den del av skatten som rimligen borde utfalla vid en sådan försäljning känns regeringens politik än mer främmande för att uppfylla kravet om att ha ett modernt och rättvist skattesystem.

Det är allvarligt att Sverige nu har en regering som inte vill ta itu med de luckor som finns i dagens skattesystem. Det står helt klart att den borgerliga regeringen inte har någon som helst egen bostadspolitik. Men att på detta sätt ha gynnande regler som otillbörligt ger möjligheter att komma undan skatt inom bostadsbranschen hade jag inte förväntat mig.

Jag vill med anledning av detta ställa två frågor till finansministern som jag tycker att jag inte har fått svar på: Har statsrådet uppmärksammat det skattesvinn som uppstår genom paketering vid fastighetsförsäljning? Vad avser statsrådet att vidta för åtgärder med anledning av de kommuner som använder paketering vid fastighetsförsäljning, vilket leder till att reavinstskatt inte betalas, medel som i annat fall skulle ha kommit den gemensamma välfärden till godo?

Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Börje Vestlund menar att han är förvånad över det resonemang jag för i mitt interpellationssvar. Det är enligt min uppfattning lite förvånande, eftersom jag har tagit del av den debatt som Börje Vestlund hade med Pär Nuder där de resonemang som Pär Nuder förde var snarlika dem jag nu förde.

Pär Nuder anförde till exempel att det i den här diskussionen var väldigt viktigt att ha klart för sig de bakomliggande motiven för den skattereform som genomfördes den 1 juli 2003. Vid det tillfället avskaffades beskattningen av kapitalvinster och avdragsrätt för kapitalförluster på näringsbetingade andelar. Det var en nödvändig reform, framhöll Pär Nuder, därför att det fanns ett stort problem med att det bortföll skatteintäkter.

Därefter hänvisade Pär Nuder till att man då gjorde bedömningen att man ville invänta Företagsskatteutredningen. Nu har vi fått den, och där gjorde man samma bedömning som jag gör, nämligen att det var svårt att skapa särskilda regler för att motverka förpackningar inom det här specifika området och att det var svårt att skapa effektiva regler som inte kan kringgås. Det var den uppfattning som bekräftades i Företagsskatteutredningen och, såvitt jag kan bedöma, av remissinstanserna i sammanhanget.

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

Vad Börje Vestlund efterfrågar att jag ska göra är att lösa ett problem som han själv, såvitt jag kan bedöma, eller någon annan inte har kunnat se någon vettig lösning på. Vi kan inte specialreglera i skattelagstiftningen i varje enskilt fall.

Sedan har vi en annan diskussion, och den rör bostadspolitiken. Där har jag stor respekt för att Börje Vestlund och jag inte har samma uppfattning. Börje Vestlund är skeptisk till att hyresrätter omvandlas till bostadsrätter. Det kan man vara för eller emot, och det är en i huvudsak lokalpolitisk diskussion, enligt min uppfattning, som bör föras i Stockholms kommunfullmäktige.

Jag tycker personligen att det är viktigt att vi värnar hyresrätten, och hyresrätten som boendeform. Den är en viktig del av en flexibel bostadsmarknad. Vi vet att Sverige har en stor andel hyresrätter och att det bidrar till att vi har stor rörlighet på bostadsmarknaden.

Jag är alltså inte beredd att föreslå några specifika regler för att ändra detta med förpackningar. Jag vill inte skapa en situation där vi hamnar i den sitsen att det blir mer regler som man kan kringgå eller att vi går tillbaka till regler som skapade stora risker för skatteförluster.

Jag gör i princip samma bedömning i den här frågan som den tidigare regeringen gjorde. Jag har svårt att se hur det skulle kunna förvåna Börje Vestlund, eftersom det fanns en ingående debatt med den tidigare finansministern Pär Nuder i den här frågan.

Anf. 87 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Ja, men det finns en viss skillnad mellan Anders Borg och Pär Nuder i argumentationen. Pär Nuder insåg problematiken. Han var också bekymrad över problemen med just detta att man gjorde de här förpackningarna, i synnerhet när det var omvandling från hyresrätt till bostadsrätt, att man använde det medvetet i dessa sammanhang och ville ha en förändring. Han förklarade det på ungefär samma sätt som Anders Borg gör här, men skillnaden är att detta handlar om försäljningar av företag. Det var det som var syftet med att man kunde göra de här förpackningarna enligt den skattereform som gjordes 2003. Det är därför som det här har uppmärksamats efter detta, att på det här sättet undkommer man skatt.

Det är också så att alla fastighetsbolag inte kan komma undan på det här sättet, utan det förutsätter verkligen att man säljer delar av aktier på något sätt för att kunna göra detta, eller alternativt andelar. Annars skulle inte det här systemet fungera. Alla har inte ens möjlighet att göra detta.

Vi kan alltid ha olika uppfattningar om ombildning till bostadsrätter, men det som bekymrar mig är just detta att man inte är intresserad av att se till att de som gör de här försäljningarna också ska betala skatt, det vill säga fastighetsskatt. De undkommer ju fastighetsskatt genom att bostadsrätter har ett skattesystem, och hyresrätter, eller sedvanliga fastighetsbolag, har ett annat system för att betala skatten. Det är sedvanlig bolagsskatt, medan man har ett annat skattesystem för bostadsrätter.

Det här är tekniskt komplicerat – det erkänner jag gärna – och det är inte helt lätt att försöka göra den här debatten förståelig. Jag erkänner gärna att det är svårt. Men fortfarande är sanningen den att Pär Nuder, till skillnad från Anders Borg, åtminstone gjorde ett försök att ha en ambit-

ion att lösa de här problemen, och insåg problemen, men han kunde inte se vad problemlösningen skulle vara just när vi hade debatten 2006.

Anders Borg har nu fått en utredning. Utredningen konstaterar förvisso att det här är tekniskt svårt och komplicerat, men Anders Borg verkar nöjd med sakernas tillstånd och vill inte göra någon förändring på den här punkten. Detta tycker jag är lite omoraliskt. Jag brukar inte använda den typen av argument i debatten, men i det här fallet tycker jag att det är lite omoraliskt att man kan komma undan skatt på grund av att det i skattelagstiftningen finns ett problem med just den här saken.

Vi kan alltid ha olika uppfattningar om bostadspolitik. Jag har kanske en annan uppfattning än Anders Borg i sak när det gäller detta. Men oaktat detta – även i socialdemokratiska kommuner och av socialdemokratiska politiker, från tid till annan också i denna överhettade region som Stockholm är – har det gjorts överlåtelse från hyresrätt till bostadsrätt.

Vår uppfattning är tydlig: Säljer man en fastighet ska man betala realvinstskatt. Man ska inte gå runt på det sätt som man gör i de här sammanhangen.

Jag tycker att det är lite konstigt att landets finansminister inte gör försök att få in den här skatten. Är det samma sak som med förmögenhetsskatten? Är det här också ett sätt att försöka komma undan, så att de som har väldigt mycket ska slippa betala skatt medan de som har väldigt lite ska betala sin skatt? Är det samma idé bakom detta?

Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Börje Vestlund angriper mig för att jag skulle vilja undvika att ta in fastighetsskatt. Det är ett av de mer ovanliga angrepp som jag råkar ut för i dessa dagar. Jag brukar normalt sett bli angripen för att jag vill ta ut fastighetsskatt. Jag ska i nästa vecka besvara en interpellation från en av Börje Vestlunds partivänner på temat att vi är alltför angelägna att få in realisationsvinstbeskattningar.

Jag kan se att det finns två dimensioner här. Den ena dimensionen är hur vi ska se på bostadsrätter och omvandling av hyresrätter till bostadsrätter. Det är en i vissa avseenden djupt ideologisk fråga, får jag intryck av när jag ser den här Stockholmsdebatten – jag deltar gärna i den. Personligen måste jag dock säga att jag tycker att det är viktigt att vi har väl fungerande marknader även för hyresrätter.

Sedan har vi den andra frågeställningen: Vad ska vi göra åt den specifika situationen med försäljning av så kallade paketerade tillgångar? Jag är ingen skatteexpert, utan jag får lita mig mot de experter vi har på Finansdepartementet och den bedömning som har gjorts av Företagsskatteutredningen.

Skulle det vara möjligt att hitta en lösning på detta som gjorde att vi slapp skatteundandragande utan att krångla till hela regelverket, öppna för att man kunde kringgå det eller att det undergrävde den tidigare Företagsskatteutredningen skulle jag vara beredd att överväga det. Jag har naturligtvis också ställt den frågan till mina tjänstemän.

Deras bedömning är, precis som Företagsskatteutredningens, att det är mycket svårt att hitta effektiva regler som motverkar detta och som inte enkelt kan kringgå. Att hitta en särreglering för just det här specifika fallet är också enligt den bedömningen mycket komplicerat.

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

Det finns vissa saker vi har olika ideologiska uppfattningar om. Det är bostadspolitiken. Det finns andra saker, skulle jag säga, som det är mer lagteknisk oenighet kring, och det är huruvida vi kan göra en reglering av försäljningen av paketerade tillgångar.

Jag delar naturligtvis till fullo Börje Vestlunds uppfattning att de som säljer bostadsfastigheter ska betala realisationsvinstskatt. Detta gäller när de säljs oavsett form. Vi har alltid anledning att vårda våra skattebaser. Om jag hittade en enkel ändring som var generell och inte kunde kringgå skulle jag naturligtvis vara beredd att överväga den. Vi har inte funnit någon sådan regeländring, och det är där vi står.

Anf. 89 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Sannolikt har finansministern och jag väldigt olika uppfattningar om bostadspolitiken, men kanske ändå inte i det här fallet. Jag vidhåller att det fortfarande är den enskilda fastighetsägaren, oavsett om det är en kommun eller en privat fastighetsägare, som tillsammans med sina hyresgäster kommer fram till att man ska göra på ett visst sätt. Alternativet är att man hindras genom att man har uppfattningen att man inte ska sälja ut. Det finns vissa regler som gäller detta.

Även om jag skulle ha uppfattningen att det är bra att ombilda hyresrätter till bostadsrätter tycker jag att det är allvarligt att man inte vill se till att, som finansministern uttrycker det, vårda skattebasen. Det är ju precis detta det handlar om. Normalt sett brukar vi säga att det åtminstone är en sak som är bra med beskattning av fastigheter och fast egendom, nämligen att den inte flyttar någonstans. Men genom reformen 2003 öppnades möjligheten att också så att säga flytta fast egendom utomlands – eller vad man ska kalla det – så att den därigenom försvann ur skattebasen. Om finansministern inte ser allvarligt på detta kan han inte gärna tycka att det är särskilt viktigt att vårda skattebasen.

Jag har stor förståelse för att detta är komplicerat och svårt och att man behöver många experter som har olika synpunkter på detta. Men den stora frågan måste ändå vara att få in pengarna. Jag tycker mig ändå inte ha fått det riktiga svaret på vad som är den bakomliggande orsaken till att finansministern inte vill gå vidare i denna fråga.

Sedan kan vi ha olika uppfattningar i bostadspolitiken. Jag vidhåller fortfarande att regeringen inte har någon bostadspolitik att slå vakt om. Men principen att man ska betala skatt när man säljer något tycker jag är ganska viktig.

Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag delar Börje Vestlunds hållning att det är viktigt att man betalar skatt. Det är viktigt för att vi ska kunna hålla låga skattesatser och för att vi ska kunna finansiera vår välfärd. Det är glädjande att Börje Vestlund säger att han kan se att det finns argument för grupper, kommuner, bostadsinnehavare och bostadsägare som vill bilda bostadsrätter. Men det är en annan diskussion. Den här diskussionen handlar om hur vi ska vårda våra skattebaser.

Jag kan bara konstatera att vi i dag gör samma bedömning som den företagsskatteutredning gjorde som tillsattes av den tidigare socialdemokratiska regeringen. Den bedömningen var att det inte gick att hitta några effektiva regler som inte kan kringgå. Jag gör ingen annan bedömning

än den man gjorde i den utredningen. Däremot kan jag till fullo dela Börje Vestlunds hållning att det vore önskvärt om man kunde hitta en regel som uppfyller kraven, alltså att den är någorlunda generell, inte enkelt kan kringgå och att den bidrar till att vi får in skatteintäkter. Tyvärr har vare sig Företagsskatteutredningen eller Finansdepartementet funnit något sådant. Där står vi nu.

Vi får möjligtvis anledning att återkomma till diskussionen om hur vi generellt ska se på bostadspolitiken. Kan vi hitta en lösning i den här frågan är jag naturligtvis beredd att diskutera den igen, men som läget är i dag ser vi inte någon sådan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

14 § Svar på interpellation 2007/08:87 om verksamhet med programmerade datorer för spel

Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Monica Green har frågat näringsministern vilka åtgärder hon avser att vidta med anledning av en av Regeringsrätten nyligen meddelad dom om tolkningen av automatspelslagen och tillståndsplikten för Internetspelverksamhet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det kan inledningsvis noteras att de förhållanden som låg till grund för Regeringsrättens dom rörde ett så kallat Internetspelkafé och alltså inte ett vanligt Internetkafé.

Regeringen är dock medveten om att reglerna om spel på automater kan vara svåra att tillämpa. Detta kan i sin tur skapa viss osäkerhet för aktörerna på marknaden och försvåra tillsynen ur ett skyddsperspektiv.

Bland annat mot denna bakgrund tillsatte regeringen den nu pågående Spelutredningen som ska föreslå en långsiktigt hållbar och modern spelreglering som är mer följsam när det gäller den tekniska utvecklingen på området. Däribland omfattas sådant spel som sker via automater, datorer eller över Internet.

Detta uppdrag ska redovisas senast den 15 december 2008. Regeringen avser under tiden att noga följa utvecklingen på detta komplexa område.

Vad gäller frågan om datortillgänglighet är det en mycket angelägen uppgift för oss att öka möjligheterna för alla människor att kunna vara del av vårt samhälle i utveckling. Tillgång till tekniken och inte minst förmåga att tillgodogöra sig den är viktigt för att bryta utanförskap.

Sverige är unikt i sitt arbete med att motverka den digitala klyftan. Enligt en ny rapport från World Internet Institute så är svensken Europas Internetanvändare nummer ett oavsett ålder. Nästan sju av tio personer i åldersgruppen 55 till 64 år använder Internet. 90 procent av Sveriges befolkning har tillgång till Internet någonstans och åtta av tio har Internet i hemmet.

Anf. 92 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

Vi har varit ett framgångsrikt IT-land och en framgångsrik IT-nation. Jag skulle vilja säga att detta i mycket är tack vare den socialdemokratiska regeringen, som på ett tidigt stadium har sett till att vi har byggt ut nätet och också genomförde en hem-pc-reform, som gjorde att människor hade möjlighet att skaffa sig en dator i hemmet. Den möjligheten har den borgerliga regeringen nu tagit bort. Därför vet vi inte om vi även fortsättningsvis kommer att vara en ledande IT-nation. Vi får se hur det blir framöver.

Anders Borg tycker att det är bra att åtta av tio har tillgång till dator i hemmet. Jag skulle inte vara nöjd med det om jag vore finansminister. Jag är inte nöjd med det nu heller, och jag tycker inte att man kan vara nöjd förrän alla som vill ha en dator verkligen har en dator i hemmet, oavsett om problemet är ekonomiska villkor eller att utbyggnaden inte är tillräcklig. Min ena fråga handlade ju om det. Jag tycker att regeringen är omodern och försöker backa in i framtiden och inte se de nya utmaningarna som det innebär att leva i ett e-samhälle och ett Internetsamhälle där alla måste ha tillgång till dator.

Den andra frågan gällde Internetkaféer. Nu väljer Anders Borg att skilja mellan Internetkaféer och Internetspelkaféer. Jag undrar hur man kan skilja på dem? Kontrollerar man dem på något sätt? För mig var det en nyhet att man gör en sådan skillnad.

Om man nu har spel på Internetkaféerna, vilket jag tror att de flesta har, för jag tror inte att de har skaffat sig filter som filtrerar bort de spelsidor som finns på Internet – men det är möjligt att Anders Borg har en annan uppfattning – står landets samtliga Internetkaféer inför en ansökningsavgift om 2 000 kronor per dator. Det är många Internetkaféer – och antagligen också Internetspelkaféer – som har väldigt många datorer. Avgiften kan slå hårt mot landsbygden och mot olika stadsdelar där man inte har råd att ha kvar sådana här kaféer.

Jag vill också fråga hur det blir med biblioteken. Kommer också biblioteken att få betala en sådan här kontrollavgift per dator? I så fall är det ytterligare ett steg mot det omoderna samhället. De som i dag inte har tillgång till Internet – och det är ju ganska många: två av tio innebär kanske 1,7 miljoner i landet – kan i dag vända sig till bibliotek och Internetkaféer. Om biblioteken och Internetkaféerna i framtiden ska betala dessa avgifter kan det slå hårt, kanske mot biblioteksfilialer och andra ställen dit invandrargrupper och andra som inte har tillgång till Internet i hemmet har vänt sig.

Nästa fråga handlar om hur man ska kunna skydda sig om man inte tar ut kontrollavgift. Skulle man kunna tänka sig att man har ett filter i stället, till exempel som man gör när det gäller porrsidor? Man skaffar filter mot porrsidor och mot illegala spelsidor.

Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis många faktorer som gör att Sverige är ett framstående IT-land. Jag kommer ihåg när vi hade en borgerlig regering här i Sverige. Jag jobbade på Statsrådsberedningen, och vi tog fram underlag för den första Internetpolitiken som då lades fram.

Jag tror inte att allt gott i Sverige skapades av borgerliga regeringar, och jag tror inte att allt ont i Sverige skapades av socialdemokratiska regeringar. Jag tror att det finns många skäl till att vi har en väl fungerande och djupt förankrad teknologisk kultur i Sverige.

Det handlar om vår kultur. Det har djupa rötter att vi ser positivt på teknik och utveckling. Det har naturligtvis att göra med vår goda utbildningsnivå och att de som har sämst utbildning i Sverige ofta har en relativt god utbildning. Det har med vår ingenjörskultur i företagen att göra, att vi har haft en stark tradition av att utveckla produkter och att arbeta i en teknikorienterad industri.

Allt det är positivt och bra. Jag är övertygad om att det också kommer att gälla framöver, inte minst eftersom regeringen nu storsatsar på att förstärka utbildningen för dem som är lite yngre samtidigt som vi gör en storsatsning på forskning och utveckling.

När det sedan gäller spel och Internet tycker jag att man måste få ha lite delad hållning. Vi har till exempel sagt nej till Svenska Spels ansökan om att få utvidga sin verksamhet med så kallade *stations*, att få ställa ut spelmaskiner i många av Sveriges affärscentrum för att locka ungdomar att spela på olika spelsajter. Det har vi gjort därför att det finns en koppling till ett skadligt och farligt spelande och Internet. Inte minst när det gäller nätpoker är det uppenbart att det finns risker för beroende. Det är en omedelbar återkoppling av vinster och en risk att man uppfattar det som att det är ett kompetensspel.

Samtidigt finns det naturligtvis ett harmlöst spelande. Internetspelande är det naturligtvis också när mina barn spelar Pingu, och den lilla pingvinen skuttar runt på isflaken. Detta kan man naturligtvis också göra på Internet. Det blir ju inte skadligare av att man gör det på ett Internetkafé än att man gör det hemmavid eller på förskolan. Det är klart att det är lite märkligt att vi ska ha en offentlig reglering av huruvida man på ett Internetkafé spelar Pingu, men nu är ordningen sådan. Vi har fått den här domen från Örebro tingsrätt. Då gäller att den utredning som har ansvar för detta ska se över frågeställningen, och man får se vad vi ska göra för gränsdragningar.

Det faktum att det blir avgifter sammanhänger med att Lotteriinspektionen har ett tillsynsansvar, att vi har en avgiftsförordning i Sverige. Det ska i princip styras av de normala faktorer som spelar in vid avgiftssättning.

Sedan har Monica Green och jag inte en identisk uppfattning i synen på avdragsrätt och förmånsvärde när det gäller hem-pc. Jag tror att det var en bra och viktig reform när det gällde att få upp Internetanvändandet i Sverige. Att betala för att människor har en löneförmån i termer av att uppdatera sina datorer tror jag att vi ska vara lite försiktiga med.

Jag tror att vi ska ha ett system där vi beskattar inkomster. Man ska göra avdrag för inkomstens förvärvande. Och vi ska undvika så många krångliga skatteregler som möjligt. Då vårdar vi vårt skattesystem och får in våra skatteintäkter. Det gör att vi kan undvika att ha alltför höga skattesatser.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 94 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Ja, det sade den finansminister som just nu ska införa olika skatter och olika moms på en och samma arbetsplats, som ska krångla till skattesatserna för arbetsgivare. Den finansministern stod alldeles nyss och sade att vi inte ska ha det så krångligt. Det är samma minister som nu krånglar till det för arbetsgivare.

Okej. Anders Borg kommer ihåg den förra borgerliga regeringen. Det gör jag med. 500 procents ränta – vem glömmer det och det som vi försatte oss i då?

Jag återkommer till min fråga. Den gällde om man skulle kunna ha ett filter i stället för de här tillstånden, de här avgifterna, som kan stänga ute både bibliotek och Internetkaféer och minska möjligheten för människor som inte har IT i hemmet – den möjligheten kommer att minska i framtiden om det kommer att bli så här.

Kan det i stället vara möjligt att sätta upp filter, att man bestämmer sig för att stänga ute till exempel Unibet och otillåtna spelsidor? Det finns ju faktiskt illegala spelbolag på Internet. Anders Borg menar väl ändå inte att det är dem som de här Internetspelkaféerna ska begära tillstånd för? De är ju olagliga. De har inte tillstånd att finnas i det här landet. Ändå finns de på Internetsidorna, och ändå tillåts de att göra reklam både i tv och i tidningar i dag. Det tycker jag motsäger mycket av det som Anders Borg nyligen pläderade för. Det här blir ju motstridiga uppgifter.

Anders Borg säger att bland annat den höga utbildningsnivån gör att vi har kommit långt när det gäller IT-mognaden. Det stämmer nog i mångt och mycket. Det kan jag hålla med om. Men då är det ju synd att man tar bort möjligheter för människor som har varit arbetslösa att läsa vidare på komvux eller att skaffa sig en arbetsmarknadsutbildning som just inriktar sig på IT och kanske framtidens jobb som till stor del finns inom IT-världen.

När det gäller hem-pc-reformen delar jag inte alls Anders Borgs uppfattning, att det är bra att ta bort den. Det här kommer att stänga ute dem som i dag inte har denna möjlighet. En dator kan bli gammal. Vi vet i den här snabba världen att man måste uppdatera sig hela tiden. Då stänger man ute ett antal grupper än mer från de nya moderna sätten att kommunicera.

Jag tycker fortfarande att den borgerliga regeringen är gammaldags och omodern. Man försöker lösa framtidens problem med gamla lösningar. Det var till och med en skolminister som satt i tv och sade: Det är ingen idé att gå ut på Internet och kolla om barnen mobbar varandra, utan det är en bisak.

Den nuvarande regeringen är inte insatt i de här frågorna och förstår inte att det är där som människor vill mötas. Det är där som vi måste se till att underlätta men också finnas och sätta gränser. Det är på det sättet som vi ska möta framtiden inte genom att försöka hindra de här biblioteksfilialerna eller Internetkaféerna med höga avgifter så att de inte har råd att fortsätta.

Min fråga var: Går det att sätta upp filter?

Herr talman! Jag tror att det vida överstiger min pedagogiska förmåga att övertyga Monica Green om att den här regeringen är modern och framtidsinriktad. Det tror jag också delvis sammanhänger med våra olika ideologiska utgångspunkter. Så just på den punkten tror jag att jag får sträcka vapen.

*Svar på
interpellationer*

Det är klart att skälet till att vi vill införa skatteregler för vissa hushållstjänster och för vissa delar av servicesektorn har med sysselsättningen att göra. Där har vi olika grundläggande syn. Vi menar att Socialdemokraternas politik har skattat ut väldigt många jobb ur svensk ekonomi och att vi nu ser jobben komma. Där har vi olika syn, så det tror jag lämpar sig bättre för en annan debatt kring den generella sysselsättningspolitiken.

När det gäller Internetspelkaféer och Internetkaféer är problemet i det här sammanhanget, om jag har förstått det hela rätt, att vi inte ens kan göra en distinktion mellan att någon går in på en spelsida på Internet och låter den lilla Pingu skutta mellan isflaken eller om någon kopplar upp sig på en illegal eller en legal spelsida. Vi ska komma ihåg att Svenska Spel bedriver en mycket aggressiv verksamhet för att få människor att spela på Internet.

Där har vi en oklarhet i lagstiftningen. Jag tror att det är väldigt bra att Spelutredningen får reda ut om vi ska göra distinktioner mellan det ena och det andra.

Jag vill inte här sätta ned en fot och säga att vi inte ska ha någon som helst reglering av Internetspel därför att det finns andra sociala problem med Internetspel som det kan finnas skäl att ha en viss tillsyn över. Vi har inte minst många unga människor. Jag ska inte säga att de blir beroende, men de har åtminstone ett beroendeliknande förhållande till spelande, även till ett normalt spelande som inte har kopplingar till vinster och pengar. Det är ett mer, så att säga, icke-pekuniärt Internetspelande.

Sedan har vi olika syn på utbildningsfrågorna. Om detta råder det inte heller något tvivel. Jag är övertygad om att vår skolminister med läsa-räkna-skriva-reformer och satsningar på matematik och en förstärkt pedagogisk förskola och mer av nationella prov och betyg kommer att göra en utmärkt insats för att höja den generella kunskapsnivån och därmed också förstärka människors möjligheter att ta till sig teknik och utveckla sig.

Där har vi i grunden olika syn. Vi vill bygga från grunden med ett väl fungerande utbildningssystem för alla. Socialdemokraterna tenderar att betona att man ska hitta vägar att reparera de problem som uppstår för att man har ett dåligt system i början.

Det är en annan debatt. Jag återkommer gärna i en diskussion kring hur vi ska se på automatspel och Internet, men jag gör gärna det när vi har sett spellagsutredningen så att vi har en grund för att se hur vi bör reglera Internetspelandet och hur vi framför allt bör reglera spelandet så att vi motverkar de sociala kostnader som är förknippade med spelberoende.

Anf. 96 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag märker att Anders Borg också kommer in på andra frågor, men det är väl för att IT är en sådan framtidsfråga som berör alla områden. Anders Borg försöker påskina att det blir nya jobb med den nya regeringen. Då kan jag påminna om att det senaste året när sossarna var i regeringsmakt tillkom 153 000 nya jobb. Med ert första år tillkom 83 000 nya jobb. Bara där är det en jättestor skillnad.

Dessutom noterar jag att Anders Borg är nöjd med att 20 procent av befolkningen lämnas utanför, att vi lämnar dem bakom oss. Det är ungefär lika mycket som hela Stockholms kommuns invånare. Alla dem ska vi lämna bakom oss. De ska inte vara med i vårt framtida IT-samhälle.

Jag tycker att det är allvarligt om man ställer sig och är nöjd med det tillståndet. Jag tycker att man ska vara offensiv och se till att alla får tillgång. Jag tycker också att vi ska vara med där, att vi ska finnas i de nya världarna och att vi kanske ska sätta regler inne i Internet, kanske göra filter som man gör på vissa ställen med porrfilter. Man kanske också kan göra filter när det gäller de otillåtna spelbolag som faktiskt härjar i vårt land. Det borde vi kunna göra gemensam sak för.

Jag är fullständigt med på att vi ska bygga från grunden och att vi ska ha ett samhälle för alla. Alla ska få chansen. Man ska inte stämpas i tidig ålder för att man inte är tillräckligt bra. Vi stämplar bort dig. Du får ett lägre betyg. Så får man ett sämre självförtroende och så vidare.

Jag tror att man ska bygga från grunden när det gäller skolan och IT-kunskapen. Men man ska också ge chansen för människor som inte haft den möjligheten och kanske inte hade det alldeles lätt för sig i sin ungdom. Man ska få en chans till, en chans till och en chans till. Det är det som är skillnaden, Anders Borg.

Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag tror att det blir delvis en generell diskussion, eftersom Monica Green reser många generella frågor. Jag kan bara konstatera att utanförskapet nu det senaste året har minskat med 165 000, och det är vi naturligtvis väldigt glada för. Men jag är övertygad om att Monica Green har rätt i att det krävs en lång borgerlig regeringsperiod för att vi ska komma ned till ett utanförskap som ligger väl under 20 procent av befolkningen. Jag tror att det mycket väl kan röra sig om två tre mandatperioder innan vi har återställt full sysselsättning.

Låt mig ändå återkomma till diskussionen här för dagen och Internet-spel. Jag tror att vi måste hitta en ny och modern reglering av Internet-spelandet. Det är absurt att vi har en lagstiftning som inte förmår göra en distinktion mellan Pingu som hoppar mellan isflak och att vi kan spela bort betydande summor i ett beroendeliktande pokerspelande till exempel.

Jag tycker också att vi måste ha en realistisk syn. Jag tror att väldigt många svenskar i dag använder Svenska Spels sajter för att spela på ett sätt som inte heller är bra. Om vi kan hitta gemensamma normer kring spelpolitiken för att bekämpa spelmissbruk skulle jag vara den första att välkomna det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 98 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Lars Wegendal har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att få bort de illegala spelautomaterna från den svenska spelmarknaden. Interpellanten och jag är båda bekymrade över att det finns illegala spelautomater i Sverige. Interpellanten har också rätt i det faktum att det inte är alldeles lätt att bekämpa denna typ av brottslighet.

I den undersökning som gjordes av Lotteriinspektionen och polisen under 2003 uppskattades antalet illegala spelautomater till mellan 3 000 och 5 000 stycken. Jag vet att Lotteriinspektionen under hösten gjort en ny kartläggning och att resultatet håller på att sammanställas. Det återstår att se om antalet automater har ökat eller minskat.

Regeringen har i sitt uppdrag till utredaren i den pågående Spelutredningen tydligt pekat på problemet med bristen på effektiva ingripande- och sanktionsmöjligheter mot den illegala spelverksamheten.

Samtidigt löser inte lagstiftning alla problem. Lika viktigt är det att de myndigheter som har ansvaret på området samverkar på ett effektivt sätt. Vi har nyligen sett ett bra exempel på detta. Polis, åklagare i Västra Götaland, Ekobrottsmyndigheten och skattemyndigheten har i samverkan med Lotteriinspektionen slagit till mot en större gruppering som ägnat sig åt bland annat illegal spelverksamhet i stora delar av landet.

Denna och liknande insatser visar att det är möjligt att nå resultat redan med befintlig lagstiftning. Det är dock min uppfattning att systemet kan bli ännu bättre. Regleringen i lotterilagen och automatspelslagen rörande automater är emellertid detaljerad och leder till tillämpningssvårigheter. Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt att utredaren får tid på sig att skapa ett heltäckande och stabilt regelverk.

Anf. 99 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Först vill jag framföra ett tack för svaret till finansministern, även om det inte var så fylligt som jag hade förväntat mig att det skulle vara.

Varför har jag då ställt en interpellation om illegala spelautomater? Det är av olika skäl. För en dryg månad sedan ställde jag en fråga till finansministern kring precis samma tema. Eftersom jag inte var nöjd med svaret – det var ett riktigt icke-svar som bara hänvisade till den pågående utredningen – hoppades jag i stället att denna interpellation skulle kunna medverka till en fördjupad diskussion kring den här frågeställningen, det vill säga hur vi ska motverka att illegala spelautomater ställs ut i affärer, på restauranger och andra ställen. När man rör sig kring frågeställningar som berör flera departementsområden får man vara glad när man lyckas formulera frågeställningen på ett sådant sätt att man får diskutera spelpolitik med spelministern och inte som det ibland tenderar att bli med socialministern, justitieministern eller någon annan minister.

Jag konstaterar att finansministern delar min uppfattning att man kan nå resultat redan i dag med nuvarande lagstiftning. Samtidigt ser jag att regeringen skjuter vissa frågor framför sig när man har tillsatt en utredning. Konsekvenserna blir då att man skjuter framför sig uppenbara problem i form av kriminalitet och annat. Man anstränger sig inte för att komma åt de problem som finns.

*Svar på
interpellationer*

Som exempel kan jag peka på de utländska spelbolagens ohejdade annonserande i svenska tidningar och anordnandet av pokerturneringar utan tillstånd, som också har tillkommit. Det här är faktiska problem som är en realitet i dag och där man inte kommer närmare en lösning.

På en reglerad spelmarknad som den som vi har i dag förutsätter själva regleringen att man har en lagstiftning som fungerar för de rättsvårdande myndigheterna. Här ser vi alla fram emot vad utredaren kommer fram till i slutet av nästa år.

Men när det gäller värdeautomatspelen vet vi att den nuvarande lagstiftningen är tillräcklig för att nå fällande domar. Det visar även de aktiviteter som vissa polismyndigheter tidigare har genomfört. Jag tänker till exempel på Örebropolis som jag tror var först ut med att jaga illegala spelautomater. Malmöpolis samarbetade på ett föredömligt sätt med åklagare för att komma åt den här kriminaliteten. Göteborgspolis har vid olika tillfällen tagit tag i de här problemen.

Jag hoppas att även den aktion som myndigheterna genomförde för någon vecka sedan och som ministern hänvisade till i sitt svar visar sig vara framgångsrik vad det gäller att fälla dessa brottslingar. När man träffar dem som arbetar med de här frågorna på fältet säger de samfällt att lagen fungerar tillfredsställande och att avgörande för att aktionerna ska vara framgångsrika är resurstillgång och samordningen mellan olika myndigheter.

Så min följdfråga blir om ministern är beredd att öppna för ett konkret samarbete med justitieministern för att intensifiera jakten på de illegala spelautomaterna.

Anf. 100 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag vill tacka Lars Wegendal för att vi får den här diskussionen. Det är tydligt att vi har en bred samsyn i Sverige att vi måste ha en social utgångspunkt för spelandet. Vi kan naturligtvis ha stor respekt för att det finns människor som vill spela som förströelse. Men det finns också farliga risker förknippade med den här verksamheten, dels i termer av spelberoende och dels i termer av kopplingar i många fall, även i andra länder, till mycket grövre ekonomisk brottslighet.

Det är bra att vi fördjupar den här diskussionen, men vi ska undvika förenklingar. Vi ska inte skapa bilden av att vi i Sverige har en spelmarknad som avviker från den i andra länder och att vi har något gammalt monopol som är uttrangerat på alla andra håll och som i grunden inte fungerar. Det är i stället så att det i den nuvarande situationen finns brister som dels handlar om hur utländska spelbolag på ett väldigt aggressivt sätt marknadsförs, dels om hur Svenska Spel har hanterat denna situation. Jag upplever nog att också Svenska Spel har en aggressiv marknadsföring som är delvis bekymmersam i ett socialt hänseende, och vi har försökt vara tydliga i att de bör vara mer försiktiga.

Det är bra att vi nu får en ordentlig spelutredning. Frågan är visserligen väl utredd, men när det till exempel gäller frågan om licenssystem och grader av spelmissbruk i olika spelformer finns det mycket arbete kvar att göra, och det tror jag att Spelutredningen kan bidra till.

Man bör också se på frågan i ett vidare perspektiv. Vi har en organiserad grov ekonomisk brottslighet i Sverige som ofta är inblandad i skattebrott och bidragsbrott och som ägnar sig åt bred kriminalitet på en lång

rad olika områden. Vill man bekämpa denna brottslighet står det illegala spelandet i centrum. Jag är naturligtvis beredd att föra samtal med justitieministern i dessa frågor. Det är viktigt att vi gemensamt anstränger oss för att bekämpa ett illegalt spelande eftersom det ofta har så mycket djupare dimensioner. Dels är det ett stort socialt problem, dels finns det ofta kopplingar till kriminalitet i en vidare mening och till organiserad kriminalitet i synnerhet.

Därför är det bra att vi får en sådan här diskussion, och det är bra att vi har en bred samsyn som visar att vi i det svenska samhället vill ha en socialt orienterad spelpolitik.

Anf. 101 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Tack för den passningen, finansministern! Signalerna nu är att antalet illegala spelautomater under det senaste året har ökat kraftigt. Detta är väldigt oroande, inte minst ur ett spelberoendeperspektiv. Det påstås att det nu finns omkring 7 000 illegala automater ute på marknaden, alltså i stort sett lika många illegala automater som legala automater. Ändå var det den här frågan som var avgörande när vi förbjöd de privata värdeautomaterna som fanns tidigare. Genom det statliga ägandet skulle vi få en starkare kontroll över den här delen av spelmarknaden. Om jag inte missminner mig var Moderaterna starka motståndare till att vi skulle förstatliga dessa spel och öka kontrollen. Detta är ett av de få områden där det faktiskt råder en monopolsituation på spelmarknaden.

Detta var inte så länge sedan, så flera av de moderater som då var uppe och argumenterade sitter fortfarande kvar i den här kammaren. Jag är helt övertygad om att det är samma personer som nu förordar en utförsäljning av Svenska Spel. Man ser det helt enkelt som vilken näringsverksamhet som helst och ägnar för lite uppmärksamhet åt det vi brukar kalla sociala skyddshänsyn, vilket är djupt olyckligt. I det sammanhanget vill jag ändå uttrycka min uppskattning för finansministerns strid inom det egna partiet och också beklaga partiets ståndpunkt när det gäller utförsäljningen av Svenska Spel.

Självklart måste vi agera kraftfullt mot illegala aktörer på spelmarknaden. Inte för att rädda inkomster till staten som ett antal moderater ofta brukar hävda, för det var inte det som var poängen när vi förstatligade detta. Poängen var och är att dessa spel är ytterst riskfyllda och för många inkörsporten till ett spelberoende. Vi som ger tillåtelse till dessa riskfyllda spel måste också vara beredda att kringgärda dem med regler som begränsar riskerna.

De illegala automaterna har däremot inga åldersgränser. Det finns väldigt många vittnen som ser minderåriga spela på dessa illegala automater. Det finns inga begränsningar när det gäller insatser eller vinster. Det finns heller ingen kontroll av spelen via Lotteriinspektionen.

Vi kan också konstatera att de illegala automatspelen precis som ministern sade har en stark koppling till kriminell verksamhet och att de i mångt och mycket är en finansieringskälla.

Visst är det bra med det tillslag man gjorde för någon vecka sedan, men det är naturligtvis inte tillräckligt. Att lyckas fånga in 300–400 är bara en droppe i havet när det handlar om 7 000 automater. Och eftersom det handlar om så stora ekonomiska intressen är det naturligtvis en stark drivkraft för personer som är mindre nogräknade. Jag utgår från att mi-

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

nistern är medveten om att omsättningen på en illegal automat kan vara mellan ½ miljon kronor och svindlande 6 miljoner kronor beroende på var automaten är placerad.

Därför vill jag gärna fråga ministern hur han egentligen ser på den snabba ökningen av illegala automater som vi får signaler om. Menar ministern att det krävs särskilda insatser för att få bukt med problemet?

Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis glädjande att Lars Wegendal har ett sådant djuplodande intresse för Moderata samlingspartiets inre liv. Jag kan dock understryka att den här regeringen precis som den förra ser de sociala aspekterna som kärnan i vår spelpolitik. Det är också så den europeiska spelpolitiken är utformad – vi kan ha en reglerad spelmarknad utifrån att vi ska värna de sociala skyddsbehoven.

Sedan kan vi naturligtvis ha en lång diskussion om vad som bör ske med den svenska spelmarknaden, och det bör vi kanske ha när vi har fått Spelutredningen. Jag tycker att regeringen i direktiven till utredningen mycket tydligt har klargjort att det som bör regleras hårdast och där man bör ha en statlig styrning är de spel som har störst skadeverkningar och störst risker i termer av spelberoende.

Däremot får vi återkomma till frågan om spelautomaterna när vi fått in ytterligare uppgifter. Jag har ingen information som indikerar att Lars Wegendal har fel när han säger att det sker en kraftig ökning av det illegala spelandet, men vi ska få en kartläggning från Lotteriinspektionen, och då finns det anledning att återkomma till detta.

En felaktig slutsats riskerar att bli att vi, om det nu finns många illegala spelautomater, behöver fler legala automater eller behöver avreglera möjligheterna för Svenska Spel att sätta upp sådana här maskiner på alla möjliga ställen i Sverige. Jag vill understryka att jag inte tror på detta. Jag tror, om jag får dra parallellen till alkoholpolitiken, att den svenska spelpolitiken i vissa avseenden faktiskt fungerar bättre än sitt rykte. Vi ska ha en väl reglerad spelmarknad där det finns konkurrens, där det finns möjligheter för olika aktörer att vara aktiva på mer ofarliga spel, och där mer farliga spel hanteras på ett bra sätt med tydligare offentlig kontroll.

Jag tror också att det är viktigt att vi bekämpar ekonomisk brottslighet och att vi inser att ekonomisk brottslighet är nätverk av brottslingar som driver verksamhet som ger stora ekonomiska vinster och är skadlig. Där är naturligtvis det illegala spelandet en viktig del. Det är helt uppenbart. Det är för övrigt också uppenbart att även legalt spelande ofta är ett sätt att tvätta svarta pengar eller illegala pengar vita, om man får tro de uppgifter som förekommer.

Vi har alltså anledning att återkomma i dessa frågor, men jag vill invänta Spelutredningen och se vad den gör för bedömning av hur vi ska förhålla oss till automatspel. För mig är det dock rätt tydligt att detta är ett område med uppenbara risker för illegal verksamhet, men också för ett tydligt spelberoende.

Anf. 103 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag hoppas att den här interpellationsdebatten har fått finansministern att tänka efter lite mer än tidigare. Jag har full förståelse

för att det här att vara spelminister bara är en liten del av finansministerns viktiga uppdrag. Men även om det är en liten del av helheten så är det för den skull inte mindre viktigt.

Om det nu är så att Lotteriinspektionens utredning om antalet illegala automater överensstämmer med de bedömningar som andra gör är problemet riktigt, riktigt allvarligt. Då har nämligen antalet illegala automater i varje fall fördubblats under det år som finansministern har varit finansminister. Jag tror inte att det finns ett orsakssamband mellan dessa fakta, men jag är djupt oroad över de signaler som regeringen sänder ut om denna brottsliga verksamhet.

Självklart säger regeringen att detta är en icke accepterad brottslig verksamhet, men samtidigt sänder regeringen ut signaler om att de vill avvakta Lotteriutredningens slutbetänkande innan de agerar. Jag tror att det är djupt olyckligt. Jag tror att regeringen måste agera nu, innan problemen växer till en dimension som är svår att bemästra. Det är inte för min skull, och säkert inte för finansministerns skull, utan för de spelberoendes skull och för deras skull som riskerar att bli spelberoende.

Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag kan försäkra Lars Wegendal att spelpolitiken upptar en betydande del av min tid som finansminister. Den är central. Det är viktigt att vi har en väl fungerande och väl reglerad spelmarknad så att vi undviker spelmissbruk och de sociala bieffekter som följer av detta.

Jag är övertygad om att det inte finns något orsakssamband mellan att jag varit finansminister i ett år och att problemen med illegalt spelande ökat.

Jag vill bara understryka att Lars Wegendal i en del har helt rätt, nämligen att det inte finns någon anledning att invänta Spelutredningen för att bekämpa illegalt spelande. Det handlar ofta om samarbete över myndighetsgränser och om prioriteringar. Jag tror att det arbete som justitieministern nu gör för att förstärka arbetet mot den grovt organiserade brottsligheten har goda förutsättningar att ha en positiv effekt också på det här området.

Brottslighet ska bekämpas, och den ska bekämpas kraftfullt. Där har vi ingen som helst anledning att invänta några utredningar. Illegalt spelande i den formen ska naturligtvis hanteras på det sätt som de rättsvårdande myndigheterna har ansvar för att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:145 om olikheter i beskattning mellan olika boendeformer

Anf. 105 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Egon Frid har ställt två frågor till mig om olikheter i beskattning mellan olika boendeformer. I sin första fråga undrar han vad jag avser att göra för att beskattningen av olika upplåtelseformer ska bli neutral. I sin andra fråga undrar han vad jag avser att göra för att hyres-

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

rätter inte ska beskattas hårdare än bostadsrätter och bostäder med äganderätt.

Det är viktigt att samtliga upplåtelseformer tillförsäkras goda skattemässiga villkor. Regeringen har sänkt fastighetsskatteuttaget för egna hem, bostadsrätter och hyresrätter vilket har förbättrat bostädernas skattemässiga situation.

Eftersom den statliga fastighetsskatten är orättvis samt saknar folkligt stöd och legitimitet har regeringen i den till riksdagen nyligen överlämnade propositionen om avskaffad statlig fastighetsskatt föreslagit att den statliga fastighetsskatten för såväl småhus som flerbostadshus avskaffas och ersätts med en kommunal fastighetsavgift från och med 2008. Finansieringen sker bland annat genom skärpningar av beskattningen vid avyttring av småhus och bostadsrätter, vilket inte påverkar hyresrätter. Totalt sett är finansieringen därmed rimligt balanserad mellan olika upplåtelseformer.

Anf. 106 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag tackar finansministern så mycket för svaret.

Det är många frågor som hänger samman när det gäller skattepolitiken och bostadspolitiken. Det har vi hört tidigare i kväll, bland annat i interpellationsdebatten med Börje Vestlund om vad som händer när man säljer allmännyttan i Stockholm.

Bakgrunden till min interpellation är en fråga som Vänsterpartiet länge drivit tillsammans med bland annat Hyresgästföreningen, nämligen att få en ökad neutralitet mellan upplåtelseformerna. Nyligen har KTH presenterat en studie som tydligt visar att hyresrätten som upplåtelseform är missgynnad i skattehänseende. Detta förstärks genom regeringen beslutade åtgärder i form av till exempel sänkt fastighetsskatt för egna hem och subventionerade tjänster inom tjänstesektorn.

Anders Borg kanske utgick från att det bara handlade om fastighetsskatten, men vår ambition är att föra en seriös diskussion om hur man skattemässigt kan förändra skattesystemet för att underlätta för hyresrätten som upplåtelseform samt få en ökad neutralitet.

Moderaten Anders Borg är ju för bruksvärdessystemet inom hyressättningssystemet, och ni har också tagit avstånd från marknadshyror. En av de saker som styr bruksvärdeshyressättningen är kostnaderna för hyresvärden vad gäller boendet. Dessa påverkas ganska kraftigt av de skatter som ligger till grund för hyressättningen. Hyresrätten är faktiskt dubbelbeskattad i det hänseendet; man betalar dels fastighetsskatt, dels näringskatt på den näringsverksamhet som hyresvärden bedriver, antingen det är ett allmännyttigt eller ett privat hyresföretag.

För att få logik i detta bör man till att börja med ta bort fastighetsskatten för hyreshus, detta som ett första steg i en ökad neutralisering och för att få bort den dubbelbeskattning som sker. Nu har fastighetsskatten förändrats och i stället har vi en kommunal fastighetsavgift, men det har inte förändrat grundprincipen att det fortfarande sker en dubbelbeskattning av upplåtelseformerna där hyresgästerna betalar skatt flera gånger.

Dessutom påverkar andra delar i skattesystemet hyressättningen, bland annat uttagsskatten där hyresvärden och hyresgästen betalar löneskatt på de tjänster som utförs i form av den service som ges inom det allmännyttiga bolaget eller hyresbolaget. De betalar dessutom moms på

dess tjänster. Av detta kan man dra en direkt parallell till de skatteavdrag som sker för hushållsnära tjänster i den privata sektorn.

Den ökade neutralisering som Vänsterpartiet arbetat för har inte uppfyllts. Snarare har vi fått en ökad snedvridning mellan upplåtelseformerna.

Prot. 2007/08:31
27 november

Svar på
interpellationer

Anf. 107 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Jag tyckte att det här var ett intressant debattämne och tog mig därför friheten att tränga mig in i diskussionen mellan interpellanten och finansministern.

Jag har som ledamot av civilutskottet, som ju har ansvar för bostadspolitik, haft anledning att vid flera tillfällen debattera just beskattningen av boendet med företrädare för oppositionen och även med företrädare för Hyresgästföreningen. Jag har då mött olika mer eller mindre rimliga försök att göra jämförelser mellan beskattningen av olika boendeformer.

Ett egendomligt argument för byggsubventionerna har varit att man haft ambitionen att kompensera hyresrätten för de ränteavdrag som de som äger egna hem får göra för sina lån. Egon Frid är lite grann inne på det resonemanget i sin interpellation när han apropå subventionsavvecklingen säger att skillnaden i beskattning mellan boendeformerna därmed kommer att öka. Man får nog vara vänsterpartist för att hävda att uteblivna subventioner är detsamma som en skattehöjning, vilket ju är innebörden i det han säger. Subventionsavvecklingen har tvärtom gjort det möjligt att sänka skatterna bland annat på arbete. Det är till gagn för alla, inklusive dem som bor i hyresrätt.

Diskussionen är också egendomlig eftersom subventionerna och ränteavdragen inte har med varandra att göra, varken systematiskt eller på något annat sätt. Det illustreras till exempel av att subventionerna var riktade till nybyggnation och därmed inte påverkade de befintliga hyresrätterna, vilket ju är det stora flertalet hyresrätter.

Detta har Egon Frid möjligen insett eftersom han kommer med en ny version och säger i sin interpellation att subventionsavvecklingen slår hårt mot personer som bor i nybyggda hyresrätter. Också det är ett mycket egendomligt påstående. Om man väl flyttat in i sin nybyggda hyresrätt vet man vad hyran är, och då kan man inte "drabbas" av någonting i efterhand. Hyran i en hyresrätt påverkas ju inte av subventionsavveckling eller inte subventionsavveckling, vilket Egon Frid mycket väl vet.

Egon Frid har också ett annat intressant påstående som förtjänar en kommentar, nämligen att hyresgästerna betalar bolagsskatt via hyran. Det är ett absurt påstående. För att bolagsskatt över huvud taget ska komma i fråga förutsätts att bostadsföretaget går med vinst, det vill säga att det finns ett överskott i rörelsen. På detta överskott betalar företaget skatt.

Därför blir det väldigt egendomligt om man hävdar att den skatten är en kostnad för hyresgästen. Det är en kostnad för fastighetsägaren som har gjort en vinst på sin näringsverksamhet.

Man kan i varje fall i princip med ett visst fog hävda att hyran varken skulle bli högre eller lägre om det inte fanns någon bolagsskatt alls. I varje fall finns det ingen automatik där. Vi har reglerade hyror.

På en vanlig marknad skulle borttagande av en skatt innebära att priset på varan sänktes. Här har vi en reglerad hyra som fastställs i förhandlingar mellan marknadens parter. Därmed hänger det på utfallet av för-

handlingarna om det blir en hyressänkning eller inte om man sänker en skatt som drabbar verksamheten.

Det finns ett antal principiella invändningar man kan resa mot Egon Frids analys. Jag ska med intresse följa finansministerns svar på de frågor som Egon Frid ställde. Jag har i varje fall inte kunnat hitta någon logik i resonemanget.

Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig göra några reflexioner kring Egon Frids inlägg. Det är naturligtvis så att skattepolitiken och bostadspolitiken hänger ihop.

Jag känner själv en liten svårighet att ta till mig hela resonemanget om neutral beskattning av fastigheter. Det bygger på att villaägaren beskattas på en fiktiv avkastning av att äga fastigheten. Någon sådan avkastning upplever väldigt få villaägare att de har. Jag inser att detta är grunden till att vi har en fastighetsskatt. Men för de flesta villaägare är det en helt främmande tanke.

Vad man däremot kan konstatera är att vi har en mycket hög beskattning på hyresrätter. Man kan diskutera om det är bra eller dåligt. Vi övervägde under den föregående mandatperioden att föreslå en sänkning av momsen på de tjänster som är förknippade med hyresrätten. Det ville dock majoriteten i dåvarande skatteutskottet inte verka för.

Man valde i stället att tacka nej till att delta i det så kallade lågmomsförsöket, och därigenom blockerades möjligheten att gå fram i den frågan. Där har vi inga möjligheter att göra någonting förrän vi åtminstone vet vad man gör i arbetet som nu sker inom EU fram till år 2010.

Jag kan se skäl för att lätta på den beskattningen. Det finns två skäl. Om man bor i en hyresrätt är logiken i det att man inte vill ta på sig att äga ett hus och därmed all den skötsel som följer av detta. Det kan vara logiskt att människor tycker att det är en trevlig och bra boendeform. Jag har själv varit hyresgäst och har mycket uppskattat det som boendeform.

Det är naturligt att man köper ett bredare servicepaket till boendet. Inte minst i ett land med åldrande befolkning skulle det kunna vara logiskt att vi skapar ett trygghetsboende för äldre. Möjligheten att bo kvar utan att behöva ta del av sjukvård skulle vidgas om vi hade ett bredare servicekoncept i hyresboendet.

Det skulle också ha en positiv fördelningseffekt om vi hade möjlighet att lätta på beskattningen på hyresrätter. Det är en boendeform som inte minst många äldre kvinnor bor i. Det är grupper med låg eller ingen ATP och mycket begränsad pension.

Det finns skäl att överväga beskattningen av hyresrätter. Det har jag stor respekt för. Problemet är att det handlar om pengar. Vi har en kostnad för att ta bort beskattningen på hyresrätter på uppemot 3 miljarder. Det finns många sänkta skatter och ökade utgifter som vi alltid behöver överväga.

Jag har svårt att se att en sådan förändring av hyresrättsbeskattningen skulle vara påkallad. Ska vi göra en förändring av beskattningen på hyresrätter bör den ha positiva effekter antingen i fördelningshänseende – och det har båda formerna – eller i den meningen att det bidrar till fler människor i arbete inom fastighetssektorn. Det tror jag inte att en förändring av fastighetsskatten skulle ha.

Det här är en diskussion som hade varit enklare att föra om inte den förra majoriteten, det vill säga den förra regeringen, hade valt att agera inom EU så att vi inte får möjligheter att delta i lågmomsförsöket.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 109 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack så mycket för svaret. Interpellationen blev ställd till Anders Borg eftersom den innehöll skattefrågor. Bostadspolitiken i övrigt brukar jag debattera med Mats Odell. De synpunkter som Andreas Norlén tar upp här är de frågor som vi normalt sett debatterar när det gäller bostadspolitiken i övrigt.

Det är glädjande att höra att Anders Borg ser att det skulle vara fördelningspolitiskt positiva effekter med att ta bort fastighetsskatten för hyresrätten. De grupper som i största utsträckning bor i hyresrätter består av människor som behöver stödjas ur fördelningspolitiskt hänseende.

Det är i vanlig ordning tråkigt att EU blockerar. Varken den förra regeringen eller den nuvarande regeringen har vågat utmana EU i olika frågor.

Det är ofrånkomligt att hyressättningen styrs av de kostnader som hyresvärden är belastad av. Naturligtvis tas skatten på näringsverksamheten ut på ett överskott. De flesta bolag har ett avkastningskrav inklusive kommunala fastighetsbolag, och säkert har varje privat fastighetsbolag ett avkastningskrav.

Man betalar skatt på avkastningen, och naturligtvis tar man ut det på hyran. Man lägger in det i en hyreskalkyl för att man vet att man ska ha ett avkastningskrav, som är en del av vinsten. Det ingår i uträkningen av hyran.

Vi vet att alla kostnader som belastar bostadsproduktionen också driver upp hyresnivåerna totalt sett. Jag var inte inne på att den här gången ställa frågan på den bogen att vi skulle diskutera investeringsstödet och räntebidragen. Det är den orättvisa beskattning av upplåtelseformer som min fråga handlar om.

Det gäller till exempel finansieringsstöd och skatter när det gäller hyresrätter. Det handlar om kapital till finansiering av hyresrätter och neutral finansiering och beskattning. Det handlar om förvaltningsmomsen och uttagsskatten, som jag nämnde. Det handlar om skattefrihet för självförvaltning och underhållsfondering och naturligtvis om särskilt stöd till nyproduktion och upprustning av bostäder.

Alla de faktorerna påverkar hyressättningen och också vilken hyra man får. Alla kostnader för produktionen påverkar även om man har en fast hyra. När man byggt färdigt ett hyresobjekt och man vet vilken hyra det blir påverkas den samlade hyressättningen och hyresnivån. Därför påverkas de också av den samlade kostnaden hyreskollektivet har för sitt boende.

Vi har en förskjutning i bruksvärdessättningen. Även om vi inte har marknadshyror har vi en anpassning till de ökade kostnaderna för hyressättningen. Därför är det oerhört viktigt fördelningspolitiskt att vi får en ökad neutralitet i boendet.

Anf. 110 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Med all respekt var det Egon Frid själv som lyfte in alla dessa bostadspolitiska aspekter i debatten genom sin interpellation där

han tar upp räntebidragen, investeringsbidragen och allt detta. Det var nog ganska naturligt att han fick svar på de synpunkter han förde fram i de avseendena även om det tangerar andra debatter som han har haft tidigare.

Man kan diskutera Egon Frids version av bruksvärdessystemet vill jag nog påstå. Bruksvärdessystemets idé är inte att bygga på en kostnadsberäkning för hyresvärden. Det handlar om sådana aspekter som skick, standard och läge på bostaden.

Visst förekommer det i hyresförhandlingarna att man lyfter in aspekter som hyresvärden pekar på i form av kostnadsökningar. Men det är inte ideologin bakom bruksvärdessystemen. Det är lägenhetens skick, standard och läge och vissa andra faktorer som ska beaktas och vara avgörande.

Det där har i själva verket varit ett problem för privata fastighetsägare, som har hävdat att hyresnivån har legat för lågt i vissa avseenden därför att det kommunala bolaget har lagt sig på en för låg nivå i förhandlingarna. Då har man inte alls tagit hänsyn till kostnadsaspekter. Detta är alltså en sanning med modifikation, även om kostnaderna självklart har betydelse – det ska man inte sticka under stol med.

Jag ska ta upp en tråd som Egon Frid hade uppe här förut när det gällde hushållsnära tjänster och parallellen med de tjänster som fastighetsägaren utför i sitt hus. De tjänster som fastighetsägaren utför får han eller hon dra av i sin näringsverksamhet. Fastighetsägaren får alltså sänkt bolagsskatt – den bolagsskatt som Egon Frid lyfte in i debatten. Om man dessutom skulle ta med avdrag för de tjänsterna i annat sammanhang skulle det bli ett dubbelavdrag.

Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det finns naturligtvis en koppling mellan den generella diskussionen om skatter och bostadspolitiken. Jag kan se argument för varför man borde sänka beskattningen på boende. Men det måste då alltid ställas mot de andra viktiga frågeställningar vi har. Vilka är de effektivaste skatterna att sänka om vi vill skapa fler jobb? Om det här är en bra fördelningspolitik – hur står den sig relativt andra satsningar för att förbättra fördelningspolitiken? Det är de grundläggande frågeställningar man alltid möter.

Jag är inte säker på att sänkt fastighetsskatt på hyresrätter är det bästa sättet att skapa jobb. Jag är inte heller säker på att det här är den effektivaste fördelningspolitiken.

Men det är klart att vi gärna vill se en attraktiv framtid för hyresrätten. Jag tycker att det är lätt att se, inte minst när hyresgäströrelsen diskuterar detta, att det finns en sådan roll. Vi har en befolkning som åldras. Vi har en stor grupp som kommer att lämna sitt boende i bostadsrätter och villor och söka sig till hyresrätter i takt med att de åldras. Då är det naturligt att man efterfrågar mer av tjänster och mer av innehåll i boendet som är kopplat till skatterna. Tyvärr har vi hög beskattning på tjänster i Sverige. Det leder ofta till att den här typen av verksamhet, som skulle kunna göra hyresrätten till ett attraktivt boende, får svårare att göra sig gällande.

Jag kan delvis ge Egon Frid rätt i att man kan argumentera utifrån ett neutralitetsperspektiv, precis som man gör i KTH-studien, för att det finns en överbeskattning på hyresrätter. Men det hjälper inte, för sedan

måste man diskutera den kostnad på flera miljarder som detta är. Hur ska den stå upp mot andra jobbskattereformer respektive andra reformer på välfärdssidan av fördelningspolitiken?

Man kan också diskutera vad vi ska göra för att få en attraktiv hyresrätt i framtiden. Det tror jag är en fråga vi har all anledning att återkomma till, inte minst inom ramen för diskussionen om att vi måste ha en boendemarknad som fungerar både för unga människor, för dem i medelåldern och för de lite äldre människorna. Där har hyresrätten en stark ställning när det gäller att vi ska ha en välfungerande boendemarknad.

Anf. 112 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack, Anders Borg, för vissa positiva drag i ditt svar! Man kan inte undvika att ta upp exempel som har försämrat och förvärrat neutraliteten mellan upplåtelseformer, som förändring av fastighetsskatten och avdrag för hushållsnära tjänster har gjort. Man kan direkt jämföra detta med behovet av att öka neutraliteten mellan upplåtelseformer och göra kostnadssänkningar för hyresrätten som upplåtelseform. Det handlar om att ta bort kostnader på skattesidan för hyresrätten som upplåtelseform för att få en ökad neutralitet. Det här är självklara paralleller att dra.

Anders Borg tar upp kostnaden för att ta bort fastighetsskatten för hyresrätter. Det skulle kosta 3 miljarder kronor. Det är en ganska blygsam kostnad. Man ska ha respekt för den, men den är blygsam i relation till andra borttaganden av inkomster som regeringen har gjort och som dessutom har haft en negativ omfördelningseffekt i samhället. Här pratar vi om en kostnad och ett borttagande av en skatteintäkt som skulle ha en positiv fördelningseffekt och dessutom skulle gynna grupper som är i behov av sänkta boendekostnader.

Den här diskussionen och det arbete som Vänsterpartiet fortsätter att driva för en ökad neutralitet mellan upplåtelseformerna är viktiga därför att de har en så tydlig fördelningspolitisk profil gentemot hyresrätten och den grupp av människor som till stor del bor i hyresrätterna och som behöver sänkta kostnader. Detta bidrar till att sänka den totala hyresnivån, och det bidrar också till att det blir billigare och lättare att bygga hyresrätter. Jag är övertygad om att det även får en positiv sysselsättningseffekt.

Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag tänkte inte gå igenom den generella diskussionen om fastighetsskatt här. Där har vi grundläggande olika synsätt. Svenska folket har inte uppfattat fastighetsskatten som en legitim beskattning utan som något godtyckligt och orättvist.

Det grundläggande problemet, som Egon Frid påpekar här, är att man när det gäller fastigheter har dels en bolagsskatt, dels en fastighetsskatt. Detta problem uppkom inte i samband med att vi fick en borgerlig regering, utan det har varit rådande länge. Jag kan ha respekt för det resonemanget.

Jag måste ändå påpeka att 3 miljarder är mycket pengar. Låt oss göra en jämförelse. Om vi vill hjälpa äldre kvinnor som har låg eller ingen ATP – det är en stor grupp som är hyresboende och en av de kanske mest socialt utsatta grupperna i hyresboendet – måste det i så fall jämföras

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

med att göra en förändrig av bostadstillägget. Det skulle naturligtvis vara en åtgärd som skulle vara ännu mer effektiv om det bara var fördelningsdiskussionen vi var ute efter.

Jag tror att vi på sikt måste se över fastighetsbeskattningen även för hyresrätter. Skattepolitik ska naturligtvis handla om att klara av våra offentliga gemensamma åtaganden. Skatterna ska sedan göra så lite skada som möjligt på samhället. Då är det naturligt att den här skatten diskuteras precis som andra skatter. Jag företräder ett parti och en regering som är för sänkta skatter i grunden. Sedan måste allting vägas av och tid måste ges.

Jag tror att både jobb och välfärd är sådant som gör att det här är en skattesänkning som inte hamnar överst på vår prioriteringslista. Men jag har stor respekt för att Egon Frid argumenterar för en hållning där neutralitet bör eftersträvas.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2007/08:163 om brist på aktiv jämställdhetspolitik från regeringens sida

Anf. 114 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om omorganisationen på departementet är en del av regeringens nedprioritering av jämställdhetspolitiken och om jag är beredd att vidta några åtgärder för att komma till rätta med regeringens brist på jämställdhetspolitik.

Eva-Lena Jansson hävdar i interpellationen att regeringens jämställdhetspolitik är passiv.

Jag delar inte den uppfattningen. Den nya regeringen har kraftfullt höjt ambitionerna och mångdubblat resurserna för jämställdhetspolitiken. Bildandet av det nya Integrations- och jämställdhetsdepartementet liksom den omorganisering som nu pågår är ett uttryck för denna ambitionshöjning. Resurserna för jämställdhetspolitiken har utökats till ca 400 miljoner kronor.

Regeringen har genomfört flera åtgärder som syftar till att alla människors vilja till arbete ska tas till vara. Fler människor ska komma in på arbetsmarknaden och kunna arbeta i den omfattning de önskar. De reformer som regeringen har genomfört sänker trösklarna in på arbetsmarknaden och underlättar för kvinnor och män att förena arbetsliv och familjeliv. Jämställdhetsbonusen syftar till att förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män i ansvaret för hem och barn, i uttaget av föräldraförsäkringen och på arbetsmarknaden. Genom att öka familjernas ekonomiska möjligheter att fördela föräldraledigheten mer jämlikt förbättras förutsättningarna för jämställdhet, och barnets relation med bägge föräldrarna stärks. Genom att förstärka motiven att återgå till arbete motverkas osakliga löneskillnader. Möjligheten att få skattereduktion vid köp av hushållstjänster bidrar till att underlätta vardagslivet för föräldrar och därmed till att förena arbete och familjeliv.

Låt mig ge några ytterligare exempel på jämställdhetspolitiska åtgärder som regeringen har genomfört under senare år.

Ett omfattande handlingsprogram med åtgärder för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer har nyligen presenterats. Denna satsning beräknas i sin helhet uppgå till drygt 800 miljoner kronor. Medel har avsatts för forskning om kvinnors hälsa, och regeringen satsar 100 miljoner kronor på ett brett program för att öka nyföretagandet bland kvinnor och bidra till att kvinnors företag växer.

Det finns fler jämställdhetspolitiska insatser att nämna, men dessa exempel torde räcka för att kunna konstatera att regeringen verkligen inte är passiv i dessa frågor.

Och låt mig tillägga att regeringen avser att framöver ta ytterligare initiativ inom jämställdhetspolitiken.

Anf. 115 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag har ställt frågan till Nyamko Sabuni därför att jag tycker att regeringen bedriver en ojämsställd politik. Det finns en brist på en aktiv jämställdhetspolitik.

När jag har ställt frågor har jag fått svar från Nyamko Sabuni. Jag har ytterligare frågor som jag vill komma in på.

Nyamko Sabuni nämner i svaret att man har infört en jämställdhetsbonus. Vad som inte nämns i svaret är att det är en kombination med vårdnadsbidraget. När det här beslutet fattades sade Nyamko Sabuni att vårdnadsbidraget inte var bra för jämställdheten men det var bra för valfriheten. Då blir min fråga: Är det också en del av er jämställdhetspolitik?

I svaret har jämställdhetsministern skrivit att genom att förstärka motiven att återgå till arbete motverkas osakliga löneskillnader. Jag skulle gärna vilja veta hur ministern tänker, fru talman. Hur kan det minska löneskillnaderna om man sänker ersättningen för arbetslösa kvinnor och män och sänker ersättning för sjuka kvinnor och män? Jag får inte ihop det.

Den tidigare majoriteten i riksdagen hade ett handlingsprogram för jämställda löner. Har regeringen lagt det förslaget i papperskorgen? Det var åtminstone ett sätt att försöka minska löneskillnaderna.

Min fråga är: Handlar det om nya pengar i den satsning med 800 miljoner som beskrivs? Eller är det de som har blivit kvar, som man inte har gjort av med under det här året? Vad jag har förstått går det inte åt några pengar eftersom man bara håller på och omorganiserar Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Man plockar bort kompetens.

Det fanns en utredning, *Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål*. De här målen antogs sedermera av riksdagen. Jag vill påminna ministern, om hon inte har ett eget exemplar, om att i den här utredningen påpekas det att det ur ett jämställdhetsperspektiv finns tungt vägande skäl som talar mot ett avdrag för hushållsnära tjänster. Jag tar det igen: Ur ett jämställdhetsperspektiv finns det tungt vägande skäl som talar mot ett avdrag för hushållsnära tjänster. Hur kan man påstå att det är en del av en jämställdhetspolitik?

I andra länder runt om i Europa avvecklar man nu vårdnadsbidrag och inför föräldraförsäkring. Kombinationen med den här politiken, där man nu också försvårar möjligheten för dem som är deltidsarbetslösa att stämpla, slår extra hårt mot kvinnor. Är det en del av den politik som

Nyamko Sabuni inte ville nämna som tillhör ytterligare en del av jämställdhetspolitiken?

I Örebro kommun ökar antalet deltidsarbetslösa kvinnor därför att vi har en borgerlig koalition som styrs av det tidigare jämställdhetspartiet Folkpartiet. De har alltså rivit upp beslutet att ge alla rätt till heltid och i stället inför man deltid mellan 40,6 procent och 53,4 procent. Hur kan det öka jämställdheten? Hur kan det minska löneskillnaderna? Ni skriver: Genom att förstärka motiven att återgå till arbete motverkas osakliga löneskillnader. Jag frågar igen: Hur kan sänkt ersättning för arbetslösa kvinnor och män minska löneskillnaderna?

Anf. 116 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag har också en del ytterligare frågor efter att ha läst det här interpellationssvaret. Jag spinner vidare på de trådar som Eva-Lena Jansson har tagit upp. I svaret står det att stora satsningar har gjorts. Det gäller inom Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Jag tycker att man verkar ha svårt att använda sig av de båda begreppen samtidigt. För att bedriva en bra och långsiktigt uthållig jämställdhetspolitik behöver man integrera det på alla områden – jämställdhetsintegrering. Det tycker jag att man missat trots att det faktiskt till och med ingår i departementets namn. Man kan ju peka på att man har satsat just på departementet, men samtidigt gör man saker inom de andra politikområdena som helt motverkar syftet med jämställdhetspolitiken, i alla fall som vi socialdemokrater ser det.

Jag antar att den jämställdhetspolitik och de mål som vi jobbar efter nu och som är antagna i riksdagen måste vara en ledstjärna även för jämställdhetsministern eftersom det inte finns några andra mål antagna. Ett sådant delmål är en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Det står att kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

Jag har svårt att se att det rimmar med förslaget till vårdnadsbidrag och avdrag för hushållsnära tjänster. Alla män och kvinnor i det svenska samhället har inte möjlighet att leva på vårdnadsbidraget och betala den typen av tjänster. Jag anser att jämställdhetsmålen måste vara möjliga att nå för alla i det svenska samhället.

Ministern tar upp det omfattande handlingsprogrammet med åtgärder. Det finns många bra åtgärder. Det kan jag ställa upp på. Det tycker jag också. Det jag funderar över är att det här lästes upp här i kammaren i den förra regeringsförklaringen, och sedan har det här programmet kommit. Och under tiden har man fattat flera beslut som man vet drabbar de kvinnor som är våldsutsatta. De är i högre grad arbetslösa och långtidssjukskrivna. Den ekonomiska situationen för de våldsutsatta kvinnorna är ytterst svår och har blivit svårare under tiden. Det fanns också med i regeringsförklaringen förra året, och det finns en utredning som pågår. Man försämrar samtidigt som man säger att man tillsätter en utredning, men man behöver egentligen inte göra det eftersom man redan vet detta. Folkhälsoinstitutet har tagit fram rapporter, och det finns WHO-rapporter och så vidare.

Sverige har varit känt för och är nog fortfarande känt för att vi relativt sett är ganska bra på jämställdhetsområdet. Jag undrar i vilken omfattning det kommer att synas under de två ordförandeskap som Sverige

kommer att ha i Europarådet nästa år och i EU 2009. Än har jag inte sett att man säger att man ska lyfta fram jämställdhetsfrågorna i det här arbetet. Det skulle vara intressant att få se hur man tänker förbereda de här frågorna och kanske göra nya inspel i det internationella perspektivet och Europaperspektivet.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 117 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att man ser strukturerna i den här debatten och inte avfärdar det här som ett individuellt problem. Då gör man det till den enskilda kvinnans problem att hon är förtryckt och diskriminerad. Det finns väldigt mycket forskning som visar att kön har betydelse ända sedan födseln, ända sedan föräldrarna tar reda på vilket kön det är antingen innan födseln eller efter födseln och väljer kläder utifrån det, rosa eller blå kläder. Bebisarna bemöts på olika sätt. När den lille pojken busar uppmuntras han. När den lilla flickan busar kan det bli åt andra hållet: Akta så du inte slår dig nu!

Sedan fortsätter det här mer och mer tydligt när man växer upp. Ett exempel är i förskolan och skolan när den lille pojken drar flickan i håret eller, när hon kommer in i puberteten, tafsar på henne. Då får flickan lugnande besked från lärarinnan: Det är bara för att han tycker om dig. Det är hans sätt att visa det. Sedan kan man se, ju äldre man blir, hur de här strukturerna mer och mer biter sig fast. Då är det också så att de som avviker från normen på olika sätt straffas av omgivningen. Det gäller även pojkar som avviker från den traditionella mansrollen som på olika sätt mår dåligt av det.

När det gäller våld mot kvinnor är inte det i första hand ett individuellt problem, utan det är ett strukturellt problem. Det är ju så att den farligaste platsen för en kvinna att vistas på är hennes eget hem, och det egna hemmet är faktiskt inte den farligaste platsen att vistas på för en man. Det är ett faktum att det är på det sättet. Det är den som kvinnan borde känna störst trygghet hos som ofta är den som utgör det största hotet mot henne. Det här måste man erkänna och inte bara se varje misshandelsfall för sig.

Det är klart att även kvinnor misshandlar, och kvinnor misshandlar varandra. Men det går ändå inte att komma ifrån det gigantiska problem som det här är, och det gäller framför allt strukturer. Det sker ett massivt förtryck mot otaliga kvinnor runt om i Sverige.

Det jag ser lite som en brist i jämställdhetspolitiken är att man i för hög grad ser det som ett individuellt problem och i för låg grad ser strukturerna och erkänner könsmaktsordningen. Det är en väldigt viktig orsak till att det ser ut som det gör. Det gäller övergrepp och våldtäkter mot kvinnor men även våld i nära relationer.

När det gäller politiken allmänt tror jag att det handlar om att hjälpa kvinnor, till exempel alla deltidsarbetslösa kvinnor. Många deltidsarbetslösa kvinnor vill ingenting hellre än att ha ett heltidsarbete. Då tycker jag att man borde utöva mer press på arbetsgivarna att faktiskt ge dem det. Män har mycket lättare att få det i dag, och det finns egentligen ingen anledning till att man inte ska ge kvinnor samma rättighet.

När det gäller dem som ändå inte får heltidsjobb är det väldigt viktigt att se till så att de kan försörja sig. Jag ser det som en stor risk med den nya politiken att deltidsarbetslösa tvingas ut i heltidsarbetslöshet. Så fort

det finns en annan kvinna som kan göra jobbet på deltid är risken att arbetsgivaren tar henne. Hon kanske har en man som kan försörja henne, men den kvinna som inte har det riskerar att tvingas säga upp sig från sitt arbete för att det blir mer lönsamt att vara arbetslös än att jobba. Jag tycker att man måste uppmuntra kvinnor att jobba så mycket som möjligt och så mycket som de vill.

Anf. 118 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tacka för den uppskattning som visats för handlingsprogrammet Mäns våld mot kvinnor. Jag tycker att det är bra att vi, även om vi tillhör olika block, någon gång också kan tala om när saker och ting visade sig vara rätt. Det är kul. Carina har själv varit med i detta arbete och deltagit i ett antal hearings under framtagandet av denna handlingsplan.

Frågan ställdes om valfrihet också är en jämställdhetsfråga och ingår i jämställdhetspolitiken, och jag skulle vilja säga: Ja, det är den. Tar man bort valfrihetsfrågan från jämställdhetsperspektivet har man också tagit på sig uppgiften att identifiera och definiera vad som är bäst för varje kvinna i vårt land. Och jag tror inte att det är ni tre som sitter här, jag eller någon annan politiker som ska tala om för kvinnorna där ute vad som är bäst för dem. Det är upp till varje kvinna att kunna leva det liv hon vill leva, att ha det uppdrag hon vill ha eller det arbete hon vill ha. Det är de förutsättningarna vi ska skapa. Och för att vi ska kunna göra det måste politiken handla också om valfrihet, det vill säga att den måste skapa en mångfald av alternativ som kvinnorna också kan välja på samma sätt som män har gjort i långa tider.

Hur kan sänkta ersättningar leda till mindre löneskillnader? Jag tycker att det är jättekonstigt att man över huvud taget pratar om ersättningar när vi försöker prata om hur kvinnors och mäns lön inte ska skilja sig åt om de har lika arbete. Ersättning är en omställningspeng, och ersättning ska inte vara lika hög som en lön. Lön är en lön, och ersättning är en ersättning, och därför går det inte att jämföra.

Den här regeringen kommer aldrig att acceptera en verklighet och strukturer som låser in kvinnor i deltidsarbete såsom vi har gjort i många år. Framför allt tror jag faktiskt att den förra regeringen lät detta vara. Även om man förstod att det var fel lät man dessa ersättningssystem med deltidsstämplande finnas kvar därför att det inte var politiskt korrekt – det vinner man inte valet på. Men det är enskilda människor det handlar om, människor av kött och blod. Det är klart att vi ska göra det som är rätt.

I Svenskans näringslivsdel stod det i dag att det i kommunerna sker en massa aktiviteter där man organiserar om sig för att se till att erbjuda kvinnorna heltidsarbete, och det är klart att de kommer att göra det. Med den demografi vi har framför oss, där allt fler blir äldre och det blir svårare att locka arbetskraft till de kommunala verksamheterna, måste man se till att arbetsförhållandena, också inom de yrken där kvinnor dominerar, är drägliga. Där är heltid en självklarhet för alla kvinnor som vill och kan, tycker jag.

Att se till att få kvinnorna att jobba mer och jobba heltid, att se till att männen tar ut mer av föräldraförskringen, att se till att män och kvinnor

delar mer av hushållsarbetet och att se till att underlätta också för både män och kvinnor, det vill säga hushållen, att kombinera yrkesliv och familjeliv bland annat genom hushållsnära tjänster, det är en del av de åtgärder som leder till mindre löneskillnader.

Den del av löneskillnaden som är diskriminerande är väldigt liten i förhållande till hela, stora kakan. Det är ungefär 2 procent av löneskillnaden som är diskriminering. I övrigt handlar det om kvinnor som inte har möjlighet att jobba heltid och inte ges möjlighet att jobba heltid, om kvinnor som inte i lika stor utsträckning återfinns i chefspositioner och om kvinnor som inte i lika stor utsträckning som männen kan driva egna företag. Det är ju det som det handlar om, och det är där den här regeringen sätter in stöten. Det är där vi måste sätta in åtgärder för att kvinnor och män ska kunna få lika villkor och därigenom också möjlighet till lika lön för lika arbete.

Anf. 119 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ska tacka Nyamko Sabuni för att hon svarade delvis på de frågor som jag ställde.

Jag tycker fortfarande att regeringens politik brister när det gäller aktiv jämställdhetspolitik, för man ser inte helheten.

Jag ställer frågan hur det kan vara så som det står i svaret: "Genom att förstärka motiven att återgå till arbete motverkas osakliga löneskillnader." Det spelar ju ingen roll vilka motiv eller incitament som finns. Hur kan det motverka osakliga löneskillnader? Vi har en lagstiftning som säger att det inte får finnas osakliga löneskillnader. Det finns redan i dag. Jag förstår inte detta.

Man skriver "förstärka motiven", och de förstärkningar som jag har sett är att ta bort möjligheterna till att fyllnadsstämpla, att sänka ersättningen för de arbetslösa, att sänka ersättningen för dem som är sjuka eller har förtidspension och att höja skatten för pensionärer. Hur kan det motverka osakliga löneskillnader? Jag begriper inte det. Jag vet att en jämställdhetsplan är ett sätt att motverka osakliga löneskillnader genom att ha statistik, men inte på det här sättet.

Möjligheten att få skattereduktion vid köp av hushållstjänster bidrar till att underlätta vardagslivet för föräldrar. Ja. "Föräldrar", står det här. Det finns en ganska stor grupp i Sverige som består av ensamstående föräldrar, ofta kvinnor. Många av de här insatserna när det gäller skatte-subventioner av hushållsnära tjänster bygger på att man faktiskt har två inkomster. Väldigt många av de ensamstående föräldrarna har svårt att få ihop sin ekonomi. Att man då väljer att prioritera att låta någon annan städa verkar inte troligt. Poängen är inte att man har det ojämnt när det gäller att städa, utan man är ensam om att ta hand om städningen till exempel.

Men jag upplever att man försöker lösa det här problemet genom att hantera det på så sätt att om man inte kan komma överens i ett hem så är det bättre att lägga ut städningen, för då har det uppstått någon sorts jämställdhet i familjen. Det verkar vara regeringens syn på det, och det förstår inte jag.

Det är bra att ministern tycker att det är bra med heltid! Varför inte lagstifta om det? Det fanns ett förslag om det. Det vore jättebra. Jag vet att kommunalrådet i Nynäshamn, som är socialdemokrat, faktiskt sam-

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

verkade med Folkpartiet i den kommunen för att öka antalet heltider, precis som vi socialdemokrater i Örebro kommun gjorde. Men nu är det folkpartisterna som styr, och då ska andelen deltid ligga på 53,6 procent.

Kombinationen med vårdnadsbidraget, som inte nämndes här, var alltså en del av en jämställdhetssatsning, förstod jag. Jag har lite svårt att inse att det skulle vara en del av en jämställdhetspolitik.

Jag ställde en fråga som jag inte riktigt upplevde att jag fick svar på. Det gällde satsningen på handlingsprogrammet för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, bland annat. Denna satsning beräknas i sin helhet uppgå till 800 miljoner kronor. Min fråga är: Är det nya pengar för de här fyra åren, eller är det de pengar som har blivit kvar, som jag har fått signal om att man inte har gjort av med?

När det gäller ommöbleringen på Integrations- och jämställdhetsdepartementet vill jag fråga: Har man inte tappat tempo och faktiskt inte gjort så mycket under det här året, just för att man har fokuserat på att ta bort kompetensen på departementet?

Anf. 120 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag fick svar indirekt på några av mina frågor som var likartade med Eva-Lena Janssons och Hillevi Larssons, men inte när jag frågade om satsningarna på jämställdhetsfrågorna i ett Europaperspektiv inför de ordförandeskap som är nära förestående, nästa år i Europarådet och 2009 i EU. Jag tycker att det skulle vara väldigt viktigt och bra om vi fortsätter på den inslagna vägen att vara i fronten när det gäller jämställdhetsfrågorna.

En sådan konkret fråga handlar om att ratificera Europarådets konvention mot människohandel. Det har inte Sverige gjort. Jag tycker att det är en skamfläck att man inte har gjort det inför ordförandeskapet i Europarådet nästa år. Den ska träda i kraft den 1 februari 2008. Det tycker jag också hänger mycket ihop med handlingsplanen när det gäller att motverka våld mot kvinnor. Jag tror att vi är överens om att de är nära förknippade med varandra och också att man skulle kunna jobba fram det här förslaget snabbare så att man skulle kunna ratificera det.

Återigen till frågan om ersättningarna i de försäkringssystem som vi har, där det ju var så att statsministern sade att för de kvinnor som var utsatta för våld skulle den ekonomiska situationen tryggas. När ersättningarna sänks drabbas ju de kvinnorna väldigt hårt, för de har det extra svårt med omställningar, även om man ser framför allt a-kassan som en omställningsförsäkring. Det tar lite längre tid för de kvinnorna eftersom de befinner sig i andra typer av situationer. De frågorna skulle jag ändå vilja ha svar på.

Anf. 121 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! När man talar om valfrihet tror jag att det är viktigt att se den reella valfrihet som kvinnor har. Visst kan till exempel vårdnadsbidrag låta bra. Det kan lika gärna vara pappan som tar ut det, och det kanske passar just den familjen. Men då ska man komma ihåg att det ofta är kvinnan som har den lägsta lönen i familjen, och vem är det då naturligt att ha hemma med barnet? Det är ju kvinnan. Där det här har prövats hittills har det varit 95 procent kvinnor som har tagit ut vårdnadsbidrag.

Jag är rädd för att det här kan leda till ännu mer ojämställdhet. Det som blir ännu farligare är när arbetsgivarna i en kommun som har vårdnadsbidrag börjar räkna med att kvinnorna på arbetsplatsen som skaffar barn kanske kommer att utnyttja det här. Då får man ännu större problem med lönediskriminering och försöker till och med att säga upp kvinnan och på det sättet bli av med henne. Jag tror att det därför är viktigt att man tänker ett steg till. Hur ska vi göra tvärtom? Hur ska vi se till att kvinnorna snarare blir bättre behandlade?

Det finns ett gigantiskt problem. Det måste man ända säga är ett strukturellt problem. Det är inte bara ett individuellt problem. Det är när en man blir pappa. Då får han högre lön och blir befördrad på jobbet. Inte alla naturligtvis, men väldigt många. Väldigt många kvinnor går åt precis motsatt håll när de skaffar barn, sämre lön och sämre karriärmöjligheter. Innan man skaffar barn är förutsättningarna ungefär lika.

Då handlar det om strukturer. Allt är naturligtvis inte dåligt som regeringen gör på det här området, men jag tror att grunden måste vara att se strukturerna, könsmaktsordningen, för annars blir det bara lite fernissa på ytan. Då blir det inga grundläggande förändringar.

Anf. 122 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Jag kan börja med att säga att när vi har programmet klart för hur vi ska hantera våra ordförandeskap kommer det att presenteras. Då kan ni också ta del av det.

Men jag skulle väl kunna säga direkt att när vi är ordförande i till exempel Europarådet kommer det att vara viktigt att följa upp de kampanjer som då har pågått, bland annat mäns våld mot kvinnor. Det kommer att vara viktigt att diskutera bland annat vårt handlingsprogram och utbyta erfarenheter med de andra länderna om hur det har gått där med de åtgärder de har vidtagit för att komma till rätta med de problemen.

Det kommer också att handla om prostitution och människohandel. Jag tror att det är en jätteviktig fråga att fördjupa sig i och att också prata mer om vad vi gör i de olika länderna. Jag hoppas där också att vi snart ska återkomma med en handlingsplan i frågan.

När det gäller EU kan jag kort nämna att det till det ordförandeskapet kommer att vara viktigt att följa upp det man kallar för jämställdhetsintegrering och *gender budgeting*, som man också kan använda. För mig är det väldigt viktigt när vi talar jämställdhet att kunna tillförsäkra medborgarna att den service som staten, kommuner och landsting erbjuder faller ut lika för män och för kvinnor. Vi kan ju konstatera att det inte är så i dag.

Rapporten från Sveriges Kommuner och Landsting om den ojämställda vården är ju ett skräckexempel på hur det ser ut i vårt samhälle i dag. Också där bereds ett program, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting faktiskt, om hur vi ska integrera de verksamheter som de ansvarar för. Jag ber att få återkomma också i den frågan.

Pengar som inte används har nämnts en hel del gånger. Vi har redan innan handlingsplanen presenterades fattat beslut för ungefär 285 miljoner kronor för mandatperioden. Det är 125 miljoner kronor mer än det anslag man hade för jämställdhetsarbetet under hela förra mandatperioden. Jag skulle vilja säga att det är ganska bra gjort att vi hittar åtgärder

som behöver genomföras och också ser till att finansiera dem, och vi fortsätter att leverera.

Jag kan erkänna och säga att jag också kan tycka att det tog tid. Vi är fyra olika partier som regerar tillsammans. Inget av våra partier har krävt att vara minoritetsparti utan vi regerar tillsammans, och på jämställdhetsområdet hade vi inte ett gemensamt handlingsprogram som vi till exempel hade på skolområdet, vilket har gjort att vi har fått använda tiden till att faktiskt jobba ihop politiken. Och jag tycker att vi har varit duktiga på det.

Vi börjar leverera nu, och vi kommer att leverera ytterligare åtgärder. Jag tror nog att ni får ha lite tålamod. Vi har trots allt suttit ett år. Ert parti satt i regeringsställning i tolv år. Och, som sagt, redan nu kan jag läsa upp ett antal saker och satsningar som inte kom upp under er regeringstid. Det gäller ett antal miljoner till kvinnors företagande. Det gäller forskningsprogram för att forska om kvinnors hälsa och forskningsprogram när det gäller mäns våld mot kvinnor. Man ska utveckla verksamheter för att rehabilitera män och undersöka hur man ska öka kunskapen inom relevanta myndigheter, tjänstemän, polis, sociala myndigheter, skola och så vidare.

Det har redan fattats många beslut som är bra utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Men ni vägrar att se det. Det är väl det som är problemet. Den här debatten handlar inte om att det inte sker någonting på jämställdhetsområdet, utan den här debatten handlar om att ni ska ha möjlighet att profilera er på något vis.

Jag välkomnar gärna goda idéer. Finns det konkreta exempel på vad det är ni i dag saknar, som inte regeringen har gjort, så ställ gärna den frågan. Då kan jag faktiskt återkomma med svar om jag delar den uppfattningen och om vi i så fall jobbar med frågan eller inte. Det är bättre än att ni säger att det inte händer någonting på Regeringskansliet. Vad är det konkret oppositionen saknar? På det kan ni få svar direkt.

Anf. 123 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Vi saknar en rättvis och jämställd politik. Vi saknar att man ser att det finns en maktstruktur i samhället där kvinnor är underordnade män.

Man skriver i finansutskottets betänkande att med möjlighet till avlastning i hemmet genom hushållstjänster, vårdnadsbidrag och senare även barnomsorgspeng kan kvinnors obetalda dubbelarbete minska. Hur minskar det med vårdnadsbidrag? Det är bra för kvinnors karriärmöjligheter och för familjernas olika behov. Var det inte bra för männens karriärmöjligheter också? Var det kvinnorna som skulle vara hemma? Eller var det kvinnorna som skulle ta de där hushållstjänsterna?

Jag tycker att den här politiken inte är bra därför att ni inte har sett helheten.

Ministern pratar om att det finns forskningssatsningar. Javisst, ni lade ned Arbetslivsinstitutet, som faktiskt utredde hur kvinnors hälsa påverkades i arbetslivet. Ni har dragit ned på Arbetsmiljöverket, som granskar arbetsplatser där många kvinnor skadas. Arbetsmiljöverket har också varit med och motverkat sexuella trakasserier på arbetsplatser, något som kvinnor ofta drabbas av. Det verket håller ni sakta men säkert på att lägga ned.

Ni försämrar ersättningen för sjuka. Den största gruppen av dem som är sjuka är kvinnor. Hur gynnar det kvinnorna, Nyamko Sabuni?

Det råder brist på helhet. Om ni tycker att det är bra med heltid, varför lagstiftar ni inte om det? Jag återkommer till den frågan.

Ministern sade att det satsas mycket pengar. 100 miljoner har satsats på ett brett program. 4,9 miljarder finns för näringslivspolitik. Hade det inte varit bättre att säga att man skulle integrera, jämtegrera, alla dessa pengar i stället för att satsa 100 miljoner? Jag tycker att 4,9 miljarder är mycket pengar.

Vi saknar en rättvis- och jämställdhetspolitik, Nyamko Sabuni. Jag är säker på att vi inte kommer att få en sådan politik under den här mandatperioden.

Anf. 124 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Den kvinna som är sjuk vill ha rehabilitering tillbaka till arbetsmarknaden, inte evig ersättning och framför allt inte förtidspension redan vid 35. Det kunde vi se under er regeringstid.

Den kvinna som är arbetslös vill tillbaka till arbetsmarknaden, inte evighetsstämpla i deltids- eller heltidsarbetslöshet. Det är inte det mannskor efterfrågar. Det är de förutsättningarna vi försöker skapa för alla i vårt land som är i arbetsför ålder, som är friska, som vill arbeta, som vill skapa sig en ekonomisk självständighet. Det är någonting ni aldrig märkt med, men det är någonting vi gör eftersom det är rätt.

Det skapas fler jobb, vi sänker trösklarna in till arbetsmarknaden, vi gör det lönsammare att arbeta och vi ser till att kvinnor inte fastnar i deltidsarbetslöshet – som ni såg till att de gjorde.

Kommunerna inser att om de ska ha personal till sina verksamheter måste de erbjuda drägliga arbetsförhållanden. Heltid är en del av det som kan kallas drägliga arbetsförhållanden. Det är så.

Varför ska ni bara prata om lagstiftning om rätten till heltid? Ska ni också lagstifta om lika lön? Ska ni lagstifta om annat? Behöver vi inte facket längre? Räcker det med bara det socialdemokratiska partiet nu? Behövs det inga parter på arbetsmarknaden som ska förhandla om dessa saker? Det här är en fråga för arbetsmarknadens parter och ingenting som vi politiker ska peta i.

Men vi ska skapa förutsättningar för att kvinnor också ska kunna jobba heltid i lika stor utsträckning som männen. Vi utbildar i dag kvinnor i lika hög utsträckning som män – om inte mer. Det är väl självklart att vi ska använda den kompetensen också. Det är en förlust för samhället att för många kvinnor inte arbetar eller att för många kvinnor inte arbetar i lika stor utsträckning som de skulle önska. Det är de förutsättningarna vi ska se till att de får.

Vi kan inte definiera vad som är bäst för alla kvinnor i vårt land. Varje kvinna måste få välja det liv hon vill leva, och vi ska se till att det finns förutsättningar att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:31

27 november

Svar på

interpellationer

18 § Svar på interpellation 2007/08:171 om översyn av försvarsförordningen för bättre stöd vid krig, kris eller olycka

Anf. 125 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Inger Jarl Beck har frågat mig om jag avser att se över frivilligförordningen för att bättre tillgodose Försvarsmaktens och samhällets behov.

För närvarande bereds inom Regeringskansliet ett kommittédirektiv gällande frivillig försvarsverksamhet. Min inriktning är att en särskild utredare ska arbeta fram förslag om den frivilliga försvarsverksamhetens framtida inriktning och uppgifter inom totalförsvaret och samhällets krisberedskap. I uppdraget bör även ingå en översyn av stödsystemet till frivilliga försvarsorganisationer. Utredaren kommer i så fall att föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som behöver genomföras till följd av sina förslag.

Det enkla svaret på Inger Jarl Becks interpellation är därmed ja.

Anf. 126 INGER JARL BECK (s):

Fru talman! Tack försvarsministern för svaret. Tyvärr är jag lite besviken över svaret som jag har fått.

Ministern säger att det i Regeringskansliet bereds ett kommittédirektiv gällande frivillig försvarsverksamhet och att ministern har för avsikt att tillsätta en särskild utredare.

Det finns redan tre frivilligutredningar. Det är *Utredningen om frivillig medverkan i totalförsvaret*, om frivilligverksamhet för totalförsvaret från 1992. Där finns också *Frivilligutredningen, Totalförsvaret och frivilligorganisationerna – uppdrag, stöd och ersättning*, från 1997. Den senaste utredningen är från Frivilligorganisationsutredningen, *Frivilligheten och samhällsberedskapen* från 2001.

Min uppfattning är att några ytterligare behov av en utredning inte finns. Det är alldeles tillräckligt med de tre nämnda utredningarna. Det stora behovet i dag för frivilligorganisationerna är en moderniserad förordning och ett moderniserat organisationsstöd anpassade till dagens situation. Arbetet med detta måste komma i gång snarast. Med en ny utredning kommer det att ta ytterligare några år innan en förändring kommer till stånd. Detta kommer att påverka frivilligorganisationernas utveckling genom att de får vänta.

Det finns alltså inget behov av en ny utredning, utan det behov som finns är av en ny förordning och en ny modell för utbetalning av organisationsstödet.

Har ministern tagit del av de tre nämnda utredningarna? När i tid kan frivilligorganisationerna förvänta sig att få en ny förordning och en ny modell för utbetalning av organisationsstödet?

Anf. 127 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag tror att den som tar del av protokollet kommer att se att det Inger Jarl Beck här sade inte riktigt går ihop. Först sade hon att det kommer att ta flera år innan förändringar kommer på plats, och sedan frågar hon när de i tid kan komma på plats. Det går så klart inte ihop. Det enkla svaret är att Inger Jarl Beck inte vet det eftersom hon inte har tillgång till de tidsplaner vi kommer att jobba med.

Det finns några olika skäl som talar för att vi behöver se över frågorna igen. Det första är den pågående omvandlingen från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar. Det andra är att de internationella insatserna är i växande. Den här regeringen har ambitionen att fördubbla Sveriges förmåga till internationella insatser. Det tredje är samhällets krisberedskap och det breddade kompetensbehov som kan finnas vid en breddad hotbild. Den här regeringen är redan i färd med att inrätta en ny krishanteringsfunktion i Regeringskansliet, men vi har också aviserat att vi under våren kommer att lägga fram en proposition om en ny krismyndighet.

Här hamnar vi i den intressanta situationen att jag delar till en viss del den syn som Inger ger uttryck för, det vill säga att frivilligverksamheten är viktig och att dagens situation hindrar förnyelse. Vi har nog till viss del identifierat också samma problem, vilket jag tror framgick av mitt tidigare svar. Därmed är vi framme vid behovet av en översyn.

Grunden är att Försvarsmaktens verksamhet har förändrats och håller på att förändras än mer fullt ut från ett invasionsförsvar till insatsförsvar. Då är det naturligt att den frivilliga försvarsverksamheten förändras i samma riktning. Det är också viktigt att i en tid då försvarsanslagen minskar – jag vill betona mer från Ingers parti än från mitt parti och regeringen – är det dessutom nödvändigt att hushålla med statens resurser. Det är också viktigt att i likhet med försvarets verksamhet i stort finns det behov av att se över de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet. De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet måste anpassas till samhällets behov, och myndigheternas uppdrag till de frivilliga försvarsorganisationerna måste därför också fortsätta att utvecklas.

Regeringen har tidigare slagit fast att det behöver göras återkommande översyner av vilka frivilliga försvarsorganisationer som ska få del av det statliga stödet. En översyn bör därför göras om det nuvarande finansieringssystemet är ändamålsenligt, om uppdelningen i organisationsstöd och uppdragsmedel bör behållas och om Försvarsmakten och Krisberedskapsmyndigheten, som vi i det senare fallet vet kommer att förändras, ska fortsatt svara för prövning och utbetalning av stödet till de frivilliga organisationerna.

För det första: När det gäller det militära försvaret bör insatsorganisationens behov och arbetet med internationella insatser vara dimensionerade även för frivilligverksamheten. Här har vi mellan våra partier delvis olika syn.

För det andra: För det civila försvaret och vid hantering av allvarliga kriser i samhället finns behov av förstärkningsresurser hos såväl statliga myndigheter och bolag som kommuner och landsting.

Med detta som bakgrund landar regeringen – det är mitt förslag – på att vi behöver göra en ny översyn.

Då hamnar vi i det intressanta läget att interpellanten tydligen instämmer i hela analysen men tycker att vi ska blicka bakåt i stället för framåt. Vi ser behov av att ta fram nya underlag och kommer därmed att gå vidare med en särskild utredare.

Anf. 128 INGER JARL BECK (s):

Fru talman! Försvarsministern säger att man ska tillsätta en ny utredning och vill inte svara på frågan vid vilken tid det är tänkt att utredaren ska vara klar. Det är självklart att vi måste göra en översyn, eftersom det här behöver moderniseras.

Jag skulle vilja föreslå ministern en annan ordning, i stället för en utredare. När det gäller en ny förordning och en ny modell för organisationsstöd krävs det inte någon formell utredning.

Vad gäller förordningen finns det redan förslag. Bland annat har Krisberedskapsmyndigheten lämnat ett sådant förslag. Det finns kunskaper för försvarsministern att inhämta hos Försvarsmakten, som också vet vilka ändringar som krävs och behöver göras.

En modell för organisationsstöd kräver lite mer jobb. Detta uppdrag kan med fördel lämnas till Statskontoret, som har stor kompetens i detta.

Med den hantering som jag föreslår ministern kan frivilligorganisationerna på ett mycket kortare och snabbare sätt få sina problem åtgärdade och möjlighet till tidigare utveckling i sina organisationer. Med en utredning får frivilligorganisationerna, enligt min uppfattning, vänta onödigt lång tid.

Det här är en viktig fråga. Det är viktigt för att frivilligorganisationerna ska kunna komma i gång snabbt och kunna göra en god insats.

Anf. 129 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Tidsplanen följer med direktiven, och vi har ännu inte presenterat dem.

Socialdemokraterna hade möjlighet att fram till för ett år sedan följa Inger Jarl Becks modell men valde uppenbarligen att avstå. Om väntan var problemet kunde man ha agerat redan då.

Det är intressant att höra. Jag tackar för alla vänliga råd om hur den här regeringen ska hantera sakfrågan, men jag har redan berättat hur det kommer att ske. Det kommer att bli en särskild utredare som tittar på detta.

Efter den senaste propositionen i detta ämne 2001 har en rad viktiga steg tagits både i fråga om Försvarsmaktens verksamhet och i fråga om samhällets beredskap mot sårbarhet. Det finns också anledning att värdera hur verksamheten har utvecklats under de senare åren – det är dock sex år sedan 2001 – mot bakgrund av de förändringsbehov som jag tidigare påtalade.

På en övergripande nivå finns det anledning att formulera vilken verksamhet som vi har behov av i framtiden i ett försvarsperspektiv och som staten därför bör ge stöd till. Konkret handlar det inte minst om hur statens stöd bör utformas för att åstadkomma en så rationell och kostnadseffektiv verksamhet som möjligt för de pengar som staten bidrar med.

En översyn bör också omfatta hela frivilligverksamheten och inte bara de delar som i dag är förordningsreglerade. Det är alltså ett betydligt större område än det som Inger Jarl Becks interpellation avsåg att täcka. Vi menar att det finns anledning att täcka helheten.

De frivilliga försvarsorganisationerna rekryterar, informerar och utbildar frivilliga för beredskaps- och insatsorganisationen. De bidrar också till vidareutbildning av personal inom totalförsvaret. De är i dag 19 till antalet.

De ideella föreningarna gör att varken interpellanten, jag, Försvarsmakten eller Krisberedskapsmyndigheten har möjlighet eller vilja att besluta om vilka frivilliga försvarsorganisationer som ska finnas.

Det regeringen dock kan styra är tilldelningen av medel för organisationsstöd och för utbildningsverksamhet. Det ankommer på Försvarsmakten och, som det nu är, Krisberedskapsmyndigheten att fördela organisationsstödet enligt den modell som de tillsammans har tagit fram.

Man kan ställa sig frågan om det är rimligt att staten ska stödja så många olika organisationer med tillhörande kanslier, samtidigt som vi ser ett begränsat utbildningsbehov och ibland också en likartad verksamhet. Det har – jag tror att det finns i bakgrunden till Inger Jarl Becks interpellation – förts diskussioner och resonemang om samgående mellan vissa organisationer, men de har skrinlagts delvis därför att det saknas incitament för sådana samgåenden. Den modell som nu finns innebär att organisationer som går samman förlorar organisationsstöd, och då finns det kanske inga incitament för organisationerna att rationalisera verksamheten genom sammanslagning.

Här finns nog en del problem i dag inom ramen för en verksamhet som i stort verkligen är uppskattad. Det sammantaget gör att det finns anledning att gå vidare med att titta på dessa frågor.

Det är intressant att Inger Jarl Beck inte ägnar sig åt att välkomna att vi nu tar tag i frågorna, som den tidigare regeringen uppenbarligen inte gjorde, men som man borde ha gjort, utan hon vill i stället prata om hur regeringen hanterar sina beredningsprocesser. Det är möjligen en något udda ingång i debatten.

Beskedet är ändå tydligt från oss, att vi kommer att vilja tillkalla en särskild utredare som ska ta fram förslag på det här området.

Anf. 130 INGER JARL BECK (s):

Fru talman! Om ministern tycker att det är en udda ingång får det stå för honom.

Jag menar att det är viktigt att det här kommer till stånd väldigt fort. Det här är en verksamhet som också måste ta tag i ungdomsverksamheten i större utsträckning. Det är därför det inte finns tid att sitta och göra en utredning som kanske tar två år innan vi sätter den i sjön. Det är viktigt att det här kommer i gång med en gång.

Jag delar, som sagt, inte ministrarnas uppfattning om att tillsätta en utredning. Man behöver inte alltid utreda, utan man kan faktiskt lösa saker och ting på annat sätt.

Prot. 2007/08:31
27 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 131 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Nu hör alla att det igen görs påståenden om vilken tidsutdräkt som det här kommer att ha. Sanningen är att Inger Jarl Beck inte känner till det, därför att utredningen är inte tillsatt ännu och direktiven är inte framme, inte heller en tidsplan. Det faller redan på det.

Låt mig avsluta den här diskussionen med att säga att det finns ett verkligt behov av de frivilliga försvarsorganisationerna också i framtiden. Verksamheten måste dock återspegla de förändringar som sker inom Försvarsmakten och samhällets krisberedskap i stort.

I takt med att vi sett sådana förändringar inom Försvarsmaktens verksamhet – förändringen från invasionsförsvar till insatsförsvar – är det naturligt att även den frivilliga försvarsverksamheten förändras i samma riktning.

All verksamhet som bedrivs av eller bekostas av Försvarsmakten måste rimligen vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv. Då handlar det både om organisationernas egen förändring, som de själva styr över, och om att myndigheternas uppdrag till organisationerna kan och bör utvecklas.

Även vid extraordinära händelser och stora olyckor i fredstid kan frivilligorganisationer lämna ett viktigt bidrag. Det kan handla om att till exempel komplettera och förstärka yrkesverksam personal i kommuner och landsting eller att medverka i situationer som kräver förstärkningspersonal i stort antal under längre tid.

Erfarenheterna av frivilligt engagemang under de senaste åren har visat att det finns goda förutsättningar för ett omfattande frivilligt deltagande i samhällets säkerhetsarbete. Det här kan vara en uppgift för de frivilliga försvarsorganisationerna men också för andra organisationer.

Vi menar att det är lämpligt och rimligt att en utredare ser över behovet av frivillig försvarsverksamhet i framtiden, och när det har klarlagts kan det bli aktuellt att titta närmare på hur behovet ska tillgodoses.

Summa summarum: Väldigt viktig verksamhet, utrymme för modernisering och bättre anknytning till försvaret och den civila krishanteringens verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden tisdagen den 6 november och fredagen den 9 november inkommit.

20 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2007/08:31
27 november

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM25 Ett nytt förfarande i brådslande mål vid EG-domstolen, till justitieutskottet

21 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU4
Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU3
Konstitutionsutskottets betänkanden 2007/08:KU3 och KU4
Skatteutskottets betänkanden 2007/08:SkU5–SkU8

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande
2007/08:MJU4 Utlåtande om grönbok om anpassning till klimatförändringar i Europa – tänkbara EU-åtgärder

Konstitutionsutskottets betänkande
2007/08:KU8 Vissa sekretessfrågor

23 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 23 november

2007/08:208 Regelförenkling i företag

av *Börje Vestlund* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:209 Halvering av nybyggda hyresrätter

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:210 Försvarsmaktens markområden, en lokal och regional resurs

av *Michael Hagberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:211 Gömda kvinnor utsatta för våld

av *Eva Olofsson* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:212 Könsmaktperspektiv i kampen mot mäns våld mot kvinnor

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:213 Resurser till kvinnojourer

av *Marianne Berg* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:214 Insatser för att motverka prostitution

av *Josefin Brink* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:215 Jämställdhet i folkrörelsepolitiken

av *LiseLotte Olsson* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:216 De bostadspolitiska målen

av *Eva Sonidsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:217 Vaktbolags möjlighet att kunna ta alкотester

av *Börje Vestlund* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:218 Anställdas meddelarfrihet i skattefinansierad verksamhet

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:219 Onykterhet i trafiken

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:220 Information till riksdagen i EU-frågor

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:221 Våld vid idrottsarrangemang

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:222 Kriminalvården

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:223 Datalagring

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:224 Polisens arbete för att bekämpa ungdomsvåldet

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:225 Kooperativ hyresrätt och beskattning

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:226 Nedskärningar i exportfrämjandet och konsekvenser för småföretagen

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2007/08:227 Ulrica Schenströms avgångsvederlag

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:228 Arbetslivsforskningen

av *Josefin Brink* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:229 Miljösanktionsavgifter för småföretag

av *Kent Persson* (v)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:230 Äldreomsorgen

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 26 november

2007/08:231 85 procent minskat bostadsbyggande i Skåne

av *Leif Jakobsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

den 27 november

2007/08:232 Utnämningsspolitiken i praktiken

av *Berit Andnor* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:233 Kvinnors våld mot män

av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:234 Allmänna handlingar hos rekryteringskonsulter

av *Berit Andnor* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:235 Prioritering av folkhälsa före frihandel

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2007/08:236 Nationell lagstiftning angående införselkvoter för alkohol

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:237 Svensk arbetslivsforskning efter nedläggningen av Arbetslivsinstitutet

av *Lars Lilja* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:238 Avvisningar till Grekland enligt Dublinförordningen

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Prot. 2007/08:31
27 november

2007/08:239 Inbjudan av delegation från Iran
av *Maryam Yazdanfar* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 27 november

2007/08:351 Övergrepp bland ungdomar och mot ungdomar
av *Inger René* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:352 Regeringens arbete för att främja de mänskliga rättigheternas lika värde och odelbarhet

av *Veronica Palm* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:353 Införande av tonnagebeskattning av sjöfarten

av *Lars Hjalmered* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:354 Utsläpp från enskilda avlopp

av *Jacob Johnson* (v)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:355 Tortyr i Afghanistan

av *Hans Linde* (v)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:356 Skyddet av kreativt arbete på Internet

av *Tomas Tobé* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:357 Ett lokalt anpassat strandskydd

av *Agneta Berliner* (fp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:358 Bättre trygghetsförsäkringar för företagare

av *Agneta Berliner* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:359 Ensamstående rätt att överlåta ersättningsdagar

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:360 Arbetet med gränshinder i Norden

av *Hans Wallmark* (m)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 27 november

2007/08:298 Arbetslivsforskning

av *Maria Stenberg* (s)

till statsrådet *Lars Leijonborg* (fp)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 4 december.

26 § Kammaren åtskildes kl. 21.49.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 16.05,

av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 102 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellationerna 2007/08:94 och 128 om nedläggning av Norrsundets massabruk	3
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 2 RAIMO PÄRSSINEN (s)	4
Anf. 3 ULLA ANDERSSON (v)	5
Anf. 4 HANS BACKMAN (fp)	6
Anf. 5 BODIL CEBALLOS (mp)	7
Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	8
Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (s)	9
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (v)	10
Anf. 9 HANS BACKMAN (fp)	11
Anf. 10 BODIL CEBALLOS (mp)	11
Anf. 11 SVEN BERGSTRÖM (c)	12
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	13
Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (s)	14
Anf. 14 ULLA ANDERSSON (v)	15
Anf. 15 SVEN BERGSTRÖM (c)	15
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	16
6 § Svar på interpellation 2007/08:131 om antalet utbildningsplatser på universitet och högskolor	17
Anf. 17 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	17
Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s).....	18
Anf. 19 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	19
Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (s).....	20
Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	21
Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (s).....	22
Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	22
7 § Svar på interpellation 2007/08:133 om näringslivets behov av utbildad arbetskraft.....	23
Anf. 24 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	23
Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (s).....	24
Anf. 26 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	25
Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (s).....	26
Anf. 28 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	27
Anf. 29 MIKAEL DAMBERG (s).....	28
Anf. 30 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	29
8 § Svar på interpellation 2007/08:127 om miljöaspekt i hamnstrukturen	29
Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	29
Anf. 32 MICHAEL HAGBERG (s).....	30
Anf. 33 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	30

Anf. 34	MARGARETA CEDERFELT (m)	31	Prot. 2007/08:31
Anf. 35	GUNNAR ANDRÉN (fp)	31	27 november
Anf. 36	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	32	
Anf. 37	MICHAEL HAGBERG (s)	33	
Anf. 38	MARGARETA CEDERFELT (m)	34	
Anf. 39	GUNNAR ANDRÉN (fp)	34	
Anf. 40	BÖRJE VESTLUND (s)	34	
Anf. 41	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	35	
Anf. 42	MICHAEL HAGBERG (s)	36	
Anf. 43	BÖRJE VESTLUND (s)	36	
Anf. 44	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	37	
9 §	Svar på interpellation 2007/08:144 om Bromma flygplats i framtiden	37	
Anf. 45	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	37	
Anf. 46	PETER PEDERSEN (v)	38	
Anf. 47	PER BOLUND (mp)	39	
Anf. 48	MARGARETA CEDERFELT (m)	40	
Anf. 49	BÖRJE VESTLUND (s)	41	
	(forts.)	42	
	Ajournering	42	
	Återupptagna förhandlingar	42	
9 §	(forts.) Svar på interpellation 2007/08:144 om Bromma flygplats i framtiden	42	
Anf. 50	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	42	
Anf. 51	PETER PEDERSEN (v)	43	
Anf. 52	PER BOLUND (mp)	45	
Anf. 53	MARGARETA CEDERFELT (m)	45	
Anf. 54	BÖRJE VESTLUND (s)	46	
Anf. 55	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	46	
Anf. 56	PETER PEDERSEN (v)	47	
Anf. 57	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48	
10 §	Svar på interpellation 2007/08:158 om genomfartstrafikens konsekvenser för miljön och trafiksäkerheten	48	
Anf. 58	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48	
Anf. 59	EVA-LENA JANSSON (s)	49	
Anf. 60	PETER PEDERSEN (v)	50	
Anf. 61	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	50	
Anf. 62	EVA-LENA JANSSON (s)	51	
Anf. 63	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	52	
Anf. 64	EVA-LENA JANSSON (s)	52	
Anf. 65	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	52	
11 §	Svar på interpellation 2007/08:142 om Tjustbanan	53	
Anf. 66	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	53	
Anf. 67	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	53	
Anf. 68	FINN BENGTSSON (m)	54	
Anf. 69	MARGARETA CEDERFELT (m)	55	
Anf. 70	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	55	

Anf. 71 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	56
Anf. 72 FINN BENGTTSSON (m).....	57
Anf. 73 MARGARETA CEDERFELT (m).....	58
Anf. 74 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	58
Anf. 75 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	58
Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	59
12 § Svar på interpellation 2007/08:126 om tilldelning av utsläppsrätter och klimatmål.....	59
Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	59
Anf. 78 PER BOLUND (mp).....	61
Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	62
Anf. 80 PER BOLUND (mp).....	63
Anf. 81 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	64
Anf. 82 PER BOLUND (mp).....	65
Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	66
13 § Svar på interpellation 2007/08:69 om skattekonsekvenser av kommuners försäljning av fastigheter	66
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m).....	66
Anf. 85 BÖRJE VESTLUND (s).....	67
Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m).....	68
Anf. 87 BÖRJE VESTLUND (s).....	69
Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m).....	70
Anf. 89 BÖRJE VESTLUND (s).....	71
Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m).....	71
14 § Svar på interpellation 2007/08:87 om verksamhet med programmerade datorer för spel.....	72
Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (m).....	72
Anf. 92 MONICA GREEN (s).....	73
Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (m).....	73
Anf. 94 MONICA GREEN (s).....	75
Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (m).....	76
Anf. 96 MONICA GREEN (s).....	77
Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m).....	77
15 § Svar på interpellation 2007/08:93 om illegala spelautomater	78
Anf. 98 Finansminister ANDERS BORG (m).....	78
Anf. 99 LARS WEGENDAL (s).....	78
Anf. 100 Finansminister ANDERS BORG (m).....	79
Anf. 101 LARS WEGENDAL (s).....	80
Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m).....	81
Anf. 103 LARS WEGENDAL (s).....	81
Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m).....	82
16 § Svar på interpellation 2007/08:145 om olikheter i beskattning mellan olika boendeformer	82
Anf. 105 Finansminister ANDERS BORG (m).....	82
Anf. 106 EGON FRID (v).....	83
Anf. 107 ANDREAS NORLÉN (m).....	84
Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m).....	85

Anf. 109 EGON FRID (v)	86	Prot. 2007/08:31
Anf. 110 ANDREAS NORLÉN (m)	86	27 november
Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m).....	87	
Anf. 112 EGON FRID (v)	88	
Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m).....	88	
17 § Svar på interpellation 2007/08:163 om brist på aktiv		
jämställdhetspolitik från regeringens sida.....	89	
Anf. 114 Integrations- och jämställdhetsminister		
NYAMKO SABUNI (fp)	89	
Anf. 115 EVA-LENA JANSSON (s)	90	
Anf. 116 CARINA OHLSSON (s)	91	
Anf. 117 HILLEVI LARSSON (s).....	92	
Anf. 118 Integrations- och jämställdhetsminister		
NYAMKO SABUNI (fp)	93	
Anf. 119 EVA-LENA JANSSON (s)	94	
Anf. 120 CARINA OHLSSON (s)	95	
Anf. 121 HILLEVI LARSSON (s).....	95	
Anf. 122 Integrations- och jämställdhetsminister		
NYAMKO SABUNI (fp)	96	
Anf. 123 EVA-LENA JANSSON (s)	97	
Anf. 124 Integrations- och jämställdhetsminister		
NYAMKO SABUNI (fp)	98	
18 § Svar på interpellation 2007/08:171 om översyn av		
försvarsförordningen för bättre stöd vid krig, kris eller		
olycka	99	
Anf. 125 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	99	
Anf. 126 INGER JARL BECK (s)	99	
Anf. 127 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	99	
Anf. 128 INGER JARL BECK (s)	101	
Anf. 129 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	101	
Anf. 130 INGER JARL BECK (s)	102	
Anf. 131 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	103	
19 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-		
sammanträden.....	103	
20 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag		
från Europeiska kommissionen	104	
21 § Förnyad bordläggning.....	104	
22 § Bordläggning.....	104	
23 § Anmälan om interpellationer.....	104	
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	107	
25 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	108	
26 § Kammaren åtskildes kl. 21.49.....	108	

